

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

DAMAGE BOOK

**TEXT LITE
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200506

UNIVERSAL
LIBRARY

Tasmania University Library

34.4

156

Accession No. PK 748

అంకెల నంబర్

ఇలాగే నంబర్

should be returned on or before the date last

ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ ೭೫

ಗರತಿಯ ಬಾಳಸಂಹಿತೆ

ಸಿಂಹಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಹಾಯಧನ
ಪಡೆದು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡದ್ದು,

ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ
ಚಡಚಣ. ಬಿ-ವಿಜಾವುರ

Printed & Published with the aid of Karnatak
Janapad Hagu Yakshagan Akademi Bangalore

ಪ್ರಕಾಶಕರು:-

ಪ್ರಾ|| ವಿ. ಎನ್. ಸಿಂಪಿ ಎಂ.ಎ.

ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ,

ಚಡಚಣ. ಜಿ. ವಿಜಾಪುರ

GARATIYA BALA SAMHITE

Appreciation of the way of life

as seen in Kannada folk songs

[Kannada Medium] by Simpi Lingana

Published by-Shri Aurbindo Granthalaya

CHADCHAN 586 205 Dt. Bijapur.

Page-102+16

Price- Rs. 10/-

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧೯೮೫.

ಬೆಲೆ-ರೂಪಾಯಿ ಹತ್ತು

ಪ್ರತಿಗಳು-೧೦೦೦

ಮುದ್ರಕರು:-

ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ. ಎಂ. ಶೋಭನಾರ

ರವಿಕರಣ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್,

ಚಡಚಣ ಜಿ. ವಿಜಾಪುರ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಮಿತ್ರರಾದ ಸಿಂಪಿಲಿಂಗಣ್ಣವರು ರಸಿಕರು, ಗುಣಗ್ರಾಹಿ-
ಗಳು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತ ಜನಪದಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಸಂದರ-
ಬನದಿಂದ ಘಮಘಮಿಸುವ ನಾನಾತರದ ಹೂಗಳನ್ನಾಯ್ದು “ಗರತಿಯ
ಬಾಳಸಂಹಿತೆ” ಎಂಬ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ-
ಕೊಂಡವಳೇ ಗರತಿ

ಮಹಿಳೆ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಳೆಯು-
ತ್ತಾಳೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಗೆ ಮಗುವಾಗಿ. ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಗೆ ಸೂಸೆಯಾಗಿ. ಪತಿಗೆ
ಸತಿಯಾಗಿ ತಾನು ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಾಗಿ - ಓಗೆ ಲೇಖಕರು ಗರ-
ತಿಯ ಚತುರವತಾರದ ಅದ್ಭುತಪವಾಡವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು
ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಾ-
ಣೆಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವೇ? ಅದೆಷ್ಟು ಭಾವನೆಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟ,
ಅದೆಷ್ಟು ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಆಕೆಗೆ! ಈ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಅನುಭವಿ-
ಸಿದ ನೋವು-ನಲಿವು, ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ಹಿಗ್ಗು-ಮುಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಗರ-
ತಿಯು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದು ಸಹಜ ಕ್ರಮ
ವೆಂಬಂತೆ ಗರತಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

ಆಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಯಶದೊರೆತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆ
ಆಗೀಗ ಅವಳು ಎಡವಿರಲೂಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಆಕೆ ತನ್ನ
ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನೆಯಿಂದ ಮುಖಿತಿರುಹಿಲ್ಲ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಪುರುಷನು
ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು. ಈ ಮಾತನ್ನು
ಲೇಖಕರು ಬಹುಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.-

“ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಅನೇಕ ಮಹಾಶಯರು ಬಾಳ
ಜಂಜಡವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಬಾಳನ್ನೇ ತೊರೆದು ಆರಣ್ಯ
ಸೇರಿದರು.”

ಅವರೆ ಗರತಿ ಈ ಜಂಜಡದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಅದನ್ನೆ ದುರಿಸಿ ತಿಳಿಗೊಳಿಸುವುದೇ ತನ್ನ ಬಾಳಧರ್ಮವೆಂದು ಬಗೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆ ಸಂಸಾರದ ಅಡಿಗಲ್ಲು. ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಈ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಟಿಕೆಂಬವಾಗಿ, ಜ್ಯೋತಿತಪ್ಪದಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ.

ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳ ಸುತ್ತಲು ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಗರತಿಹಾಡಿದ ಪ್ರಿಪದಿಗಳಿಂದಲೇ ಬಹುಕಲ್ಪಾತ ಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಇಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬಾಳಸಂಹಿತೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವಂತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಅವರ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಮವಿದೆ. ಗರತಿಯು ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ-ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಹಾಡುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪುರುಷ ಕಮಲಪತ್ರದಂತೆ ಸಂಸಾರಸಾಗರದ ಹೊರಗೇ ಇರುವವನು. ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಡದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕಾಲ ಸುತ್ತಾಡುವವಳು ಮಹಿಳೆಯೇ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯ ಮಗುವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಹರ್ಷದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆದಿರುತ್ತಾಳೆ. ವಯಸ್ಸಿಗೆಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರೀತಿಯ ಬಂಧುಬಾಂಧವರನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ಮೊದಲಿಗಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಪತಿಯಮನೆಗೆ ತೆರಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ-ನಾದಿನಿಯರಿಗೆ ಅಂಜುತ್ತ ಅಳುಕುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕು. ಹೊಸಮನೆ, ಹೊಸಜನ, ಹೊಸ ವಾತಾವರಣ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಲು ಆಕೆಗೆ ಸಂಕೋಚ. ಏನು ಮಾಡಲು ಭಯ. ತಾಯಿಯ ನೆನಪು ತವರಿನ ಹಂಬಲ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತೀವ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಾನು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ತನ್ನ ತಾಯಿಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿಯ-ಮಾತು ಸದಾಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಅತೀಯ ಮನಿಯಾಗ ಹತ್ತಾರು ಬಯ್ಯರ
ಉತ್ತರಬಾಡ ನನಮಗಳ! ನಿಮ್ಮತ್ತೆ
ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆಂದು ನುಡಿದಾಳು||

ಅತ್ತೆಯಬಾಯಿಂದ ತಾನು ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆಂದು ಅನಿಸಿಕೊ
ಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಿದೆ.

ತಾವರೆಯ ಗಿಡಹುಟ್ಟಿ ದೇವರಿಗೆ ನೆರಳಾದೆನಾ ಹುಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ
ಎರನಾದೆ ಹಡೆದವ್ವ ನೀಕೊಟ್ಟ ಮನೆಗೆ ಹೆಸರಾದೆ”

ಎಂಬ ಮಾತು ಆಕೆಯ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ. ಅತ್ತೆಯ
ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಅಲಸ್ಯವನ್ನು ಬದಿ-
ಗೊತ್ತಿ ಪತಿಯಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ತವರಿನ ನೆನಪು ಒತ್ತರಿಸಿದರೂ
ಹೊರಗೆ ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡುವದಿಲ್ಲ.

ಅತ್ತೆಮಾವನಿಗಂಜಿ ಸುತ್ತೇಳು ನೆರೆಗಂಜಿ

ಮತ್ತೆ ನಲ್ಲನ ದನಿಗಂಜಿನಡೆದರ

ಎಂಥ ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆಂದ||

ಒಮ್ಮೆ ತವರಿಗೆ ಹೋಗುವಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ
ಮಾತೆತ್ತುತ್ತಾಳೆ. ಆತನಿಗಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಹರೆಯದ ಹಬ್ಬ. ಹೆಂಡತಿ-
ಯನ್ನು ಅಗಲಿ ಇರಲಾರ. ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ತವರು ಮರೆಯನ್ನುತ್ತಾನೆ.
ಆಕೆಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಟಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಗ ಆತನು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ
ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೊನೆಯ ಉಪಾಯ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಮಡದೀನ ಬಡಿದಾನ ಮನದಾಗ ಮರಗ್ಯಾನ

ಒಳಗೊಡಗಿ ಸೆರಗ ಹಿಡಿಯೊತೆ ಕೇಳ್ಯಾನ|

ನಾ ಹೆಚ್ಚೊ ನಿನ್ನ ತವರೆ ಚೆನ್ನೊ||

ಹೀಗೆ ಸರಸ ವಿರಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾಳೆ.
ಮುಂದೆ ಬಯಕೆ, ಬಸಿರು, ಹೆರಿಗೆ, ಮಗುವಿನ ಲಾಲನೆ, ಪಾಲನೆ ಹೀಗೆ
ಸಂಸಾರದ ಹಲವಾರು ಎಡರು-ತೊಡರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತ. ವೈವಾರಿ
ದು ದುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಗುತ್ತಾಳೆ, ಹಣ್ಣು ಗುತ್ತಾಳೆ.
ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಸರಪಡುವದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಟಗಳಿಗಂಜಿ ಬದುಕನ್ನೇ ತೊರೆದು
ಓಡಿಹೋಗುವ ಸನ್ನಾಹಿಯ ಮನೋಭಾವ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಸುಳಿಯು
ವದಿಲ್ಲ. ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬಲಕೊಡು-ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ

ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ. “ಆಸರಿಕೆ ಆದಿಲ್ಲ, ಬ್ಯಾಸರಿಕೆ ಬಳದಿಲ್ಲ, ಬಂತಿ ಕಾಲಾ ತುಳದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನುಡಿಯುವಷ್ಟು ಅತ್ಮವಿಸ್ವಾಸ ಅವಳಲ್ಲಿ.

ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸಕಲರಾಜ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆಯಬೇಕಾದ ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ಹೆರಿಗೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟ ವನವಾಸ ಅಪ್ಪಿಷ್ಟಲ್ಲ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೆ, ಕನ್ನಡದ ಗರತಿ ಸೀತಾಯಣವನ್ನು ಬರೆ ದಿದ್ದಾಳೆ.

ಅಡವಿ ಆರಾಣದಾಗ ಹಡದಾಳ ಸೀತಮ್ಮ
ತೊಡಿಯ ತೊಡಿಯಾಕ ನೀರಿಲ್ಲ ಹನುಮಂತ|
ಸೇತು ಕಟ್ಟಾನ ಸಮುದರಕ||

ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕಂಡತೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸೀತಾಯಣವನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ
ಎಂದು ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಗರತಿ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದವಳು. ಅದರೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಾಳು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳಲಾರಳು. ಒಮ್ಮೆ ಓರ್ವ ಚೆಲುವೆ ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಅತ್ತೆಯವನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರ ದೊರೆಯ ಕಣ್ಣು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅವಳ ಚೆಲುವಿಕೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. “ಕಾಮಾತುರಾಣಾಂ ನಭಯಂ ನ ಲಜ್ಜಾಂ”-ಎನ್ನುವಂತೆ ಆತ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ-

ಅತ್ತೆಯ ಮನೆ ಸೊಸೆ ಎತ್ತೇರಿ ಬರುವಾಗ
ಕಿತ್ತೂರ ದೊರೆಯು ನೆದರಿಟ್ಟು | ಕೇಳ್ಯಾ
ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೊಗದೋರ ||

ಅವಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳೋಣ-

“ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆಕೆ ಬೆದರಲೂ ಇಲ್ಲ, ಬೆಚ್ಚಿಲೂ ಇಲ್ಲ. ನಾಚಿಕೊಂಡು ಮುಖ ತಗ್ಗಿ ಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ದೋಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಲೂ ಇಲ್ಲ ಚೊಕ್ಕಟವಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮರು ನುಡಿದಳು.”

ಹತ್ತು ನಿನರೂಪಾಯಿ ನತ್ತೀನ ಬಿಲಿಯಲ್ಲ.
ಅತ್ತೀ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಜುನ | ಕಾಲಾನ
ಮೆಟ್ಟಿನ ಬಿಲಿಯು ನಿನಗಿಲ್ಲ ||

“ಅಭಿಮಾನಿಗಳ್, ಅತ್ಯುಗ್ರರ್. ಗಭೀರಚಿತ್ತರ್; ವಿವೇಕಿಗಳ್ ನಾಡವ-
-ರ್ಗಳ್” ಎಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿ ನುಡಿಯುವಾಗ, ಈ ಗರತಿಯಂಥ ಮಹಿ-
-ಳೆಯರು ಆತನ ಗಮನದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಮಗು ಎಂದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಿಗ್ಗು ಮಗುವಿಗಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲ ತೊಂ-
-ರೆ ಸಹಿಸಲೂ ಸಿದ್ಧಳು. ನೂರೊಂದು ಆಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನೂರೊಂದು ವಿಧವಾ-
-ಗಿ ರಂಬಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ಹೆಣ್ಣು ನ ಹಂಬಲವೆಲ್ಲ ಕುದಿಕುದಿದು ಅದು ಕಂದನಾಗಿ
ಅವತರಿಸಿ ಬಂದಾಗ ಆಕೆಗಾಗುವ ಆನಂದ-ಅಚಿ ರಿ ಬಣ್ಣ ಸಲು ಸುಧ್ಧವು ?
ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

“ ನನ್ನ ಮನಸಿನ ಹಂದರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಲವಿನ ಮಿಡಿಯೇ
ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಲವಿನ ನುಡಿಯೇ
ನನ್ನ ನನಸಿನ ಬಸಿರಲ್ಲಿದ್ದ ಚೆಲುವಿನ ಕೈಪಿಡಿಯೇ
ನನ್ನ ಬಯಕೆಗಳ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಮೊಳೆದ,
ನನ್ನ ಬಸಿರಿನ ಬಯಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದ

ಮುದ್ದು ಮಗುವೇ, ಬಂದೆಯಾ ಇಂದು ಕಂದನಾಗಿ ನನ್ನೊಡಲಲ್ಲಿ?”

ಲೇಖಕರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಬೇಕಾದರೆ -ಮಗುವೆಂದರೆ ಅವ್ಯಕ್ತ
ಲೋಕದ ಬಾಲನಟ. ತಾಯಿಹೊಟ್ಟೆಯೇ ಆತನಿಗೆ ಬಣ್ಣ ದಕೋಣೆ, ಅಲ್ಲಿ
ವೇಷತೊಟ್ಟು ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.” ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿಸಿ ಗರತಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ-

ತೊಟ್ಟಿಲದೊಳಗೊಂದು ತೊಳೆದ ಮುತ್ತನೆಕಂಡೆ
ಹೊಟ್ಟೆ ಮೇಲಾಗಿ ಮಲಗ್ಯಾನಿ ಕಂಡ್ಯಗಿ
ಮುತ್ತಿನದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದೇನಿ||

ಮಗು ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿಗಳೊಡನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಆಡಿ, ಮೈಮುಖ
ಕ್ಕಿಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಆತನ
ಕೈಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆಯಲು ಬೇಸರವೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಡಿ ಬಾ ಎನಕೆಂದ ಅಂಗಾಲ ತೊಳದೇನ
ತೆಂಗೀನಕಾಯಿ ತಿಳಿನೀರ| ತಕ್ಕೊಂಡು|
ಬಂಗಾರ ಮಾರಿ ತೊಳದೇನ||

ಒಂದೊಂದು ಸಲ ಮಗು ಹಟಮಾಡುವುದಂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಏನಂ
ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಮಗುವಿನ ಹಟ ತಾಯಿಬಾಯಿಂದಲೇ
ಕೇಳಬೇಕು.-

ಕಂದನ ಕಿರಿಕಿರಿ ಇಂದೇನ ಹೇಳಲಿ
ಬಂದೀಗಿ ಹಾಲು ಸುರುವೆಂದ| ಭಂಜೀಯ
ಚಂದ್ರಮನ ತಂದು ನಿಲಿಸೆಂದ||

ಲೇಖಕರು, ಒಬ್ಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಜೀವನವನ್ನೂ, ತನ್ನ ದುಡಿ
ಮೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಪಡೆಯುವ ಆನಂದವನ್ನೂ ಬಹು ರಮ್ಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಚೊಚ್ಚಲಮಗನೆನಿಸಿದ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಐಶ್ವರ್ಯದ
ಮುಂದೆ ಅರಮನೆಯ ಸಡಗರವನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಬೇಕು. ಐಶ್ವರ್ಯವೆನ್ನುವುದು
ಈಶ್ವರನ ಅಕ್ಷಯಸಾಧ್ಯ. ದುಡಿಮೆಗೆ ಹಿಂಜರಿಯದ ಸುಮಾರ್ಥ ಮೈಕಟ್ಟು
ಹಾಲು ಹಯನಗಳಿಂದ ಕೈ ತೊಳಕೊಳ್ಳುವ ಸಿರಿಯೊಟ್ಟು ಯಾವುದಕ್ಕೂ
ಅವನ ಕೈಮೇಲೆ ಕೊಡುಗೈ ಗೊರೆಯೆಂದರೆ ಅವನೇ ಹೊಲ. ಉತ್ತಲಿ,
ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆಯಲಿ, ಬೀಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದನ ಮೇಯಿಸಲಿ,
ಕುರಿದಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲಿ-ಎಲ್ಲವೂ ಚಂದವೇ
ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತರೂ ಮುಖ ಅರಳುವದು ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ
ಯರು ಹಿರಿ-ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗು ವರು.

ಅವನಿಗೆ ದುಡಿಮೆ-ಉದ್ಯೋಗ ಬರೀ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಲ್ಲ. ಕೈಲಾ
ಸದ ಸುಖ ತಂದು ಒದಗಿಸುವ ಉಪಾಯ. ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದ ಅಣ್ಣನು,
ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಊಟದ ಹಂಬಲವನ್ನೇ ಮರೆಯುವನು. ಮನೆಗೆ ಹೊರಟರೆ
ಬರುವಾಗ ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಗೊನೆಗಳ ಬಾನಿನಿಂತು ಹಾಲು ಸುರಿಯುವವಂತೆ.
ಆ ಬಗ್ಗೆ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಗರತಿ ಹಾಡಿದ್ದುಂಟು. ದನಕರುಗಳೆಂದರೆ ಒಕ್ಕಲಿನ
ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಿದ್ದಂತೆ, ಅಷ್ಟು ಮಮತೆ

ಅಷ್ಟು ಮೋಹ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ. ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಎತ್ತು ಅಂದರೆ ಅಕ್ಕನಿಗೆ
ಅದೆಷ್ಟು ಅಭಿಮಾನ !

ಹಂತೀಯ ನಮ್ಮೆತ್ತು ಹಂತೀಲಿ ಬಂದರೆ
ಸೆರಗೀಲಿ ಸುಂಕ ಒರಸೀನಿ | ತಮ್ಮನ
ಹಂತೀಯ ಎತ್ತು ಹದಿನಾರು ||

ನಮ್ಮ ಗರತಿ ಭಾವುಕಳಂ. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆ ಉಳ್ಳವಳಂ.
ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಎದ್ದು ಕೂಡಲೇ ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೂ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೂ
ಗುರುಗಳಿಗೂ ವಂದಿಸಿ ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಒಮ್ಮೆ
ಭಕ್ತಿಯ ಪರವಶತೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಉದ್ಗಾರ ಇಂತಿದೆ —

ಇಂದು ನನ್ನಂಗಳ ಶ್ರೀಗಂಧ ನಾತಾವ
ಬಂದಿದಾನೇನ ಶ್ರೀಹರಿ | ನನ ಮನೆಗೆ |
ಗಂಧದ ಮಡುವ ತುಳಕೂತ ||

ಈ ನುಡಿಯ ಮರ್ಮವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಎರಡು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿಂದ
ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಧಕ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ
ಅವರಿಗೆ ಈ ನುಡಿಯ ಸಂಕೇತ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಅಧರಸೇನ ಎಂಬ ಬಂಗಾಲಿ
ಸದ್ಗ್ರಹಸ್ಥರು ಕಲೆಕ್ಟರ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ
ಪರಮಹಂಸರ ಭಕ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಗುರುಗಳು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ
ಮನೆಯು ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಇಡುಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂ
ತ ಎಂದರೆ— ಲೋಣ ಇಂಡಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮ. ಧಾರ
ವಾಡ ತಪೋವನದ ಶ್ರೀ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅ ಊರಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ
ಕೊಟ್ಟು ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಭಕ್ತರ ಮನೆ
ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಣೆ ಕಾಯ್ದಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಉಪಯೋಗಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೋಣೆಗೆ ಬೀಗ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗೀಗ ಕಸಗುಡಿ
ಸಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಲು ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಗ ಕೋಣೆಯ
ತುಂಬೆಲ್ಲ ಸುವಾಸನೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಮಹಾಪುರುಷರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೂ ಸುವಾ
ಸನೆಗೂ ಒಂದು ಅವಿನಾಭಾವಿ ಸಂಬಂಧ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು
ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮನ-

ಕೃಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಉನ್ನತವಾದ ಒಂದು ಹಂತ ತಲುಪಿದಾಗ ಇಂಥ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಉಂಟಾಗುವವೆಂದು ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರೂ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಅನುಭವ ಪಡೆದ ಕನ್ನಡ ಗರತಿ ಅನುಭಾವಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಲೇಖಕರು ಗರತಿಯ ಜೀವನದ ಸಮಗ್ರ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಬಹು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

“ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯು ಗರತಿಗಾಗಿ ಕಾಟುಂಬರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಗೀತವನ್ನು ತ್ರಿಪದಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಗರತಿಯ ಹೃದಯಾಳದಿಂದ ಬರುವ ಈ ಹಾಡುಗಳು ಮಂತ್ರಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವು ಸಂಸಾರವೇದವೆನಿಸಿವೆ”

ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ ವರಿಗೆ ಜಾನಪದಸಾಹಿತ್ಯ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿದೆ. ಜನಪದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಈಸಾಡಬಲ್ಲರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಾಡಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಹುಸರಸವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ಪ್ರೀತಿ-ಕಲಹ, ಮೋಹ ಮುನಿಸು, ಸಂಸಾರದ ಸರಸ-ವಿರಸ, ಮಕ್ಕಳಆಟ ಕಂಡಾಗ ತಾಯಿಗುಂಟಾಗುವ ಹರುಷ, ಅತ್ತೆಸೊಸೆಯರ ಇರಸು ಮುರಸು ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಹುರಮ್ಯವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಅವರದು ಸಿದ್ಧ ಲೇಖನಿ. ಈ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದುದೆಲ್ಲ ಸರಸಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಚಡಚಣ
ದಿ. ೧೪-೩-೧೯೮೫

ಎಂ. ಆರ್. ಜಹಗೀರಪೂರ
M.A. B.Ed.
ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕ

ನಲ್ವುಡಿ

ಕ್ರೈಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ಈ “ಗರತಿಯ ಬಾಳ ಸಂಹಿತೆ” ಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮಳಿಗಿಂತಲೂ ಒಂದು ಕೈಮೇಲಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಹತ್ವ ಎತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳ ಜೀವನದ ಸರಸ-ವಿರ ಸಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಪಳಂದಲೇ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಡಿನ ಜನತೆಯ ನೆನಪು, ಮಾತುಕತೆ ಮೃದ್ವ ನಡುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರುಪರೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿಯವರು ತಮ್ಮ ೧೦೨ ಪುಟದ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ೧೭೦ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಲು ಅದೆಷ್ಟೋ ತ್ರಿಪದಿಯ ಸೆಳಕುಗಳು ಸುಳಿದು ಬಂದಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿಯ ೨೦ ತಲೆಕಟ್ಟುಗಳು ಜಾನಪದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ೨೦ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಓದುಗರಿಗೆ ತಲೆ ತುರುಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿ ಸುತ್ತಿವೆ.

ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಪದರು ಒಂದೊಂದು ನೂತನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಮ ಜಾನಪದ ಇತಿಹಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಅಡು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಅನುಭವದ ಆಗಾರಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ್ರಿಪದಿ ಎಂತಹ ದೇಶಿಯ ಮಟ್ಟಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಸಶಕ್ತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡೆರೆಂಬುದನ್ನು ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಹಿಂಜುತ್ತ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ “ಗರತಿಯ ಬಾಳ ಸಂಹಿತೆ” ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾ ಗುವದೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ರು ಹೇಳುವಂತೆ—

“ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ದೇವರು ಮಾನವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನ. ಈ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಧರ್ಮವನ್ನುವುದರ ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಥ.”

ಈ ಧರ್ಮದ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗರತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ನವರು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ತ್ರಿಪದಿಯ ಹಿಂದಿರುವ ಒಂದೊಂದು ಒಳ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದುವೆ ಮಾನವ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಶೀಗಿ ಹೋಗಲಕ ಏಸೊಂದು ದಿನ ಬೇಕ
ತಾಸೊತ್ತಿನ್ನಾದಿ ತವರೂರ | ಮನಿಯಾಗ
ಕಾಶಿ ಕುಂತಾಳ ಹಡೆದವ್ವ ||

ಎನ್ನುವ ಈ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಅದೊಂಥ ಅದ್ಭುತ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಡೆದವ್ವಳೇ ಜಗಜ್ಜ ನನಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಚಾರ. ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ನವರು ಒಂದೊಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದೊಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂಥವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೆನಿಸಿದ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ ನವರ ಈ “ಗರತಿಯ ಬಾಳ ಸಂಹಿತೆ” ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆವ ಬೆಳ್ಳಿ ಚಿಕ್ಕಿಯಂತೆ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕೈ ದೀವಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರಿಂದ ಇಂಥ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಾರು ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ನೀಡಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಡಚಣ
೨೦-೩ ೮೫

— ಮ. ನಿ. ತೋಳನೂರ
ಎಂ.ಎ.(ಕನ್ನಡ) ಎಂ.ಎ, (ಹಿಂದಿ)

ಅರಿಕೆ

ಪ್ರ

ಥಮ ಪಂಕ್ತಿಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ತ್ರಿಪದಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ “ಗರತಿಯ ಹಾಡು” ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ದಿ. ದೃಷ್ಟಾರ ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಬರೆದ ಪರಿಚಯದಲ್ಲಿ- “ ಮಗಳು, ಸೊಸೆ; ಹೆಂಡತಿ, ತಾಯಿ” ಹೀಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ನಾಲ್ಕು ಜನ್ಮ, ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪವಿತ್ತು ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರೂ, “ಸುಮಾರಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ಹೋಲುವಂತೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ” ಎಂದು ತೃಪ್ತರಾದದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ನಾನು, ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಸೌಜನ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಗೀತೂಗರೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ ಈ “ಗರತಿಯ ಬಾಳ ಸಂಹಿತೆ ” ಯಲ್ಲಿ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಹಾಯ
ಧನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ “ಗರತಿಯ ಬಾಳ ಸಂಹಿತೆ” ಯ ಪುಸ್ತಕರೂಪವನ್ನು ತಳೆ
ಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅದರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅಕಾಡೆಮಿಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲ
ಬೇಕು. ಮಿತ್ರರಾದ ಎಂ. ಆರ್. ಜಹಗೀರದಾರ ಅವರು ಚೆಲುವಾದ ಮಂ
ನ್ನುಡಿ ಬರಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಸಿಂಗಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮ. ನಿ.
ಶೋಳನೂರ ಅವರು ಚಿಕ್ಕ-ಚೊಕ್ಕ ನಲ್ಲುಡಿಯ ಉಡುಗೊರೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರಿಗೆ ನಾನು ಉಪಕೃತನಾದಂತೆ, ಈ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯ
ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಮಂಗಲ ಹಾಡುವುದೇ
ಸೂಕ್ತವೆನ್ನುವಂಥ ಹರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿತೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯದೋ ಅಯಾ
ಚಿತವಾದ ನೆರವು ಅಜಾನಕವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ದೈವೀ ಸಂಕ
ಲ್ಪದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅಚ್ಚರಿಯಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಶಾರದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ
ತಲೆ ಬಾಗುತ್ತದೆ. ಬರೆಯುವುದು ನನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೆಲಸ. ಸಹಾಯ ನೀ
ಡುವುದು ನನ್ನವರ ಎದೆಯೊಳಗಿನ ಮಮತೆ. ಪುಸ್ತಕ ಕೊಂಡೋದುವುದು
ರಸಿಕರ ಔದಾರ್ಯ. ಈ ಮೂರು ಒಂದು ಹುರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಳಿಸಿದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಪೂಜೆಗೆ ಸುಗಮತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವರೆಗಿನ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಬಾಂಧ
ವರು ಇದನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.
ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ರವಿಕಿರಣ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ
ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಚಡಚಣ

೧೫-೩-೮೫

- ಸಿಂಹಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ

ಸರಿವಿಡಿ

ನಿಷಯ	ಪುಟ
೧) ಮುನ್ನುಡಿ	3
೨) ನಲ್ಲುಡಿ	11
೩) ಅರಿಕೆ	13
೪) ಧರ್ಮವೊಂದು ಪುರುಷಾರ್ಥ	೧
೫) ಚತುರವತಾರ	೫
೬) ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ	೧೧
೭) ದುಡಿತ-ಮಿಡಿತ	೧೫
೮) ಬಾಳ-ಜಂಜಾಟ	೧೯
೯) ಆತ್ಮ ಪೋಷಣಕಾಗಿ	೨೩
೧೦) ಮನಸ್ತರವನು ಮೀರಿ	೨೮
೧೧) ಪ್ರೇಮ ವಿಕಾಸದ ಪಾಠ	೩೨
೧೨) ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆದಡೆ	೩೮
೧೩) ಆತ್ಮ ಮನೆಯ ಅರಸಿ	೪೪
೧೪) ಸಮರಸದತ್ತ	೪೮
೧೫) ಕೊಡಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಳುಪ್ಪು	೫೫
೧೬) ತನ್ನಂಗ ನೋಡಿದರೆ	೬೦
೧೭) ಬಾಳ ಪ್ರಸಾದ	೬೬
೧೮) ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ	೭೨
೧೯) ದುಡಿಮೆಗೆ ಹೇಸಿಕೆಯೇ	೭೮
೨೦) ಮನೆಯೊಂದು ಆಶ್ರಮ	೮೩
೨೧) ಒಲ್ಲದ ಒಗೆತನ	೮೮
೨೨) ಬೇಕಾಗಿ ಇರಬೇಕು	೯೩
೨೩) ಸೌಜನ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ	೯೭

ನವ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಕುರಿತು —

ಅ ಭಿ ಪ್ರಾ ಯ ಗ ಳು

ಥಾಳಿಸಿದ ದೀಪ-

“ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ೫೭ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಥೆಯನ್ನೋದಿದ ರೂ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ದನಿಯು ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಂಡಕೋಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಕುರಿತು, ಚಡಚಣ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ ಕಥೆಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಯಂತಿರುವ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮೃದುವಾಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಲ್ಲವಂತೆ, ಮೆದ್ದು ಆರಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಸುಲಭ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ಜ್ಞಾನದೂಟವನ್ನು ಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ”

— “ಆನಂದ” ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ

ರಾಮತೀರ್ಥರ ಪತ್ರಗಳು—

“ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮತೀರ್ಥರ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ ಕಿಡಿ-ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಂತನವಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿವೆ. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಮಳವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ರಾಮನು ರಾಮತೀರ್ಥರಾದ ನಿಚ್ಚಳ ನಿದರ್ಶನ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಮಾಲಯದೊಳಗಿನ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದಂತೆಯೇ ಓದುಗರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ಈ ಪತ್ರ-ಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಸುಂದರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಿವ್ಯವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಈ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

“ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಸಂಜೆ” ಮೈಸೂರು

ಗರತಿಯ ಬಾಳಸಂಹಿತೆ.

೧. ಧರ್ಮವೊಂದು ಪುರುಷಾರ್ಥ.

ಧ

ರ್ಮವೆನ್ನುವುದು ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಅದು ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸಿದರೂ, ಪುರುಷರಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಆ ಪುರುಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಅದನ್ನು ಸಹಜಕ್ರಮದಿಂದ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಸಾಧಿಸತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಗರತಿಯರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗರತಿ ಹಾಡುವ ಮತ್ತು ಹಾಡಿದ ಹಾಡುಗಳೆಂದರೆ ಆ ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಿಯ ಸಂಹಿತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಗರತಿಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸತ್ತಬಳಿಕ ಸಿಗಬಲ್ಲ, ಜೀವವಿಮಾ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೋಕ್ಷದ ಗುರಿಯಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯದು ಬಾಳಧರ್ಮ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಅನೇಕ ಮಹಾಶಯರು ಬಾಳಜಂಜಡವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಬಾಳನ್ನೇ ತೊರೆದು ಅರಣ್ಯಸೇರಿದರು. ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನುತೋರಿಸಿ ಸನ್ನ್ಯಾಸಿಯಾದರು. ಸಂಸಾರಬಿಟ್ಟವರಿಗೆ ಸಂಸಾರಧರ್ಮದ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬಲ್ಲದೇ ಎಂದು, ಇಂದು ಜಗತ್ತು ಕೇಳುವಂತಾಗಿದೆ. ಈಸ ಬರುವ ವರೆಗೆ, ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಡ ಎನ್ನುವ ಹಿತೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಈಸಬಲ್ಲ ವನಾಗಲಾರನು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೋ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೋ ಈಸ ಕಲಿತವರೂ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ? ತೇಲಲಿ ಮುಳುಗಲಿ ಮಡುವಿಗೆ ಬಿದ್ದವನೇ ಈಸ ಕಲಿಯಬಲ್ಲನು. ಈಸಬಲ್ಲವನೇ ಜೈಸಬಲ್ಲನೂ ಆಗಬಲ್ಲನು. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಂಡಸರಿಗಿಂತ ಹೆಂಗಸರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸಾರದೊಡನೆ ಅಸಹಕಾರ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಸಾರದ ಕಾಯ್ಬೆ ಭಂಗಮಾಡಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಗಂಡಸರದೇ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಂಗಸರು ಬಹುಶಃವಾಗಿ ಆ ಅಡ್ಡ ದಾರಿ ತುಳಿದದ್ದು ಕಡಿಮೆ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಉದಾತ್ತಗೊಳಿಸುವ ವಿಶ್ವಗ್ರಾಹಿ ನಡೆಯಿಸಿ ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ದಿವ್ಯಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಂಗಳಿಸಿ ವ ಅಕ್ಕನುಹಾವೇವಿಯಂಥವರು ಅಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಇರಬಹುದು. ಪಗಡಯಾಟ ವ ಸ್ನೇಹಿ ಟ್ಟು-ಕೊಟ್ಟು, ಅದರ ಘರ್ಷಣೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹಗಡೆಯನ್ನು ಕ್ರೇಡಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಆಡಿ ಜಂಜಾಟಕ್ಕೆ ಅಸ್ಪದವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಮೆಯಿದೆ, ಜಾಣ್ಮೆಯಿದೆ.

ಹೆಂಗಸು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರವಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ಗಂಡಸು ವ್ಯಂಜನ. ಮಗು ಗಳು ಸ್ವರದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರದ, ವ್ಯಂಜನದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರದ ಆಯೋಗವಾಹ. ಅಂದರೆ ಅಂ ಅಃ. ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರೋಚ್ಚಾರವಿದೆ, ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಸ್ವರ ಸೇರಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವ. ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸೇ ನಿಜವಾದ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ನಟಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆ ಕೆ ಗೆ ಪ ರ ವ್ಯ ಸಂತೋಷ, ಪೂರ್ಣ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ದೇವನು ಅದಿಯಲ್ಲಿ, ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಲ್ಲದ ಕಂದ-ಸ್ವಯಂಭೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಾಂಬ(ಸ+ಅಂಬ) ನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಲೀಲೆ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಭೂವೆನಿಸಿದವನೆ, ಲೀಲೆಯಾದರೆ ಉಮಾಪತಿಯೆನಿಸುವನಲ್ಲವೇ ? ಉಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪತಿ ಗೆ ಅ ಸ್ತಿ ತ್ವ ವೆ ಲ್ಲಿ? ಉಮೆಯನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟವನೇ ಉಮಾಪತಿ. ಶಿವನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯದು ಶಿವಶಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಮಾರಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕಪಿಲಸಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂದು ಶರಣರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು, ಮನಗಂಡರು. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಾಮಿನೀ-ಕಾಂಚನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಅರ್ಧ ಮೆತ್ತಗಾಯಿತು, ಸ ಪ್ಪ ಗೂ ಆ ಯಿತು. ಇ ಪ್ಪ ತ್ತ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಂತೂ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂದು ಬಗೆದು, ಭಾವಿಸಿ, ಬಾಳಿದವರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ

ಪರಮಹಂಸರು ಕೃಪಿಸಿದ ಸತಿಯನ್ನು ಜಗಜ್ಜನನಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದರು. ಪೂಜಿಸಿದರು. ಮಗಾಂಧಿ ಅವರಿಗೆ ಪಡುವಣದ ಅತಿಥಿಯೊಬ್ಬರು, ಕಸ್ತೂರಿಬಾ ಅವರನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೇಳಿದರಂತೆ- “ಇವರು ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯೇ” ಎಂದು. ಅದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ನಕ್ಕು- “ಅಹುದು, ನನ್ನನ್ನು ಕಸ್ತೂರಿಬಾ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಹೂಟ್ಟು ಬೆನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ನುಡಿದರಂತೆ. ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರಾದರೋ ಪತಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವು ಸತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಗೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಎತ್ತು ಗದ ನಡೆಸಿದರು.

ಧರ್ಮವೆನ್ನುವದು ಒಂದು ದರ್ಶನವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು. ಆಕೆ ಧರ್ಮ ಮೂಲವಾದ ದಯೆಯನ್ನೇ ಪರಾಂಬರಿಸಿದವಳು. ಅರ್ಥ-ಕಾಮ. ಗಳನ್ನು ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಧೀನಗೊಳಿಸಿದವಳು, ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಂದವಳೇ ಅಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟು ಬಂಧ ಮುಕ್ತಳೆಂದು ಬಗೆದವಳು. ಬಂಧಿತರೆಂದು ಬಗೆದವರಿಗೇ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷದ ಚಿಂತೆ. ಅರ್ಥ-ಕಾಮಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಂಧ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಅವರು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಧರ್ಮವನ್ನು ದಯೆಯೇ ಆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಎನ್ನುವದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಳಧರ್ಮದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದರೆ ಸಾಕಾಗದು. ದೈವಿಕೃಪೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದವಳಾಗಬೇಕು. ಮೇಲಿನ ಭಾಗವತ ಶಕ್ತಿ ತಾಯಿಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರುವಂತೆ, ಅಂತರಂಗದ ಕೂಸು ಮರಿಯಾಗಿ, ಮಗುವಾಗಿ ಕೂಗಬೇಕು. ಮಗುವಿನಂತಲ್ಲ, “ಕೂಗು ಕೂಗು ಮನವೇ, ಮಾತೆಯ ಕೂಗುವ ರೀತಿಯಲಿ” ಎಂದು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ತಾವು ಹೇಳುವ- ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಅವರು ಬಹುಶಃ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಂದಲೇ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿರಬೇಕು, ಮಾಸ್ತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರು “ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ ಕರೆವ ದನಿ ಯಾವದೋ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡು (ನಿನ್ನ ಕೇಶವಾ)” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಆ ಭಾವವು ಅವರಿಗೆ ತಾಯಿ ಮೊಲೆ ಹಾಲಿನೊಂದಿಗೆ ಮೈಗೂಡಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮಕ್ಕಳು, ಪೃಥ್ವಿಯು ಒಂದು ನೆಲವನ್ನೂ ಮೂರು ಜಲವನ್ನೂ ಧರಿಸಿದೆ. ಗಂಡು ನೆಲಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕವಾದಂತೆ, ಹೆಣ್ಣು-ಜಲವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂಮಾತೆಯೆನಿಸಿದ ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಒಂದು-ಮಹಾತಾಯಿ, ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳು. ತಪ್ಪಿ ಗಂಡುಸಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಕವಿ, ಮುನಿ, ತಪಸ್ವಿ, ವೀರ, ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ತಳಿಯೇ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಎರಡು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮೈ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುವುದು ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಾದರೆ, ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಿಯೆ. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಮಗೂ ಆ ಎರಡು ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿವೆ. ಮೈ ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪೃಥ್ವಿಯೂ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿ ಋತುಮಾನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳು ಎಚ್ಚರು ನಿದ್ರೆಗಳಿಂದ ನವಜನ್ಮ-ನಿತ್ಯಮರಣಗಳನ್ನು ಎರೆಯುತ್ತವೆ. ಋತುಮಾನಗಳು ಚಳಿ-ಮಳೆ-ಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ನವಜೀವನವನ್ನು ಪವಣಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿದೆ. ಅವೆರಡನ್ನೂ ಹೊಂದುಗೂಡಿಸಿ ಒಂದುಗೂಳಿಸುವುದೇ ಬಾಳಧರ್ಮ.

ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನನ್ನು ಧರ್ಮವು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ, ಹೊಂದಿ ಒಂದಾಗುವದೇ ಧರ್ಮ. ಹೊರೆಯೊಳಗಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಒಂದು ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆ ಹೊಂದು ಗೂಡಿಕೆ ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿದೆ. ಹಿಂಡಿನೊಳಗಿನ ಕುರಿಗಳು ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಜೀವತೆ ಎರಡು ಬೇಕು. ಅರಿತು ಜೀವತಂಬಿ ಒಂದಾಗುವದೇ ಧರ್ಮ. ಅಂಥ ಧರ್ಮ ಸಾಧನೆಗಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಗರತಿ ಮೈದಾಳಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಗಂಡಾ ಗುಂಡಿನ ಗಂಡಿಗೆ ಆತನ ವ್ಯಂಜನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಗಾಡಿಯ ಸ್ವರವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಮತೋಲದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ ಒಂದು ಕೂಸಿಗಾಗಿ ಎರಡು ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತುಂಬಿರಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ ಹಾಗೂ ಮುದ್ದಿಟ್ಟು ಲಾಲಿಸುವ

ಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹೊಸ ಮೈ ಹೊತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ರಕ್ತದಾನ ಮಾಡಿ, ಮುಗುಳುದುಟಿಗೆ ಮಾತಿನ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿ, ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮಾನವಮರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅಖಂಡ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜೀಸರಿಯದೆ, ಆಸಡ್ಡೆ ಮಾಡದೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಗರತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿಶಿದೆ. ಮನ್ವಂತರದ ಮರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಾಡಿ ಹಿಗ್ಗು ವುದೂ, ಹಿಗ್ಗಿ ಗಾಗಿ ಹಾಡು ವುದೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದಂತೆ ವಾಸ್ತವಿಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಮಾಟವನ್ನು ಆಟವಾಗಿಸಿ, ಆಕಾಶದತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಗಾಳಿಪಟವನ್ನು ಕೈಮೀರದಂತೆ ಕೈಚಾರ ದಂತೆ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನೂಲೆಳೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗದೆ, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತವನೊಬ್ಬನು ಇರಲೇಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಗರತಿ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಆಕೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

“ಸು ೨-ಚತುರವತಾರ

ಸುತಿ ಸತಿಯರು ಕೂಡಿ, ರತಿಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನಾಡಿ ಪತನವಾದಿದ್ದಿ ಯ ಪ್ರತಿಮೆಯ ದೇಹ” ವಾದರೂ ಅದನ್ನು ತೊಟ್ಟು- ಬಂದ ಹೆಂಗೂಸು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಗೆ ಮಗಳಾಗಿ, ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗಿ, ಕೊಟ್ಟವನಿಗೆ ಸತಿಯಾಗಿ; ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಾಗಿ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಜೀವಿತ ಮರಣಗಳೇ ಸೈ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ, ಹಡೆದ ತಾಯಿತಂದೆ, ಬಂಧು ಬಳಗ, ನೆರೆಹೊರೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಾಗಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಗಲುವುದಾಗಲಿ ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಕಠಿಣ. ಸಾಯುವುದೇ ಸುಲಭ. ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದಾಗ ಉಳಿದ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲ ತಾವಾಗಿ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವವು. ಆದರೆ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ತೊರೆಯುವದೇದರೆ ದುರ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಪ್ಪಿದಂತೆ. ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ ಮೊದಲಾಗಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ. ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಶುಭವನ್ನು ಬರೆಯುವಳು. ಕೈ ಹಿಡಿದ ನಲ್ಲನಿಗೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾಗಿ, ಜೀವನದ ಜೊತೆಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ; ಮಾರ್ಪಡುವದೇದರೆ ಅದ್ಭುತ ರಸಾಯನದ ಪರಿಪೂರ್ಣಕರ್ಮಿ, ಪೂಂಡೆಪೊಗುವಿನ ತಾಯಿಯಾಗುವ ರೀತಿಯು ಕೊಡದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳ ಬೀಜವೂರಿ ಬಳ್ಳಿಯೆಬ್ಬಿಸಿ ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿ

ವಡೆಯುವಂಥ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯ ಕಷ್ಟವೇ ಆದಾಗಿದೆ. ಅದು ದುರ್ಪುರಣ-
ಆತ್ಮ ಹತ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಕ್ರೂರ-ಕಠೋರವೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಶಿವಶಕ್ತಿಯ
ಕೈ ಚಲಕದಿಂದ-ಅದೊಂದು ಆಟ ಮಾಡುವಾಗಿಯೇ ತೋರ್ಪಡುವದು. ಈ
ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆದೇ ಗರತಿ ಹಾಡಿದ್ದಾಳೆ-

ತಾವರೆಯ ಗಿಡ ಹುಟ್ಟಿ ದೇವರಿಗೆ ನೆರಳಾದೆ
ನಾ ಹುಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಎರವಾದೆ | ಹಡೆವವ್ವ |
ಓ ಕೊಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಹೆಸರಾದೆ ||

ತವರು ಮನೆಯ ತಾವರೆಯ ಕೊಳ, ಗಂಡನ ಮನೆ ದೇವಾಲಯ. ಅತ್ತೆ-
ಮಾವ, ಗಂಡ-ಮೈದುನ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಅದರೊಳಗಿನ ದೇವತೆಗಳು.
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೆರಳು ನೀಡಿದ ತಾವರೆ ಮರಳಿ ತಾವರೆ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋಗ-
ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಂಜರವು ವನವ ನೆನೆವಂತೆ, ಹೆಣ್ಣು ಹರೆಯಳಿದ ಹೆಣ್ಣು-
ಮುದಿಕೆಯಾದರೂ ತವರನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ, ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.
ನೆನೆಯುತ್ತಲೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ತಾವರೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ಪರಮ
ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅದು ಅತ್ತೆಮನೆಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ನೀಡಿದ ನೆರಳು; ರಮಣೀಯವಾದದ್ದು. ಆ ತಾವರೆಯ ಹಿರಿಮೆ, ಮೇಲ್ಮೆ-
ಸಹಜ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ್ದು. ಹೂ ಅಂಜರೆ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ಫೂಲ ರೂಪವಂತೆ.
ಅದು ದೇವ ಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದರ ಕಟ್ಟೆಯ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತಂತೆ;
ಕಿರಿಯ ನೀರು ಕೆರೆಗೆ ಕೂಡಿದಂತೆ. ತಾವರೆ ಮರಳಿ ಕೊಳದ್ದು ಗಲಾರದೊಂದರೂ
ಅದರ ಕೊಳ್ಳವನ್ನು ಹೃನ್ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಳಕಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆರು
ಜನ ಸೊಸೆಯರಾದರನ್ನು ನೆಡಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅತ್ತೆ ಯಾದರೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ
ತವರಿನ ಹಂಬಲ ಗರಿಗಿದಿಯೇ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ; ಹಸುರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿ-
ರುತ್ತದೆ. ತವರು ಮನೆಯ ಹಂಗ ನೂಲು ಆಕೆಯ ಕೊಠಳಿಗೆ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ
ಚಿರಕಾಲ ಸಂಗಡಿಸುವದು.

ಕಣ್ಣಿಂಜಲ ಕಾಡಿಗೆ ಬಾಯಿಂಜಲವಿಲ್ಲವ
ಯೊರೆಂಜಲುಂಡಿ ನನಮನವೇ | ಹಡೆವವ್ವ
ಬಾಯಿಂಜಲುಂಡು ಬೆಳೆದೇನ ||

ಎನ್ನುವ ನೆನಪು ಹೆಣ್ಣಿನೆದೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರೆದು ಬರೆದಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಕೆ ತಂದೀಯ ನೆನೆದರೆ ಶಂಗೂಳ ಬಿಸಿಯಾಗುವ ದೆಂದೂ, ಗಂಗಾದೇವಿ ನನ್ನ ಹಡೆದವ್ವನ ನೆನೆದರೆ ಮಾಸಿದ ತಲೆ ಮಡಿಯಾಗುವದೆಂದೂ ಬಗೆದುಂಬಿದ್ದಾಳೆ. ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಬಳಗವೆಲ್ಲ ಒಲೆಯೊಳಗಿನ ಸಾವಿರಕೊಳ್ಳಗಳೆಂದೂ, ತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಜ್ಯೋತಿಯೆಂದೂ ಆಕೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಗಿಯ ಒಣ ರೊಟ್ಟಿ. ರಾಜಗೋಳಿಯಪಲ್ಲೆ ತಿನ್ನುವ ಬಡತನದ-ನೆಲೆಯಾದರೂ, ತವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಇದ್ದು ಬರಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಯಕೆಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿರಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆಕೆಯಲ್ಲಿ. “ ತಾಯಿಯ ಮನೆಗ್ಲೊಗಿ-ಬಾಯಿಬೇಡಿದ್ದುಂಡೆ ” ನೆಂದೇ ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಸುಳ್ಳುಸಂಗತಿಯೇನಲ್ಲ. ಶಾವಿಗಿ-ಸೈದಾನ ಉಣ್ಣೆ ವಾಗ-ಹಡೆದವ್ವನ ಮುಖ ಕಂಡರೆ ಮೊಲೆಹಾಲು ಉಂಡಂತಾಗುವದೆಂಬ ಅನುಭವವು, ಬರಿ ಅನುಭವ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರದೆ, ಉದಾತ್ತ ಅನುಭಾವವೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏನಾದರೂ ಅದು ಹಾಲುಂಡ ತವರಲ್ಲವೇ ? ತಾಯಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿಯೆಂದರೆ ತರತರದ ಯಾಲಕ್ಕಿಯದು. ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಉಣ್ಣೆ ವುದಕ್ಕೆ ಭೀಮರತಿಯ ತೀರವೇ ತಕ್ಕ ತಾಣ. ತವರು ಮನೆಯ ದೀಪವನ್ನು ತವರೇರಿ ನೋಡಿ ಹತ್ತುಬೆರಳು ಹಣಗೆ ಹಚಿ ಶರಣೆನ್ನದೆ ಹೆಣ್ಣು ಇರಬಹುದೇ ? ಗಂಜೀಯ ಕುದಿದರೂ ಗಂಡನ ಮೆನೆಲೇಸು-ಎನ್ನುವಳು, ತವರುಮನೆಯನ್ನು ಹರಸದೆ ಇರಲಾರಳು,

ತವರು ಮನೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಅತ್ತೆ ಮನೆ ಅಳವಡುವ ವರೆಗಿನ ನಡುಗಾಲವೆಂದರೆ ಸಂಧಿಕಾಲವೇ ಸರಿ. ಅದು ಮೂರು ಸಂಜೆ ಆಗಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ, ಮುಸುಕಿನ ಮುಂಜಾವು ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಹಗಲೂ ಅಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಹಗಲಿನ ಆವೇಶ ಕಾಣಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ರಾತ್ರಿಯ ಅಭಾಸ ಗೋಚರಿಸುವದು. “ ಎಂಥಾ ಮಗಳಿಗೆ ಎಂಥಾ ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ” ಎಂದು ಕನವರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗದಂತೆ, “ ಇಂಥ ಮಗಳಿಗೆ ಅರಥೆದು ಸಿಗದೆ ಇನ್ನೆಂಥದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ” ಎಂದು ಹರ್ಷಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವೂ ತಾಯಿ ಯಾದವಳಿಗೆಬಾರದೆ ಹೋಗಲಾರದು.

ಅತ್ತಿಗೆ ಹಡೆಯಲಿ ಹೆತ್ತಮ್ಮ ಕರೆಯಲಿ
ಹಿತ್ತಲಬಾಳಿ ಚಿಗಿಯಲಿ| ಅತ್ತೆಂದು|
ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮಗಳು ಕರೆಯಲಿ||

“ಒಲ್ಲದ ಒಗೆತನ ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ ಮಗಳೇಗಿ
ಬೆಲ್ಲಕ ಬೇವು ಕಲತಂಗ | ಅಡವ್ವಾನ |
ಕಲ್ಲಿಗೆ ಧಾರಿ ಎರೆಧಂಗ ||

ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂಥಾ ಮಗಳೇಗಿ ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ ಒಗೆತನ
ಹುಲಾಗ ಬೆಂಕಿ ಒಗೆಧಂಗ | ಗುಡ್ಡದ
ಕಲ್ಲಿಗೆ ಧಾರಿ ಎರೆಧಂಗ ||

ಅತ್ತಿಮನಿಯ ಉಟ, ಮುಟ ಮುಟ ಮದ್ಯಾಣ ”

ಇಂಥ ಪರಸ್ಥಿತಿಯ ಸುಳುಹುಕಾಣುವ ಮಗಳು, ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ
ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, “ ಹೋಗಂದ್ರ ಹೋಗ್ತಾಳು, ಹೊಸ್ತಲ್ಪ ದಾಟಳು.
ಮಾರಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಅಳತಾಳ | ಹ್ಯಾಂಗತ್ತಿ ಮನೆಗೆ ಕಳ್ಳಹಾಲೇ? ”
ಎಂದು ಕವಳಿಸುವ ಅನುಭವ ಹಡೆದವರಷ್ಟೆಲ್ಲ ? ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ—

“ಸೊದರ ಮಾವನ ಸೊಸೆಯಾಗು ನನ ಮಗಳ | ಬಿಸಿಲಾಗ
ನೀರ ತರಗೊಡನ” ಅದು ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ, ಅಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಇದಿರುಗುಬಸ ಸಾಧಿಸಿ
ದರೆ ತಾಯಿಯು ಹೊತ್ತಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೀಸಲು ಕುಳಿತು, “ಕಣ್ಣ ಮೂಗಿಲೆ
ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಚೆಲುವಿ | ಬಣ್ಣ ಕ ನನ್ನ ಸೊಸೆ ಚೆಲುವಿ” ಎಂದು ಹಾಡಿಯೇ
ಹಾಡುವಳು. ಆದರೆ ಬೆಳಗಾಗಿ ಬಿಸಿಲು ಬಿದ್ದರೂ ಮುಸುಕುಹಾಕಿ ಮಲಗಿ—
ಕೊಂಡಿರುವ ಮಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ, ತಾಯಿಯದು—

ವಾರಿಗೆ ಪುರುಷರ ತೋಳಮಾಲಿನ ನಿಧಿ
ಏಳ ನನಮಗಳ ಬೆಳಗಾಗಿ | ದೊಡ್ಡಾನ |
ಕೀಲ ಕರುಗೋಳು ಮೊರೆಯುಂಡು ||

ಆದರಂತೆ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಅಣ್ಣನ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ
ನಯ—ನೀತಿಯ ರೀತಿ ಎಂಥದಂದರೆ—

ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮಗಳ, ನನ್ನ ಹೋಲಲಿಬಾಡ
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಾರಿಗುಣವಿಲ್ಲ | ಹೇಮರಡ್ಡಿ |
ಮಲ್ಲಮ್ಮಗ್ಗೋಲ ನನಸೊಸೆಯೇ ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಾಯಿಯ ಕಳವಳವೇ ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯದು.

ಸೊಸಿಯು ಬರತಾಳಂತ ಖುಷಿಭಾಳಮನದಾಗ
ಸೊಸಿಬಂದು ಮಗನ ಕಸುಗೊಂಡು | ಬಾಲ್ಯಾಗ
ಮುಗಿಲೀಗಿ ಬಾಯಿ ತಗದಾಳ ||

ಮಲ್ಲಾಡಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಬಾರದಂತೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೀರು
ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ತಲೆ ದಡ್ಡವಾಗುವದು; ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟಿ-ಕುಟ್ಟಿ ಕೈ ದಡ್ಡ
ವಾಗುವದು.

“ ಮಗನನ್ನು ಕಸುಗೊಳ್ಳುವಳೇನೋ ಸೊಸಿ ” ಎಂದು ತಾಯಿಯ
ಎದೆ ಧಡ-ಧಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯು ರಾಯರ ಹಚ್ಚಡ ಪದರೊಳ
ಗಿನ ಅಚ್ಚ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಸುಖದಲ್ಲಿ ತವರುಮನೆಯನ್ನು ಮರೆಯ
ತೊಡಗುವಳು. “ ರಾಯರನ ಬಿಟ್ಟು ಹ್ಯಾಂಗ ಬರಲೇ ಹಡೆದವ್ವ ” ಎಂದು
ಕೇಳುವಳು. ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾಗುವ ರಸಾಯನವೇ ಒಂದು ಮೈಜುಮ್ಮೆನಿ-
ಸುವ ಅದ್ಭುತಕುದಿತವಾಗಿದೆ.

ಮಡದಿ ತವರಿಗೆ ಹೋಗಿಯಾಳೆಂದರೆ— “ ಅಡಗೀಯ ಮನಿಯಾಗ
ಮಡದೀಯ ಸುಳುವಿಲ್ಲ | ಅಡಗಿ ಬಾಯೀಗಿ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮಗನು
ಅವ್ವನಿಗೆ ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದಾಗುವದು. ಅದರಂತೆ, ಮಡದಿ
ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರನಾಡಿಗೆ ಹೊರಟ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಹಗರಣ ಹೇಳು
ವಂತಿದೆ.— “ ಊರೀಗೆ ಹೋಗುವರ ಮಾರ್ಯಾಕ ಬಾಡ್ಯಾವ | ಗೀರಗಂಧ್ಯಾಕ
ಬೆವತಾವ ” ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲ. “ ಎಂದ
ಬರತೀರಿ ನನ್ನ ಗಂಧದ ರತಿಗಾರ ” ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಧೈರ್ಯಸಾಲದು
ಹೆಂಡತಿಗೆ. ಆವಾಗ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು, ಬೀಸುವ ನೆವದಲ್ಲಿ
ಈ ಹಾಡು ಕರೆಯದೆ ಬರುತ್ತದೆ ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಂದ.

ಕಮಳದ ಹೂ ನಿನ್ನ ಕಾಣದೆ ಇರಲಾರೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಯೆ ಬಿಡಲಾರೆ | ಕೇದಿಗೆ
ಗರಿ ನಿನ್ನನಗಲಿ ಇರಲಾರೆ ||

ಗರತಿಯ ಬಾಳಸಂಹಿತೆ

ಆಗಲಿದ ಪತಿ ಸತಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಕಮಳದ ಹೂ! ಮಲ್ಲಿಗೆ!!
ಕೆದಿಗೆಯ ಗರಿ!!! ಅದೇ ಅಕರ್ಷಣೆ ಸತಿಪತಿಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ
ನಡೆಸುತ್ತದ್ದನ್ನೆ ಬೇಕು.

ನಿನ್ನೆಯೇ ಬರಬೇಕಿತ್ತು ಪತಿರಾಯ, ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಚೀಲಿ
ಹೆಚ್ಚು ವ ಮುಂಬೆಳಗಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಆತುರದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯು ಅಲಸ್ಯವಾಗಿ
ಪರಿಣಮಿಸಿ- “ ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಕಳೆಯಲೇ?” ಎನ್ನುವ ದಂದುಗಕ್ಕೆ
ಈಡಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಓರಗಯ ಪುರುಷನೆಂದರೆ, ಹಣಚಿ ಬಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿ-
ದಾಡುವ ಕುಂಕುವಂತೆ. ಹಣಚಿ ಬಟ್ಟು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ, ಕುಂಕುವು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ
ಆದರೆ ಗತಿಯೇನು? ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ತಪ್ಪದೆ ಮೂಡಿ ನಿಲ್ಲುವ ಚಂದ್ರಾಮ
ತಡೆಯುವ ಕಾರಣವೇನು?

ಸತಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಳಗವೆಲ್ಲ ಬಂಗಾರದೊಡವೆಗಳಂತಾಗಿದ್ದರೆ, ಪತಿ-
ಮಾತ್ರ ಅದರೊಳಗಿನ ಗುಳದಾಳಿ.

ಅತ್ತೆ ಅತ್ತಿ ಕಾಯಿ ಮಾನ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ
ಭಂಗಾರಗೋಲ ಹಿರಿಭಾವ! ನನ ಮನಿಯ
ಅರಿಸೀಣ ಕನೆಯು ಅರಸರು||

ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಬಳಗದ ಒಳಚಿತ್ರವನ್ನು ರೇಖಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ, ಆ ಗರತಿ. ಅರ್ಥಾಂಗಿಯು ತಾಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ “ ನಡೆದಾಡುವ
ಭೂಮಿ” ಎನಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ವಿವರಿಸಲು
ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ.
ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು? ಅವು
ಬಾಳಕಮ್ಮಟದ ದುರ್ದಶಾವತಾರಗಳೇಇರಹುದು ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಾದಾಗಲೆಲ್ಲ
ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವತಾರ ತೊಟ್ಟು
ಬರುವನಂತೆ. ಅದೆಷ್ಟು ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಾದರೂ ಅವತಾರಿಯು ಕಾಪಾಡುವ
ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಧರ್ಮಾಂಶವು ಉಳಿದಿರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಅಷ್ಟೂ ಧರ್ಮಾಂಶ
ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವತಾರಿಗೆ “ತೊಲಗು” ಎಂದು ಕೆಂಪುಬಾವುಟ ತೋರಿಸಬೇಕಾ-
ಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚತುರವತಾರಗಳು, ಬಾಳಧರ್ಮವನ್ನು

ಗತಿಯು ಬಾಳಸಂಹಿತೆ/೧೦

ಬಿತ್ತಿಬೆಳೆದು ತೋರಿಸುವಂಥ ಪ್ರಾತ್ಯಾಕ್ಷಿಕೆಯೇ ಆಕೆಯ ಅವತಾರೋದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಆ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪುರುಷಾವತಾರಗಳು ಸಾಧಿಸಲಾರವೆಂದು, ಸ್ತ್ರೀ ಅವತಾರಗಳು ಮನೆಮನೆಗೂ ಇಳಿದುಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಾರ್ಥಕತೆ.

ಹತ್ತು ಗಂಡೆಡೆರು ಮತ್ತೆ ಬಜೆಂಬರು
 ದಟ್ಟೆಯ ಉಡುವ ಧರಣೀಯ | ಹಡೆದರೆ
 ಮಕ್ಕಳ ತಾಯೆಂದು ಕರೆದಾರ ||

ಹೆಣ್ಣು ಹಡೆದವಳೇ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯೆನಿಸುವಾಗ ಆಕೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವರೂಪಗಳು ಏಕಾಗಲಾರವು ?.

೩- ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ

ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಕ್ಷೇಪರೂಪವೆಂದರೆ ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ. ಅದು ಲೋಕವೃಕ್ಷದ ಒಂದು ಬೀಜವೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಮಾನವೈಕ್ಯದ ಶರಬೀಜ ಕೇಂದ್ರವೇ ಆದಾಗಿದೆ, ಕುಟುಂಬ ಅಂದರೆ ಮನೆತನ. ಅದೊಂದು ಬಂಗಾರದ ಭರಣಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದನಲ್ಲಿ, ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆರೆತು ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎನಿಸಿದೆ. ಅದೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥದು. ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಉಪಾಯವೇ ಮದುವೆಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಸತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆಯುವ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಸುವುದೇ ಸಂತಾನದಿಂದ ಬಯಸತಕ್ಕ ಪರಿಣಾಮ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಏಕತೆಯ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ಪಾಠಶಾಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ.— ಮನೆತನ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ ಎಂದು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ಮುಖವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಡೀ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಮುಖ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಶರೀರವು ಒಡಲೆನಿಸಿದಂತೆ ಹೊಟ್ಟೆಯೂ ಒಡಲೆನಿಸಿದೆ. ಅದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವದ ಪಾತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಸತಿಗೆ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಪತಿಯು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥ ಮಾತ್ರ. ಮನೆತನದವ ಎಂಬರ್ಥ ಅದಕ್ಕೆ.

ಮನೆತನವು ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧನೆಯ, ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗಂಡಹೆಂಡಿರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ಮದುವೆ, ಪ್ರೇಮವಿಸ್ತರಣಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾದಂತೆ, ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಸಂತಾನವು ಆ ಗಂಡ ಹೆಂಡದಿರಿಗೆ ಅಂದರೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆಯುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಆಡಾಡುತ್ತ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಏಕತೆಯ ರಸಾಯನವೇ ಆಗಿದೆ. ಭರಣಿಯೊಳಗಿನ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲವೆ ಬಹಳಸಾರೆ ಕೈತಪ್ಪಿ-ನಿಂದಲೋ ಕಣ್ಣುಪ್ಪಿನಿಂದಲೋ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಹುಳುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಬುಚಗುಡುವುದೂ ಉಂಟು. ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೇ ಹುಳುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಇಲ್ಲಿ “ಸಗಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಹುಳುಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೇ ಅಯ್ಯ” ಎನ್ನುವ ಬಸವವಾಣಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯ ಭರಣಿ ನರಕದ ಕುಂಡವೇ ಆಗಿ-ಬಿಟ್ಟು ಮೂಲೋದ್ದೇಶವನ್ನೇ ವಿಫಲಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಬಹಳಕಡೆ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಫಲತೆಯನ್ನೇ ಕಾಣಲಾಗುವದೆಂದೂ, ಅದರ ಉದ್ದೇಶವೇ ತಪ್ಪೆಂದು ಬಗೆಯಲಾಗದು. ಕುಣಿಯಬಾರದಿದ್ದವನು ಅಂಗಳವೇ ಡೊಂಕು ಎನ್ನುವನು. ತಾನು ಹೊರಬೇಕಾದ ತಪ್ಪನ್ನು ಅಂಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುವ ವಿಧಾನದಂತೆ, “ಸಂಸಾರೆಂಬುದು ಬಲುಕೆಟ್ಟ, ಇದನಾವ ಸೂಳಿಮಗ ಮಾಡಿಟ್ಟ.” ಎಂದು ತಂತಿಬಾರಿಸಿದರೆ, ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಸರಿಪಡುವದಿಲ್ಲ. ವೇಗಪೂರಿತ ಸೈಕಲ್ ಇರಿಸಿಕೊಂಡವನು, ಅದಕ್ಕೆ ಸುಸಮರ್ಥವಾದ ಬ್ರೇಕ್‌ನ್ನು ಸಂಗಳಿಸಲು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಕೀರ್ತಿಕಾಯರಾದ ಶ್ರೀ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-“ಬೀದರ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್‌ಗಳ ಉತ್ತರ ತುದಿಯಿಂದ ನೀಲಗಿರಿ, ಕೊಯಿಮತ್ತೂರಿನ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಯ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕವು ಒಂದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವು ಗರತಿಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿದೆ” ನಾಡು ಒಂದೆಂಬುವ ನಿದರ್ಶನವು ಗರತಿಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅವುಗಳ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅವು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ಗುರಿಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆಯೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯೇನು? ಆ ಉದ್ದೇಶ ಆ ಗುರಿಯಾವುದೆಂದರೆ, ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗೃಹಿಣಿಯು ಅಭೀಷ್ಟ ಪಡುವದೇನಂದರೆ-ಮುತ್ತೈಯೆ ತನಕೊಡು, ಮಕ್ಕಳಕೊಡು, ಮಾರಾಯರೆ ಮುಂದೆ ಮರಣಕೊಡು, ಇದೇ ಸುಸಮೃದ್ಧ ಜೀವನದ ಹಾರಯಿಕೆ. ನಿಜವಾದ ಆರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಮುತ್ತೈಯೆ ಯಾಗಿ ಗಂಡ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ನೂರುವರುಷಬಾಳುವುದು ಅಂಥ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ನೂರು ವರುಷ ಕಾಲವು ಬಡನೂರು ವರ್ಷಗಳೆನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನು? ಬಡನೂರುವರ್ಷಗಳನ್ನು ಹರುಷದಿಂದ ಕಳೆಯಬಲ್ಲ ಮನೆತನವು ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದಿ ಯಂತ್ರದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರದಂತೆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾವುದೆಂದರೆ—

ತನ್ನಂಗ ನೋಡಿದರ ಭಿನ್ನಿಲ್ಲ ಭೇದಿಲ್ಲ
ತನ್ನಂಗ ತನ್ನ ಮಗಳಂಗಿ ನೋಡಿದರ
ಕಣ್ಣ ಮುಂದಾದ ಕೈಲಾಸ||

ಗೃಹಿಣಿಯು ಈ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಬೀಸು-ಕಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ಸ್ವರದೊಡನೆ ಹಾಡಿ ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಿತ್ಯದ ಮರಣವಾದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದ ಬಳಿಕ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೇ ಮಾತೆಂದರೆ ಅದೇ ಆ ಮಹಾಮಂತ್ರ. ಶುಭ ಹಾರಯಿಕೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಇಡೀ ದಿನವು ಶುಭಪ್ರದವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೆಳಗಿನ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಕುಟುಂಬದ ಏಕತೆಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ ನೋಡಿರಿ.—

ಅತಿಗೆಯ ಅರಸೇನ ತಾಯಿ ಕುಮಾರೇನ
ಮಕ್ಕಳಿಗಿ ಮಾವ ನನಗಣ್ಣ | ಬಂದರ|
ನಿತ್ಯದೀವಳಿಗಿ ಮನಿಯಾಗ್ಗೆ||
ಮಗಳ ಮಾವಬಂದ ಸೊಸಿಯ ಅಪ್ಪಬಂದ
ಯಾರಿಟ್ಟು ಯಾರ ಕಳುಹಲೆ | ನನ್ನಣ್ಣ |
ಮಗಳಿಟ್ಟು ಸೊಸಿಯ ಕರೆದೊಯ್ಯೋ ||

ಅತ್ತಿಗಯ ಅರಸು, ತಾಯಕುಮಾರ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾವ, ಮಗಳ-
ಮಾವ, ಸೊಸಿಯ ಅಪ್ಪ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಲ್ಲ, ಒಬ್ಬನೇ. ಬೆರಳುಗಳು ಬೇರೆ-
ಬೇರೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಕೈಗಿರುವ ಅನುಪಮ ಪಲ್ಲವಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಮಗಳು
ಮತ್ತು ಸೊಸೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅದಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರುವಾಗ
ಆಕೆಯ ಅಣ್ಣನು ಹಬ್ಬಕ್ಕಂದು ಕರೆಯಬರುವನು. ಯಾರನ್ನು? ತನ್ನ ಮಗಳ
ನ್ನೋ? ಅಕ್ಕನ ಮಗಳನ್ನೋ? ಯಾರಿಟ್ಟು ಯಾರಕಳುಹಲೆಂದು ಅಕ್ಕ ಅನು-
ಮಾಸಿದರೂ, ಮಗಳಿಟ್ಟು ಸೊಸಿಯ ಕರದೊಯ್ಯಲು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ, ಈ ಮಾತಿ
ನಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಡಿಯಿದೆ. ಯಾರ ಮಗಳನ್ನಿಡುವುದು? ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೋ
ಅಣ್ಣನ ಮಗಳನ್ನೋ? ಯಾರ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕರದೊಯ್ಯುವುದು? ತನ್ನ
ಸೊಸೆಯನ್ನೋ ಅಣ್ಣನ ಸೊಸೆಯನ್ನೋ? ಯಾರನ್ನು ಕರದೊಯ್ಯಿರೂ
ಸಂತೋಷವೇ. ಒಂದು ಮನೆಗಲ್ಲ ಎರಡೂ ಮನೆಗೆ ಸಂತೋಷ, ಹಿಗ್ಗಿ.
ಇಂಥ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಏಕತೆಯ ಉಸಿರು ಮಿಡಿಯುತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

ಕುಟುಂಬದ ನೆಮ್ಮದಿಗೂ ಏಕತೆಗೂ ತ್ಯಾಗವೇ ಮಹತ್ವಾದ ಉಪಾ-
ಯವೆಂದು ಮಹಾನುಭಾವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ತ್ಯಾಗವು ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ
ಸನ್ಯಾಸಿಗಳದಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮವಾಸಿಯಾದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದವರ ಕಟ್ಟಾಚರಣೆ
ಆಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಾಯವ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಲಿ ಬೇಕ
ಸುಣ್ಣ ಧರಳಾಗಿ ಸುಡಬೇಕೆ! ಈ ಜನುಮ!
ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಮೃತ್ಯು ಗೆದಿಬೇಕೆ||

ಈ ತ್ಯಾಗವು ಮರಣದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲ; ಸಾವಿನ ದಾರಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಬದುಕಿ-
ಸಾಯುವ ಅಥವಾ ಸತ್ತೂ ಬದುಕುವ ಪರಮೋಪಾಯ, ಅದರಲ್ಲಿ ದುಡಿತ-
ವಿದೆ. ಇಡೀ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸುಖವಾಗಲೆನ್ನುವ ತುಡಿತವಿದೆ, ಏಕತೆಯ ಮಿಡಿತ
ವಿದೆ, ಹಿಡಿತವೂ ಇದೆ. ಗೃಹಿಣಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಮಹಾಸತಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ
ಸನ್ನದ್ಧಳಾದರೆ, ಏಕತೆಯು ಮನೆತನವನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಬರುವದು. ಅಷ್ಟೇ
ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಅದು ನಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಮಾನವ ಕೆಲವನ್ನೂ ಕೆಲವಂಶದಲ್ಲಿ
ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದಂತೆಯೇ. ಇದೇ ಸಹಜವಾದ ಸಾರ್ಥಕಜೀವನ. ಎಡಹುವಅಂಜಿಕೆ
ನಡೆವವನಿಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಕುಳಿತವನಿಗಲ್ಲ. ಕುಳಿತು ಕೆಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಾಡಿ

ಕೆಡುವದೇ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಸಾಹಸದ ಕಾಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಊರು-
ಗೋಲಾಗಬಲ್ಲದು. ಮುಕ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ರೀತಿಯಿದು, ಮೂರು ಪಾಡು
ಗಳಿಂದ ಮೂಲೋಕ್ತವನ್ನೇ ಆಳಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೇ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿ. ಅದೊಂದು
ಅಪತಾರ ಕಾರ್ಯ, ಅವತಾರಿಯ ಯುಕ್ತಿ,

೪ ದುಡಿತ ಮಿಡಿತ

ದುಡಿತವು ದುಡ್ಡಿ ನತಾಯಿ; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಅರ್ಥ ಪುರುಷಾರ್ಥದ
ಸ್ಪಷ್ಟಸಾಧನೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ದುಡಿತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ; ಸಾರ್ಥಕ್ಯವಿದೆ.
ಸಂತೋಷವಿದೆ, ಸಮಾಧಾನವೂ ಇದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಗೃಹಿಣಿ ದುಡಿಯುವಾಗ-
ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಹಾಡು ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಹಾಡು ಹಿಗ್ಗಿ ನ ಲಕ್ಷಣ. ಕಾವ್ಯ-
ಮಾನಂದಾಯ ಎಂದು ಶಿಷ್ಯರು ಹೇಳಿದರೆ, ಹಾಡು ಹಿಗ್ಗಿ ಗಾಗಿ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ
ಗರತಿ. ಹಾಡಿ ಹಿಗ್ಗ ಬೇಕು, ಹಿಗ್ಗಿ ಗಾಗಿ ಹಾಡಬೇಕು, ದುಡಿಮೆಯ ಶ್ರಮದಿಂದ
ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾವನ್ನು ಹಾಡು ತಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಲ್ಲದ ದುಡಿಮೆ
ಕತ್ತೆಯ ಧಾವತಿ.

ಸುಮ್ಮನೆ ಬೇಸಿದರೆ ಬೇಳದು ಈ ಕಲ್ಲು
ನಾಗಸೊರದಂತೆ ದನಿಯೆತಿ | ಹಾಡಿರ
ಗಮ್ಮನೆ ಬೇಳುವದು ಈ ಕಲ್ಲು||

ಪದ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಶರಣಾಗು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಗರತಿ. “ನನ್ನ-
ದೆಯಲ್ಲಿ ಪದವುಂಟು” ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ಎದೆಎದೆಯಲ್ಲಿ ಪದ
ಮೂಡಿಸಿದವಳು, ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯೆಂದು ಆಕೆ ನಂಬಿದ್ದಾಳೆ.
ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪ-
ದೇಶಿಸಿದಂತೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯು ಗರತಿಗಾಗಿ ಕುಟುಂಬರಂಗ
ದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಗೀತೆಯನ್ನು ತ್ರಿಪದಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದಳೆಂದು

ತೋರುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಗರತಿಯು ಬೀಸುಕಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು-
ವುದೇನಂದರೆ.

ಕಲ್ಲಮ್ಮ ಮಾತಾಯಿ ಮೆಲ್ಲಮ್ಮ ರಾಗಿಯ
ಜಲ್ಲಜಲ್ಲನೆ ಉದರಮ್ಮ | ನಾನಿನಗೆ
ಬೆಲ್ಲದಾರತಿಯ ಬೆಳಗೇನು ||

ರಾಗೀಕಲ್ಲೇ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ದಣಿಸಿದೆ; ನಿನ್ನ ನಿದ್ರೆ ಕೆಡಿಸಿದೆ;
ಬಲದೋಳನ್ನು ತೂಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಕುಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗಿಯನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ರಾತ್ರಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. — ಎಂದು ಬೋಳಯಿಸಿ ಭರವಸೆ
ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

“ ಕಲ್ಲುದೈವ, ಒರಳುದೈವ, ಮೊರದೈವ, ಒನಕದೈವ ” ಎಂದು
ಪೂಜಿಸುವವರನ್ನು ಕುರಿತು, ಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗಿಳಿದದ್ದು,
ತೆಗಳಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ತಮ್ಮ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೂ,
ಅವುಗಳೊಡನೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ನಡೆಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಪ್ರ-
ದಾಯ. ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಸುಗಮಗೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಗರತಿ ಭಾವಿಸಿ-
ದ್ದಾಳೆ. ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು “ ಕ್ರಿಸ್ತಾನುಕರಣ ”ವು ಒಳಿತಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದೆ.

ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾಮ ಹಲವು, ನಂಬಿದ ಸತಿಗೆ ಗಂಡನೊಬ್ಬನೇ
ಕಾಣರೋ- ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಗರತಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಯುಂಡು ಹೋಗಿದೆ; ರಕ್ತ-
ಗತವೂ ಆಗಿದೆ. ಗಂಡನೊಬ್ಬನನ್ನು ಅವನ ಅಂತಸ್ಥಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ
ಸಿದರೆ ಆಯಿತೇ? ಭಾವ-ಮೈದಾನ, ಅತ್ತಿಗೆ-ನಿಗಿಣ್ಣೆಯರನ್ನು, ಅತ್ತೆಮಾವಂದಿ
ರನ್ನು ಅವರವರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ತಪ್ಪೇ? ಅಲ್ಲ.
ಅದು ವಾಸ್ತವಿಕವೇ ಆಗಿದೆ; ಸಹಜಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಗಿದೆ; ಸೂಕ್ತಕ್ರಮವೂ
ಆಗಿದೆ. ಅಲ್ಲವೇ?

ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯನನ್ನು ಅಪ್ಪ, ಅಜ್ಜ, ಕಕ್ಕ, ಮಾವ, ಯಜಮಾನ,
ಧನಿಯ ಎಂದು ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಪ್ತರು ಕೂಗುವಂತೆ, ಮಹಾಮನೆಯ ಒಡೆಯ
ನನ್ನು ತಮಗೊಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗುವುದು ಭೂಷಣವೇ ಆಗಿದೆ; ಸಮ್ಮ
ತವೂ ಆಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ, ನಾರಾಯಣ, ಶಿವ, ಹರಿ, ಮಲ್ಲಿಯ್ಯ, ಬಲಭೀಮ;

ಬಸವಣ್ಣ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ಜಕ್ಕವ್ವ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ದೈವತದ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಶಬ್ದಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದೇ-
ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಕೀಲಿ. ಅನೇಕದಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಗೊಳಿಸು-
ತ್ತದೆ. ಗರತಿಯ ಮನಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ದೈವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ
ಹಾಡಿ, ಕೊಂಡಾಡಿ ಹತ್ತಗಡೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದು ಸಹಜಕ್ರಮವೇ
ಆಗಿದೆ.

ಭಂತ್ಯಾಳ ಶರಣಯ್ಯ ನಾ ನಿನ್ನ ಮಗಳಯ್ಯ
ಲೇಸಗಿತ್ತಯ್ಯ ಬಡವೆಯ್ಯ | ನನಮ್ಯಾಲ
ಸಾಸೀವಿ ಕಾಳಷ್ಟು ದಯವಿರಲಿ ||

* ತಂದೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗಳು. ಸಕಲ ಜೀವರಿಗೆ ಲೇಸನೆಂಬಯ್ಯ-
ಸುವ ಲೇಸಗಿತ್ತಿ, ಆದರೆ ಬಡವಿ. ಬಡವಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಯೆ ನೀಡು; ಅದು ಸಾಸಿವೆ
ಕಾಳಿನೆಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಾಕು," ಎಂಬ ಅಭೀಪ್ಸೆ, ಹೃದಯದ ಹಾರಯಿಕೆ. ಆಕೆ-
ಬೇಡುವುದು ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಾದ ದಯೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರದೆ, ಒಲಿದು ಎತ್ತಿ-
ಕೊಳ್ಳುವ ಕೃಪೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ದಯೆ ಧರ್ಮದ ದಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೃಪೆ-
ಮಾತ್ರ ದೈವದೊಲುವು ಆಗಿದೆ. ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನಷ್ಟು ಆದು ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ-
ನಿಂತರೂ ಪ್ರಪಂಚದೊಳಗಿನ ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದ ಭಯ. ಸಂಕಟ, ತೊಂದರೆ-
ಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಜನ್ಮ-
ವನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಅಡನ್ನು ಸುಣ್ಣದ ಹರಳುಮಾಡಿ ಸುಡ-
ಬೇಕೆಂದೂ ಹೂಣಿಕೆ ತೊಟ್ಟ ಗರತಿ ದುಡಿತದಲ್ಲಿರುವ ಮಿಡಿತ ಎಂಥದೆಂಬು
ದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಗರತಿ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಡತ-
ನವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಬಹು ಮಕ್ಕಳ ಜಂಜಾಟವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ.
ಏತರಬಲದಿಂದ? ಪಡೆದುಕೊಂಡ ದೈವೀ ಕೃಪೆಯಿಂದ. ಇಂದಿನ ಯುಗವು
ಗರತಿಯ ಇಂಥ ನಿಲುವೆಯನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಒಲುವೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ-
ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗರತಿ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಅಚಲವಾಗಿರಿಸಿ-
ಕೊಂಡು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಕೊಲುವನೆಂಬ ಭಾಷೆ ದೇವನದು.-

ಗಲುವೆನೆಂಬ ಭಾಷೆ ಭಕ್ತನದು” ಎಂಬ ಅವರ ನುಡಿಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುವ ಎತ್ತೂಗಡೆ ನಡೆಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾಳೆ.

“ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೊಳಗೆ ಭಂದಾಗಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆ, ಮಂದಿ-ಬಾಯಾಗ ಇರಬೇಕೆ” ಎಂಬ ಮಹದುದ್ದೇಶವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೆಂದೋರಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವವರನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಈ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ-

ಅಡವಿ ಸೇರಲು ಬೇಡ, ಜಡೆಯ ಬೆಳೆಸಲು ಬೇಡ
ಮಡದೀಯ ನೀನು ಬಿಡಬೇಡ! ದೃಢದಿಂದ!
ನಡೆ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಬೇಡ||

ಗರತಿ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಡಿನಮಿಡಿತವೆಂಬ ಪೌಷ್ಟಿಕವನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಪುಕ್ಕತನ ಕಾಲ್ದೆ ಗೆಯುತ್ತದೆ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಅಂಜಿಕೆಗಾಗಲಿ, ಹುಲಿಕರಡಿಗಳ ಹೆದರಿಕೆಗಾಗಲಿ ಆಕೆ ಸೊಪ್ಪುಹಾಕುವವಳಲ್ಲ. ತವರುಮನೆಯ ರಕ್ತಗುಣದ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ, ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯ ಶಕ್ತಗುಣದ ಹಿಂಬಲವೂ ಆಕೆಗೆ ಭೀಮರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆಕೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಅಂಜಿಕೆ ತೋರಿದರ ಅಂಜುವರಮಗಳಲ್ಲ
ಮಂಜಾನದಾನ ಹುಲಿಕರಡಿ! ತೋರಿದರ
ಅಂಜಿತಿರುಗುವರ ಸೊಸಿಯಲ್ಲ ||

ಆಕೆಯ ಹೃದಯದಂತೆ ಮನಸ್ಸೂ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಆಕೆಯೊಡನೆ ಇಡಿಗನ್ನಡಿಯೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಮುಂದೆ ನಿಂತವರ ರೂಪವೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಡಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ನಗೆಮುಖದಂತೆ ಗಂಟೂವೋರೆಯು ಆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರತಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡವನ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗಳಾದೆ
ಬಿಟ್ಟುಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನನ್ನೆರಿಯ! ಮನಿಮುಂದೆ!
ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಾಗಿ ಹೊಳೆದೇನೆ||

ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಬಲಭೀಮನ ಭೀಮರಕ್ಷೆಯೇ ಕಾರಣವೆನ್ನಬೇಕು. ಯಾಕಂದರೆ, ಕೊಡಹೊತ್ತು ನೀರುತರುವ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ನಿಸ್ತರಿಸುವಾಗ ಆಕೆಯ ಮಿಡಿತ ಎಂಥದೆಂದರೆ-

ಗರತಿಯ ಬಾಳಸಂಹಿತೆ/೧೪

ಹೋಗಾಗ ಎಡಕಾದ ಬರುನಾಗ ಬಲಕಾದ
ಈಗ ನನ್ನ ಕೊಡಕ ಇದಿರಾದ| ಬಲಭೀಮ|
ಕೊಡ ಹೊತ್ತು ಕೈಯ ಮುಗಿದೇನ||

ದಾಡಿಮೆಯೇ ದೇವ ಪ್ರಾಜೆಯಂದು ಭಾವಿಸಿದಂತಿದ್ದ ಗರತಿಯ
ಕಸವ ಹೊಡೆದ ಕೈಗೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸುವಾಸನೆ, ಸೆಗೆಣೆ ಬಳಿದ ಕೈ ಎಸಳ
ಯಾಲಕ್ಕಿಯ ಕಂಪು ಸಂಗಳಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹಿಂಡರಿಯದೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

೫ ಬಾಳ ಜಂಜಾಟ

ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಆಶ್ರಮದ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ರಿ
ದೇವತೆಯೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರು ಕೇಳಿದರಂತೆ-“ಸಂಕಟಗಳು
ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ ತಾಯೀ?” ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ- “ವೆಂಕಟರಮಣ ಅನಿಸುವ
ಸಲುವಾಗಿ” ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂದಿತಂತೆ. ಸಂಕಟ ಬಂದ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟರಮಣ
ಅನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತ ಆ ಮುಂಚೆಯೇ ವೆಂಕಟರಮಣ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಂಕಟವೇ
ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬಂದರೂ ಅದು ಪಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಬಂದು
ಹೋಗಬಹುದು. ಶಿವಶಿವ ಎಂದರೆ ಸಿಡಿಲೆಲ್ಲ ಬಯಲಾಗುವದೆನ್ನುವುದು
ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಗರತಿಗೆ ನಿಜ್ಜಳವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಕಲ್ಲು ಬಂದು ಎರಗಿ-
ದರೂ ಕಡೆಗಾಗುವುದರಿಂದ ಶಿವನೆಂಬ ರಬ್ಬ ಬಿದಬೇಡ- ಎಂದು ಆಕೆ ತನ್ನ-
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

“ಅಸರಕಿ ಅಳದಿಟ್ಟಿ ಬ್ಯಾಸರಕಿ ಬಳದಿಟ್ಟಿ
ಚಿಂತಿಕಾಲಾಗ ತುಳದಿಟ್ಟಿ.”

ಎನ್ನುವ ಧೀರನುಡಿ ಯಾರದು? ನಮ್ಮ ತಾಯಿ-ಅಕ್ಕಂದಿರದೇ
ಅಲ್ಲವೇ?, ನಳ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಪಾಂಡವರು ಪಟ್ಟಪಾಡು ಅಂಥ ಇಂಥದಲ್ಲ;
ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲು ವಂಥದು; ಸುಣ್ಣ ದ ಹರಳುಮಾಡಿ ಸುಡು
ವಂಥದು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸುಖಗಳೆನಿಸುವ ಅವರೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿ-
ರುವಾಗ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಯಾವ ಗಿಡದತೋಪ್ಪಲು?

ಸೀತೆ-ದ್ರೌಪದಿಯರ ದುಃಖದುಮ್ಮಾನಗಳಕಥೆ ಕೇಳಿದಗರತಿ ಹೇಳು
 ತ್ತಾಳೆ.- “ ಸೀತಾದೇವಿಯಷ್ಟು ಸಿರಿಯ ಕಂಡವರಿಲ್ಲ. ದ್ರೌಪದಿಯಷ್ಟು
 ಹರಲಿಹೊತ್ತವರಿಲ್ಲ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ,” ಜನಕರಾಯನಂಥ ರಾಜಪಪ್ಪಿಯ
 ಮಗಳೆನಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮನಂಥ ಅವತಾರಿಯ ಸತಿಯೆನಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ಬನಕೆ ತೊಟ್ಟಿಲುಕಟ್ಟಿ ಲವಕುಶರನ್ನು ತೂಗಿದಳು. ಹೆಣ್ಣು ಮೂಕವಾಗಿ,
 ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಜೋಗುಳ ಹಾಡದೆ ಇರುವು-
 ದುಂಟೇ? ಹಾಡು ಹಿಗ್ಗಿ ನಕುರುಹು ಎಂದಾಗ “ಸೀತಾದೇವಿ ನಗುತ ವನವಾಸ
 ಕಳೆದಾಳೋ” ಎನ್ನುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿರಯೋಕ್ತಿಯೇನಿರಲಾರದು.

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯುಷಿ ರಾಮಾಯಣಕಂಡಂತೆ ಸೀತಾಯಣಕಂಡಂತಿಲ್ಲ.
 ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಗರತಿಯು ರಾಮಾಯಣಕ್ಕಿಂತ ಸೀತಾಯಣವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
 ಕಂಡಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾತು ಕೆಳಗೆ ಕಾನಿಸಿದ ಪದ್ಯದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟ
 ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಡವಿ ಆರ್ಯಾಣದಾಗ ಹಡೆದಾಳ ಸೀತಮ್ಮ
 ತೊಡಿಯ ತೊಳೆಯಾಕ ನೀರಿಲ್ಲ | ಹನುಮಂತ |
 ಸೇತುಗಟ್ಟಾನ ಸಮುದರಕ ||

ಅತಿರಥನೆನಿಸಿದ ದಶರಥರಾಯನ ಸೊಸಿ, ರಾಮನ ನಿಕಟ ನೆರಳಾದ
 ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಅತ್ತಿಗೆ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರನೇ ಅವತಾರವೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮನ
 ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಹೆರಿಗೆ ರಾಜಭವನದಲ್ಲಾಗದೆ, ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ
 ಅದದ್ದೇ ಮೊದಲು ನೀಲಿಕೆಟ್ಟ ಮಾತು. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಆಕೆಯತೊಡೆ
 ತೊಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲವೆಂದರೆ? ಪೃಥ್ವಿಯ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿ
 ರುವ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತುಕಟ್ಟಿದ ಹನುಮಂತನಂಥ ದೈತ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು-
 ನೆರವುಳ್ಳ ಸೀತಾಮಾತೆಗೂ ಆ ದುರ್ದಶೆಯೇ? ಜಗತ್ತಿನ ದುಃಖ ದುಮ್ಮಾನ-
 ಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಗರತಿ ದುಃಖ-ಸಂಕಟ, ಭಯ
 ಗಂಡಾಂತರಗಳನ್ನು ಅದೆಂತು ಲೆಕ್ಕಿಸಿಯಾಳು?

ಹಾವು ಅಂದರೆ ಜೀವ ಹರಣವ ಹಾರ್ಯವ
 ಹಾವಲ್ಲ ಹಂಪಿ ವಿರುಪಾಕ್ಷ! ನಿನ ಮುಂದೆ
 ಹಾನಾಗಿ ಗಂಗಿ ಹರಿದಾಳೆ||

ಹಾವೆಂದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೆದರಿಕೆ, ಆದರೆ ಹಾವಿನಂತೆ ಹರಿವ ಗಂಗೆಯೆಂದರೆ ಅದೇತರ ಹೆದರಿಕೆ? ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಂದೆರಗುವ ಎಡರು-ತೊಡರುಗಳಿಗಾಗಲಿ, ದುಃಖ ಸಂಕಟಗಳಿಗಾಗಲಿ ಗರತಿ ಹೆದಲಾರಳು. ಆಕೆ ಆಬಲೆಯೆನಿಸಿದರೂ ಧೀರತೆಯಿಂದ ಭಯವನ್ನು ಬಯಲು ಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಲ್ಲ ಸಬಲೆ. ಆದರೆ ಆಕೆಗಿರುವ ಅಂಜಿಕೆಯೇ ಬೇರೆ, ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬಿರುಕು ಬೀಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರು ವಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಹಲವಾರು ಅಂಜಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. “ಚಿಂತಿ ಮಾಡಲಿ ಬ್ಯಾಡ ಛೇ-ಹುಚ್ಚಿ ಹಡೆದವ್ವ! ಚಿಂತಾೃಗ ಕಾಯಿ ಇಳಿತರ” ಎನ್ನುವುದರ ಮರ್ಮವರಿತಿದ್ದರೂ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಯೋಗವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಆಕೆಗೆ ಕರ್ಮಕೌಶಲ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಆತ್ಮಿ ಮಾವನಿಗಂಜಿ ಸುತ್ತೇಳು ರಿಗಂಜಿ
ಮತ್ತೆ ನಲ್ಲನ ದನಿಗಂಜಿ ನಡೆದರ|
ಎಂಥ ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆಂದ||

ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ “ಎಂಥ ಉತ್ತಮರ ಮಗಳು” ಎನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ, ಅವಳಿಗೆ. ಅದರಿಂದ ಆಕೆ ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗಾಗಲಿ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗಾಗಲಿ ಅಂಜುವುದು ಪುಕ್ಕತನದಿಂದಲ್ಲ ಅದು ಆಕೆಯ ಸದುವಿನಯ.

“ಸದುವಿನಯವೇ ಸದಾಶಿವನ ದಯೆಯಯ್ಯ” ಎನ್ನುವ ಶರಣರ ಸೊಳ್ ನುಡಿಯು ಆಕೆಯ ಪಾಲಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಡೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

“ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಾರಿಲ್ಲವಯ್ಯ” ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ಕಿಗ್ಗುಳತನವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದೆ, ಜಗತ್ತು ಹಿರಿಯದು, ತಾನದರ ಮುಂದೆ ಕಿರಿಯ ಎನ್ನುವ ಭಾವವನ್ನೇ ಬಗೆದಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು, ಗರತಿ ಅಂಜುವುದು ಹೆದರಿ ಬೆದರಿ ಮುಂದುರಿಯಾಗುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲ. ನಯ ವಿನಯಗಳ ಸಂಗಳಿಕೆ, ಗರತಿಯ ಮನವು ಪರಿಪಾಕಗೊಂಡಿದ್ದು, ಆಕೆಯ ಹೃದಯ ಸಿಹಿ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗುಣವು ಕನೆಗಟ್ಟಿದೆ. ಕರುಣಾಭಾವವು ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಬುದ್ಧಿ-ಪಾದವನ್ನಿಷ್ಟು ಕೇಳೋಣ—

ತಾಯವ್ವನ ಬೈಬ್ಯಾಡ ತಿಳಿಗೇಡಿ ನನತಮ್ಮ
ಭಾಳ ದಿನದಾಕಿ ಹಡೆದವ್ವಗ | ಬೈದರ |
ಭಾಳ ಮರುಗ್ಯಾಳ ಮನದಾಗ ||

ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯದೆ, ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆಸಾಗಿ ಅವ್ವನ ಹಿರಿಮೆಗರಿ
ಮೆಗಳನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಗಂಡ ಸತ್ತವ್ವಗ ರಂಡಮುಂಡೆನಬೇಡ
ಕಂಡನ ಹಿಡಿದು ತಪಹಾಳೆ | ಅವಳಿಗಿ |
ಗಂಗಾದೇನೆಂದು ಕರಿಬೇಕ ||

ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಈ ಪಾಣಿ ನೇರವಾಗಿ ಹೃದಯವನ್ನು
ತಲುಪುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ನ ಹೃದಯ ಪಲ್ಲಟಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕನ
ಈ ಹಾರ್ದಿಕಬೋಧೆ ತೀರ ನೇರವಾಗಿ, ಸಹಜ ಹಾಳತವಾಗಿದೆ.

ದುಃಖ ಸಂಕಟಗಳೇ ಬರದಿರಲೆಂದು ಗರತಿ ಹಾರಯಿಸಲಾರಳು.
ಹಾಗೆ ಯಾವ ದೇವನನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾರಳು. ತೊಡಕು-ತೊಂದರೆಗಳನ್ನೆ
ಎದುರಿಸುವ ಬಲನೀಡೆಂದು ಆಕೆ ಹಾರಯಿಸಿದ್ದಾಳೆ; ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅದು
ವಾಸ್ತವಿಕದಾರಿಯೇ ಸ್ತೆ. ಬಡತನಕ್ಕೆ ಬೆರದೆ, ಬಹುಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ
ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕದೆ, ಗುರುವಿನ ದಯೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿ ನಿವ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲವಳೇ
ಗರತಿ, ಹಲವುಸಾರೆ ಗರತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಗದ ಧೈರ್ಯ,
ಕೆಚ್ಚು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ; ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸದಾ
ವೆಂಕಟರಮಣ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಸಂಕಟಗಳೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾವು? ಬಂದರೂ
ಅವು ಸಂಕಟಗಳೆಂದು ಅದೇಕೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಾವು ?

೬ ಆತ್ಮ ಪೋಷಣಕಾಗಿ

ರತ್ನಾಕರನ “ಭರತೇಶ ವೈಭವ” ಎಂಬ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭರತೇಶ ರಾಜನು ಹಲವು ದಿನಗಳ ನಿರಾಹಾರ-ಉಪವಾಸಗಳಂಥ ಕಠೋರನೋಂಟಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಾಗ, ಅವನ ಕೋಮಲ ಕಾಯರಾದ ಹೆಂಡಿರೂ ಪತಿಯೊಡನೆ ಉಪವಾಸ ವೃತ್ತವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ತಪಕಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಭರತೇಶನ ತಾಯಿಯು ಸೊಸೆಯರಿಗೆ-“ ಉಪವಾಸದಂಥ ಕಠೋರ ವೃತ್ತವನ್ನು ನೀವೇಕೆ ಕೈಕೊಂಡು ಬಳಲುವಿರಿ? ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪತಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ವೃತ್ತ ಕೈಕೊಂಡರೆ ಸಾಕಲ್ಲವೇ?” ಎಂದಾಗ ಎಳೆವರಿಯದ ಆ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಏನೆಂದು ಮರುನುಡಿದರು ಗೊತ್ತೇ?....

“ ಉದರ ಪೋಷಣಕಾಗಿ ಬಹು ಜನ್ಮ ಸಂದದು,
ವಿದಾತಾತ್ಮ ಪೋಷಣಕಾಗಿ?”

ಈ ವೃತ್ತ ನೋಂಟಿಗಳನ್ನು ಕೈ ಕೊಳ್ಳಬೇಡವೇ ?

ನಮ್ಮ ನಾಡ ಗರತಿಯು ಆತ್ಮ ಪೋಷಣಕ್ಕಾಗಿ ದಿನ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಹಜ-ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಕೂಡಲೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಭೂಮಿತಾಯಿಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನೆನೆಯುತ್ತಾಳೆ-

ಏಳುತಲೆ ಎದ್ದು ಯಾರ್ಯಾರ ನೆನೆಯಲಿ
ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆ ಬೆಳೆಯೋಳಿ ಭೂಮಿ ತಾಯೆ
ಎದ್ದೊಂದು ಗಳಿಗೆ ನೆನೆವನು||

ಅ ಬಳಿಕ— ಶರಣೆಂದೆ ತಿವನಿಗೆ ಶರಣೆಂದೆ ಗುರುವಿಗೆ
ಶರಣೆಂದು ತಿವನ ಮಡದಿಗೆ ಗೌರಮಿಗೆ
ಶರಣೆಂ ಕಲ್ಲು ಹಿಡಿದೇನು||
ಕಲ್ಲಿಗೆ ಮುಕ್ಕುಹಾಕಿ ಎಲ್ಲ ದೇವರ ನೆನೆದೆ
ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಅರಸರ ಮಲ್ಲಯ್ಯನ
ಮುಕ್ ಹಾಕು ಮೊದಲೆ ನೆನೆದೇನು||

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದೈನಿಕ ಜೀವನವು, ಹಲವು-ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮೆಲಕು ಹಾಕುತ್ತ, ಕೈಕೊಂಡ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಿಸ್ತರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಹಜ ಯೋಗವೆನಿಸುವಂತಿದೆ.

ಕರುಣಬಂಧರೆ ಕಾಯೋ ಮರಣಬಂಧರೆ ಒಯ್ಯೋ
ಕರುಣೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಬಸವಣ್ಣ | ಕಾಶಿಲಿಂಗ
ಕಡೆತನಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನಿ||

ಕಾಪಾಡುವುದೂ ಕೊಲ್ಲುವುದೂ ದೇವನಿಜ್ಞೆ. ಗರತಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ
ಸಿದ್ಧಿಳು. ಬದುಕುವುದೇ ಆದರೆ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕ
ಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ “ಕಡೆತನ ಕಾಯೋ ಅಭಿಮಾನ” ಎಂದು ಗರತಿ ಮೊರೆಯಿ
ಡುತ್ತಾಳೆ. “ನಾ ಮಾಡೇನೆಂಬ ಅಳವಿಲ್ಲ, ಮಲ್ಲಯ್ಯ ನೀ ನಡಿಸು ನನ್ನ ಸರು—
ವೆಲ್ಲ” ಎಂದು ಮೊರೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಕೊಡುವ ದೇವನಿಗೇ ಬೇಡುವವಳ್ಳದೆ ತನ್ನಂತೆ ಕೈಯೊಡ್ಡುವ ಬಿಕ
ನಾಶಿಗೆ ಗರತಿ ಬೇಡುವವಳ್ಳಲ್ಲ. ಜೋಗದವರ ಮನೆಗೆ ಜೋಗದವರು ಹೋಗಿ
ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆ ಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಕೊಂಡು
ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಏನೆಂದರೆ—

ಮಂದೇನು ಕೊಟ್ಟಿತ, ಮನನೇನು ದಣೆದೀತ
ಮಂಜಾನದಾನ ಗಿರಿಮಲ್ಲ | ಕೊಟ್ಟರೆ
ಮುನಿತುಂಬ ನಮ್ಮ ಮನತುಂಬ ||

ಕೈತುಂಬ ಕೊಡುವವರೂ, ಉಡಿತ್ತುಂಬ ನೀಡುವವರು ಸಿಕ್ಕಾರು.
ಆದರೆ ಮನೆತುಂಬುವಷ್ಟು, ಮನತುಂಬುವಷ್ಟು ನೀಡಬಲ್ಲ ಮಹಾದಾನಿ ದೇವ-
ನೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗರತಿ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮರೆಯಲಾರಳು. ಆಕೆಗೆ
ಬಂಗಾರದ ವಸ್ತುಬೇಡ, ಸಿಂಗಾರದ್ದೆಲ್ಲವೇ ಬೇಡ. ಮುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೂ
ಕೇದಿಗೆ ಬೇಡ. ಶರಣರ ನೆನಪೇ ಆಕೆಗೆ ಸಿರಿ-ಸಿಂಗಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಶರಣರ ನೆನೆದರ ಸರಗೀಯ ಇಟ್ಟಂಗ
ಹವಳ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿವಂಗ | ಕಲ್ಯಾಣ
ಶರಣರ ನೆನೆಯೊ ನನ ಮನನೇ||

ನಮ್ಮ ಗರತಿಯ ಈ ಹಾರಯಿಕೆಗೂ, ರತ್ನಾಕರ ಕವಿ ಹೇಳುವ
ತನ್ನ ಅನುಭಾವಕ್ಕೂ ಏನು ಅಂತರವಿದೆ ಹೇಳಬಲ್ಲವೇ? ಆ ಕವಿಯ ಅನು-
ಭಾವ ಎಂಥದೆಂದರೆ—

ಸಿರಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ ಸಿಂಗರಕೇನು ಕಡಿಮೆ.ಸೌಂ.
 ದರಕೇನು ಕಡಿಮೆ ನೀನಿರಲು|
 ಎರವಿಲ್ಲದೆನ್ನಂತರಂಗದೊಳಿರು ಪ್ರಬು
 ಧುರನೆ ಚಿದಂಬರ ಪುರುಷ||

ಅದೇ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಹರಿಹರ ಕವಿಯು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವನು. ಹೇಗೆಂದರೆ - "ನಿನ್ನ ಕೆರ್ಪಂ ಪಿಡಿದವನ ಚರಣ ಆರ ಮುಕ್ಕು-
 ಟದೊಳು ಬೀಳದು ದೇವಾ? "ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಾಲಕೆರಹುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಕೊಂಡ ಭಕ್ತನ ಚರಣಗಳು, ರಾಜನ ಕೀರಟದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ-
 ಅಂದು ರಾಜಕೀರಿಟಕ್ಕಿಂತ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನ ಚರಣಗಳು ನಿಲ್ಲುವವು-
 ಎಂದರ್ಥ

ದೇವ ನಾಮವನ್ನು ಗರತಿ ತನ್ನ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿತ್ಯಬಿತ್ತಿ-
 ನಿತ್ಯಬೆಳೆಯುವ ಕೃಪಿ ಕಾಯಕದವಳು. ಅಂತೆಯೇ ಆಕೆ ಸಾರಿಸಾರಿ ಹೇಳು-
 ತ್ತಾಳೆ.-

ನಾರಾಯಣಾ ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಬೀಜವ
 ನಾನೆಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ನಿನ್ನ ನಾಮ|
 ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದೇನೋ||

ಉಳ್ಳವರು ಶೀವಾಲಯ ಮಾಡುವಂತೆ, ನೆಲವಿದ್ದ ವರೂ ತೋಟ ಮಾಡುವರು, ಆದರೆ ಒಡವಿಯಾದ ಗರತಿಗೆ, ನಾಲಗೆಯನ್ನೇ ದೇವನಾಮ-
 ವನ್ನು ಬಿತ್ತಿಬೆಳೆಯುವ ಹೊಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆಕೆಯ
 ನಿಲುವು ಪ್ರಭುದೇವರ ಈ ಸಿರಿ ನುಡಿಗೇ ಸಾಟಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದೇ ಹೇಳಬಹು-
 ದಾಗಿದೆ. ಆ ಸಿರಿನುಡಿಯಾವುದೆಂದರೆ-

ಹುಟ್ಟಿದ ಗಿಡುವಿನ ಬಿಟ್ಟಿಲೆಯ ತಂದು
 ಮುಟ್ಟಿದೆ ಪೂಜಿಸು ನಮ್ಮ ಗುಹೇಶ್ವರನ

ಆ ಪೂಜೆಯು ಫಲ ಪ್ರಯೋಜನವಿವೆಂಬುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ-
 ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲಪ್ರಭುದೇವರು! ಅದು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಅವರದೆ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ
 ಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ ಉರದ ಚೇಳಿಗೆ ಏರದ ವಿಷಕ್ಕೆ

ಜಗವೆಲ್ಲ ಹೊರಳಿ ಉರಳಿ ನೆರಳಾಡುತ್ತಿದೆ. ”

ಅದರ ನಿವಾರಣೆಯೇ ಆ ಪ್ರಜೆಯ ಪರಮಫಲ; ಪ್ರಯೋಜನ. ಅದರಂತೆ ಗರತಿಯು ನಡೆಯಿಸುವ ನಾರಾಯಣ ನಾಮದ ಕೃಷಿಯೂ ಆ ಪರಮ-ಫಲ, ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವಲ್ಲ.

ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವ ದೇವನಾಮದ ಅನುಸಂಧಾನವನು ಗರತಿಯು ನಿರ್ದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿಸುವುದು ಆಕೆಯ ಅಂತರ್ಯದ ಅರುಹಿನ ದ್ಯೋತಕವೇ ಆಗಿದೆ.

ನಿಧಿ ಗಣಿಲಿ ಕೆಂಡೆ ಸುದ ಗುರುವಿನ ಪಾದ

ಎದ್ದು ನೋಡಿದರ ನಿರಬ್ಧಿಯಲಿ ಗುರುವಿನ

ರುದ್ರರನ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿಯಾವೆ||

ತನ್ನ ದೈವತವು ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವುದನ್ನು, ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು, ಮೊಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿರುವುದನ್ನು ಗರತಿ ಕಾಣಬಲ್ಲ ವಳಾಗಿದಾಳೆ. ಆಕೆ ನಿರ್ದ್ರ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅರುಹಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ-ನಿಂತಿರುವಳೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ದೈವತವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಧಿಸುವ ಹಾಗೂ ತೋರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಆಕೆ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯೆಲ್ಲ ಶಮ್ಯಕಗೊಂಡಾಗ ಪುರುಷನು ಜಾಗ್ರತನಾಗಿರುವ ಸಂಸಂಧಿ-ಯನ್ನು ಆಕೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥ ರಣೆಗೆ ತೊಡಗಿ ಅಂತಃ ಪುರುಷನ ಜಾಗ್ರತಿಯನ್ನು ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿ-ಸುವುದು ಸಣ್ಣ ಮಾತೆ? ಆಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ—

ತಾಯವ್ವ ನೆನೆಯೊಡು ಯಾಯಾಳಿಯೊ ಹೊತ್ತು

ಊರೆಲ್ಲ ಉಂಡು ಮಲಗಾನೆ ಬೆಳಿಚುಕ್ಕೆ|

ಹೊಂಡಾಗ ಅವಳ ನೆನೆಯೇನೆ||

ಊರೆಲ್ಲ ಉಂಡು ಮಲಗಿದ ಬಳಿಕ ಉಂಟಾಗುವ ಗಾಢ ಪ್ರಶಾಂತ-ತೆಯಂತೆ, ಬೆಳ್ಳಿಚುಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಹರಡಿರುವ ಗಾಢ ಪ್ರಶಾಂತತೆ

ಅಕೆಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಗುತಿಯನ್ನು ಮೆಚಿ ಕೊಂಡ ಗರತಿ, ಮೂಗು ಮಾಡಿದವನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮೆಚಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂಥ ಮೂಗಿಗೆ ಮೂಗುತಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮುತ್ತಯ್ಯನನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮೂಗುತಿ, ಮೂಗು ಮುತ್ತಯ್ಯ ಇದ್ದ ರೂ ಮುತ್ತಯ್ಯ ತನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಮುತ್ತಯ್ಯ ತನವಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆಯಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಸರಿ.

ಮುತ್ತಿ ನ ಮೂಗುತಿ ಮುತ್ತಾ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ
ಮುತ್ತಯ್ಯ ತನವ ತಿವಕೊಟ್ಟ ಮೇಲಿರುವ
ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆ

ಮುತ್ತಯ್ಯ ತನ ಕೊಟ್ಟ ದೈವತಕ್ಕೆ ಶಿವವಂದ ಗರತಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ದೈವತಕ್ಕೆ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ನೆಂದು ಕರೆದಳು. ಎರಡು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರಾರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡಲಾರರು. ಆ ಕೊರತೆ, ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಬಲ್ಲದ್ದು ಮುಕ್ಕಣ್ಣನಿಗೆ ಕ್ರಪಾಶಕ್ತಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಸುವನು. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಸಹಜ ಕ್ರಿಯೆ ಆಗಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯಿರದಿದ್ದರೆ, ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಏಕತೆಗೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ ದಾಗುವದು. ದೇವವೊಲುವೆಯೂ ದೂರನಿಲ್ಲ ವದು.

ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೇನ ಪತಿ ಏರ್ಪಡರೇನ
ಪತಿ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯಿರದಿದ್ದರೆ ಗೆಳೆವನ್ನ
ಮಾಡೇವ ಹಾಂಗ ಒಲಿದಾನು

ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಸತಿಗೆ, ಸತಿಯ ಮೇಲೆ ಪತಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋ ಪ್ರೀತಿಯೋ ಇರುವದು ಉಭಯರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕರ. ಅದು ವಾಸ್ತವಿಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಆಲೌಕಿಕದತ್ತ ಪತಿಯ ಒಲುವೆಯಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸತಿಯಾದವಳು ಲೌಕಿಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನ ದಾರಿಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದೊಂದು ಆಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಹಿರಿದಾದ ಸಹಾಯವು ಆಗಿದೆ ಅವಾಗ ಪತಿಯು ಗಳಿಸಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸತಿಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ

ಸಹಭಾಗಿಯಾಗುವಳು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಿಸೆಯೊಳಗಿನ ಅಡಿಕೆಹೋಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ, ಸಹಜವಾಗಿ, ಪತಿಯು ತಾನು ಗಳಿಸಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸತಿಗೆ ಪಾಲು ಗೊಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅಂಥ ಸುಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ದಾಷತ್ಯ ಜೀವನವೇ ಧನ್ಯ. ಪತಿಯೇ ದೇವರನ್ನು ವುದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾರ್ಥಕಗೋಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪತಿಯ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವುದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಪ್ಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕ-ನಾಯಕಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ ದಂಪತಿ ಗಳು, ಉದರಪೋಷಣವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದರೂ, ಆತ್ಮ ಪೋಷಣವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ, ಅಂಥ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಗರತಿಯು ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನಿಜವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೭ ಮನಸ್ಸರನನು ಮೀರಿ

ಪ್ರಾಣವೇ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದ ಚೇತನವು ಪ್ರಾಣಿಯನಿಸು- ವಂತೆ, ಮನಸ್ಸೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಚೇತನವು ಮನುಷ್ಯ ನೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣದಾಚೆಗಿರುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಳುಹುಹೋಳಹುಗಳಂತಿರುವ. ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಸಂಗಳಿಸುವ ಹಾಗೆ, ಮನಸ್ಸೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಗಳಿಸದೆ, ಅದರಾಚೆಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಕೈಗೊಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನು, ಮನ ಸ್ಸರದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮನುಷ್ಯ ಚೇತನವು ಮೇಲಿನ ಸ್ವರಗಳಾದ ಉಚ್ಚ, ಸಂಜೋಧಿ, ಪ್ರಕಾಶಮಯ ಮನೆಗಳ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಬಲ್ಲನು.

“ತಿಳುಕೊಳ್ಳುವುದು ತೀರುತ್ತಲೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಉಂಟಾಗುವದು” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ತಿಳುವಳಿಕೆಯಂಥ ತಿಳಿಗೇಡಿತನವಿನ್ನಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ದಿ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅನುಭಾವ, ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ? ಬರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಬಾಲಹಿಡಿದು ಸಾಗುವುದು

ತಿಳಿಗೇದಿತನವೇ ಅಹುದು. ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಉದಿಸತೊಡುಗುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಉಚ್ಚ ಮನದ ಸೀಮೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು; ಆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಮೀರಿದ, ಅಂತರಂಗದ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೀರಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಬಂದಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಉಚ್ಚ ಮನದ ಬದುಕೆಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದೇವೆ; ಆಪ್ಪೇ.

ಇಂಮು ನನ್ನಂಗಳ ಶ್ರೀಗಂಧನಾತಾವ
ಬಂದಿದಾನಾನ ಶ್ರೀಹರಿ | ನನ ಮನೆಗೆ
ಗಂಧದ ಮಡುವ ತುಳಕೂತ ||

ಈ ತ್ರಿಪದಿಯೊಳಗಿನ ಮೊದಲಸಾಲು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತ ಗಂಡಸರು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ; ರೊಚ್ಚಿ ಗೇಳುತ್ತಾರೆ. “ನಾಯಿಗೆ ಬೊಗಳಲು ಕಲಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಹಾಡಲು ಕಲಿಸುವದಿಲ್ಲ.” ಎಂದು ನುಡಿದು, ನಾಯಿ ನಾರಿಯರನ್ನು ಒಂದೇ ದಾರದಲ್ಲಿ ಪವಣಿಸಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಮಾತುಗಳು ನಗೆಗೆಡೆ ಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂಗಳವು ಶ್ರೀಗಂಧನಾರುವುದುಂಟೇ? - ಎಂದು ಮೊಗು ಮುರಿಯುವ ಇಂದಿನ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರಿಗೆ, ಕಿವಿಹಿಂಡಿ ಹೇಳಬಲ್ಲಂಥ ಮಹಾಮಹಿಮರು ೧೯-೨೦ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದು ಹೇಳಿದ್ದೊ ಉಂಟು. ಏನೆಂದರೆ- “ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವಾಗ, ಆತ್ಮಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರಬೇಡ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. —

ಅಧರಸೇನ ಎಂಬ ಸಹಾಯಕ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ದ್ವೈ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಆಗಾಗ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮನೆಯ ಮಂಡಲಿಗೆಲ್ಲ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಪೂಜೆ-ಪ್ರಾರ್ಥನೆ-ಪ್ರಸಾದವಿತರಣೆಗಳು ಸುರವಾಂಛಿತ ಸುಸಂಧಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅಧರಸೇನರು ಅದಾವುದೋ ಸರ್ಕಾರಿ

ಕಾರ್ಯಬಾಹುಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಅಂಫ್ರೇಷ್ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಆರುತಿಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡವು ತುಸು ತಮ್ಮಣಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿ, ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದಿಂದ ಪರಮಹಂಸರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ದರ್ಶನಾರ್ಥಿವಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮನೆಯ ಮಂಡಲಿ ಅಪ್ಪೇಷ್ಟರೆಲ್ಲ ಶುಚಿಭೂತರಾಗಿ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಗುರುಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ ಅವಸರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಧರಸೇನರು ನುಡಿದರು—

“ನೋಡಿರಿ! ಆರುತಿಗಳಿಂದ ಬಿಕೋರಿ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆ ಇಂದು ಸುಗಂಧ ಮಯವಾಗಿದೆ ಗುರುಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ.”

ಸತ್ಪುರುಷರ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ಪುರುಷರ ಸಮಾಗಮವು ಮನಸ್ಸಿನ ಹೀನ ವಾಸನೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ತಂದೆರುಚ್ಚುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಧಾರವಾಡ ತಪೋವನದ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಂದೆರಡು ದಿವಸ ಚಡಚಣದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲೋಣಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ, ಹತ್ತಿರದ ನಗರಗಳಿಂದ, ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನ ಭಕ್ತರು ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು, ವಂದಿಸಿ, ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೊಲ್ಲಾ ಪುರದಿಂದ ಮಾರವಾಡಿ ದಂಪತಿಗಳು, ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಂದೆ ಫಲ ಪುಷ್ಟಗಳನ್ನಿರಿಸಿ, ಎರಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು—

ಅಪ್ಪಗಳೇ, ನೀವು ಸೊಲ್ಲಾ ಪುರದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಾಗ ನಿಮಗಾಗಿ ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದ ಕೋಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಕೀಲಿ ಹಾಕಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆಗಾಗ ಕಸಗೂಡಿಸಿ, ಧೂಳು ಜಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಣೆ ತೆರೆದರೆ, ಸುಗಂಧಮಯ ವಾತಾವರಣ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಸುಸಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಂದು, ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತು ನಿಂತು ಪುನೀಶಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ತಪಸ್ವಿಗಳು ವಾಸಮಾಡಿದ ಕೋಣೆ ಸುಗಂಧಮಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಮಹತ್ಪುರುಷರ ಉಸಿರು

ಮೈಬೆಪರು ಉಜ್ವಲವಾದ ಸುಗಂಧ ಬೀರುತ್ತವೆಂದು, ಅಂಥ ದಿವ್ಯಸಂಪರ್ಕ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಗರತಿಹಾಡಿದ “ ಇಂದು ನನ್ನಂಗಳ ಶ್ರೀಗಂಧನಾತವ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗುವ ಹಾಡು, ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯಾಗಲಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಲಿ ಬರುವದು, ತುಳುಕು ಗಂಧದ ಮಡುವನು ಒಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು- ಎಂಬ ಮನವರಿಕೆ ಆಕೆಗೆ ಆಗಿರಲೇಬೇಕು, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲೇಬೇಕು. ಆಕೆಯ ಆ ಅನುಭವವು ಅನುಭವ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಮಹಾನುಭವವೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಮನಸ್ತರದ ಆಚಿಗಿರುವ ಉಚ್ಚ ಮನದ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದ ಮಹಾನುಭವವೇ ಆಗಿದೆ. ಉಚ್ಚ ಮನವೆಂದರೇ ಆತಿಮಾನಸದ ಕೆಳಗಿರುವ ೩ ನೇ ನೆಲಮನೆಯೇ- ಆಗಿದೆಯಂತೆ.

ವಿವೇಕಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಉಚ್ಚ ಮನದ ಸ್ತರವು ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಅವರ ಗುರು ಪರಮಹಂಸರಿಗೆ, ಅದಕ್ಕೂ ಮೇಲಿನ ಸಂಭೋಧಿಮನಸ್ತರವು ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ ಸಂಸಾರವೇದ ”ವನ್ನು ಉಸಿರಬಿಲ್ಲ ಗರತಿಗೆ ಉಚ್ಚ ಮನಸ್ತರವು, ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಮೇಲ್ಮಾಳಿಗೆಯೇ ಆಗಿರುವುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬತ್ತೀದ ಹೊಲದಾಗ ಒತ್ತಿ ಹಾಯಕಿಯಾರ
ಮುತ್ತಿನುಡಿಯಾಕಿ ಬನದಮ್ಮ| ಹಾಯ್ ರ|
ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದಾವ ಬಿಳಿಜೋಳ||

ನಿನ್ನೆ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೂ ಚಿಕ್ಕಾರುವ ಜೋಳದ ತೆನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಜೋಳದ ಕಾಳುಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಬನದಮ್ಮದೇವಿ ಸುಳಿದಿರಲೇ ಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಮುತ್ತಿನುಡಿಯಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೋಳದ ದಂಟಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂ ಬಿಟ್ಟು ತೆನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದೇ ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಮಾರ್ಪಾಡು ಕಂಡುಬರುವದಲ್ಲವೇ? ಜೋಳದ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ಮುತ್ತಿನುಡಿಯಾಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಬನದಮ್ಮ

ಗೋದಿಯ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೋಗುವಾಗ ಹವಳದ ಉಡಿಯಾಕೆ ಆಗುತ್ತಿ
ರುವಳೇನೋ.

ಭಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವುದೆಂದರೆ ಕಾವಸೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಾದು
ಹೋದಹಾಗೆ ಎಂದು ಶರಣರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಧಕಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಅನಿ
ಸುವುದು ವಾಸ್ತವಿಕವೇ ಆಗಿದೆ, ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನಿಗೆ ಅದು ರಾಜಮಾರ್ಗ
ವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹಾಸಗಲ್ಲಿನ ಮ್ಯಾಲ ಹಾದು ಹೋಗನನ್ಯಾರ
ಪಾದ ಮೂಡ್ಯವ ಪರಿಸರಿ| ಬಲಭೀಮ|
ಹಾದ ಹೋಗ್ಯಾನ ಜಳಕಾಕ||

ಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಣ್ಣಿರಲಿ ಗಂಡಿರಲಿ ಬಲಭೀಮನೇ ಸರಿ
ಆಕೆಯದು ಭೀಮಬಲವೇ ಸರಿ.

ಸಾಧಕಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ “ ಎನಗಿಂತ ಕಿರಿಯಿರಲ್ಲ” ಎಂದು ವಿನಯಿಸಿದ
ಬಸವಣ್ಣ ಸಿದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉಪಾಸ್ಯ ದೈವತವನ್ನು ಕುರಿತು-“ ಜಗಕೆ
ಬಲ್ಲಿದ ನೀನು, ನಿನಗೆ ಬಲ್ಲಿದ ನಾನು” ಎಂದೂ, “ ಜಗವ ಸುತ್ತಿಪ್ಪುದು ನಿನ್ನ
ಮಾಯೆ, ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಿಪ್ಪುದು ಎನ್ನ ಮನ ನೋಡಯ್ಯ” ಎಂದೂ ಹೇಳಬಲ್ಲ
ವನಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?

ಈ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಗರತಿಗೆ ಮನಸ್ತರವನ್ನು ಮೀರಿದ ನಿಲುವು ಸೆರೆ
ಮನೆಯಂತೆ ಹತ್ತಿರದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

೮ ಪ್ರೇಮ ವಿಕಾಸದ ಪಾಠ

ಶ್ರೀರಾಮತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ, ಪ್ರೇಮ-
ವಿಕಾಸವೇ ಮದುವೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಸಾಧನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅದು ಸಿದ್ಧಿ ಸದು.
“ಹೆಣ್ಣೂ ಮಾಯೆಯಲ್ಲ, ಗಂಡೂ ಮಾಯೆಯಲ್ಲ. ಮನದ ಮುಂದಿನ
ಆಶೆಯೇ ಮಾಯೆ, ಎಂದು ಶಿವಶರಣರು ನಿಚ್ಚಳಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಣ್ಣದ

ದಂಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಮಾಯೆಯೆಂದು ಬಗೆಯದೆ, ಮನದ ಮುಂದಣಿ ಆಶೆಯನ್ನು ದಾತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಎತ್ತುಗಡೆ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಣ್ಣದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಣಮಾಡಿ, ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಮಾತುಕತೆಗಳೂ, ವಿಚಾರ ವಿವೇಚನೆಗಳೂ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ವೇಷಧಾರಿ ಹೆಣ್ಣು ಅಲ್ಲ, ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದರೂ ವೇಷದಂತೆ ಭಾಷೆ ನುಡಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ತಮಗಿಲ್ಲದ ರೂಪ-ಸೌಂದರ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಕಂಡು, ಅವು ತನ್ನ ವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಹಂಬಲವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತವೆ. ಕಣ್ಣು ಅರಳಿದಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ತವಕವು ತಲೆಯುತ್ತುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಾಡದಿ ತವರಿಗೆ ಹೋದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಗಂಡನಿಗೆ ತಹವಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ- ಅಡಗೀಯ ಮನಿಯಾಗ ಮಾಡೀಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಅಡಗಿ ಬಾಯಿಗೆ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ"

ಇತ್ತ ಹೆಂಡತಿಗಾದರೂ ಸಮಾಧಾನವಲ್ಲ? ಅಗಲಿಕೆಯು ಅಕೆಯನ್ನೂ ಕಂಗಾಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಮಳದ ಹೂನಿನ್ನ ಕಾಣದೆ ಇರಲಾರೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಯೆ ಬಡಲಾರೆ | ಕೇದಿಗೆ |
ಗರಿ ನಿನ್ನ ಅಗಲಿ ಇರಲಾರೆ ||

ಅಗಲಿಕೆಯು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಏನೆಲ್ಲವೂ ಭಣ ಭಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಶಕುಂತಲೆಗೆ ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚೆಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದುಂಡು ಮೊಗ್ಗುಗಳು ದಂಡೆಗೆ ಸಿಗಲಾರದಂತಾದವೇ ? ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬಾಡುವ ಶಿರಸಲ ಹೂಗಳು ಆಕೆಯ ಕಿವಿಗೆ ಇಲ್ಲದಾದವನ್ನೆಬೇಕೇ ? ಗೆಳತಿಯರಿದ್ದರು, ಸಂಗಡಿಗರಿದ್ದರು, ಆದರೂ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶಕುಂತಲೆಯ ಮನಸ್ಸು ವಿವಿಧಲಗೊಂಡಿತ್ತು ದುಷ್ಯಂತನಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ. ಅಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಂತನ ಮನಸ್ಸೂ ವಿವಿಧಲಗೊಂಡಿರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ನವದಂಪತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಮಾತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಗಲು ಇರುಳಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಂತೆ, ಕೂಡಿಕೆಯು ದುಡಿಕೆಯತ್ತ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹುಸಿಮುನಿಸಿನಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಹಸಿಮುನಿಸಿನ ವರೆಗೆ ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. "ನೀನು ನಕ್ಕುರೊಂದು

ರುಚಿ, ನೀನು ಅತ್ತರೊಂದು ರುಚಿ ” ಎಂದು ಮಗುವಿನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿಯುವಂತೆ, ನೀನು ಕಚ್ಚಾ ಡಿದರೊಂದು ರುಚಿ, ನೀನು ಗುದ್ದಾ ಡಿದರೊಂದು ರುಚಿಯೆಂದು ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ನುಡಿಯದಿದ್ದ ರೂ, ಅದು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಯಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಗರತಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ ಮೈಮರೆತು-

“ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ಜಗಳ ಗಂಧ ತೀಡಿದಂಗ
ನಿಂಗಕ ನೀರು ಎರಧಂಗ | ಹಿರಿಹೊಳೆಯ |
ಗಂಗಮ್ಮ ಸಾಗಿ ಹರಿಧಂಗ ||

ಗಂಡಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಗಳವು ಗಂಧ ತೀಡಿದಂತಾಗಿ ಸುವಾಸನೆ ಬೀರತೊಡಗುತ್ತದೆ. ನೀರಿನ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದರೂ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೀರೆರದದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವೂ ಅಲ್ಲ, ಅವ್ಯರ್ಥವೂ ಅಲ್ಲ. ತುಂಬಿದ ಹಿರಿಹೊಳೆಗೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದೇ ಒಂದು ಸಹಜಕ್ರಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಯ್ಯಾಟ, ಹೊಯ್ಯಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ ಲೀಲಾಭಾವವಿದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ “ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ಜಗಳ ಉಂಡು ಮಲಗುವ ತನಕ ” ಎಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವಡಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೂ ಅಡಗಿದೆ. ಉಂಡಮಲಗುವ ವರೆಗೆ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೊಚ್ಚು-ಕಿಚ್ಚು ಗಳೆಲ್ಲ ಉಂಡುಮಲಗಿದ ಬಳಿಕ, ಕೆಲಹೊತ್ತು ಕಚ್ಚಾಟ-ಗುದ್ದಾಟಗಳ ವಾಸನೆ ಸುಳಿದು; ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮಣಿಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಾತದೊಂದಿಗೆ ಅವರಣವೂ ತಣ್ಣಗಾಗಿ-ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಸುಖನಿದೆ ಬೆಳೆದು, ಸವಿಕನಸು ಬೀಳುವವು.

ಮಡದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರನಾಡಿಗೆ ಹೊರಟ ಪತಿರಾಯರ ಆವಸ್ಥೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಬಳಗದವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು; “ ಊರೀಗಿ ಹೋಗವರ ಮಾರ್ಯಾಕ ಬಾಡ್ಯಾವ! ಗೀರಗಂಧ್ಯಾಕ-ಬೆವತಾವ? ಕಾರಣ ತಿಳಿದಿದೇ ಇದೆ. ಮಡದಿಯನ್ನು ಅಗಲಿ ಪರನಾಡಿಗೆ ಪತಿರಾಯ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಡದಿ ಮಾತ್ರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಯೋ ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಯೋ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಳು-” ಎಂದ ಬರತೀರಿ ನನ್ನ ಗಂಧದ ರತಿಗಾರ? ಎಂದ ಬರತೀರಿ ನನ್ನಗೋಳ”

ಮದದಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಟ್ಟ ತವರ್ಮನೆಯ ಹಂಬಲವನ್ನು ಗಂಡನೆ
ಹಿಂಗಿಸಬಲ್ಲನು. ಯಾಕಂದರೆ ಮಡದಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿದಂತೆ, ತಾನು ಹಣಚಿ-
ಬಟ್ಟು, ಪತಿ ಅದರ ಮೇಲಿರುವ ಕುಂಕುಮ. ಹಣಚಿಬೊಟ್ಟು. ಕುಂಕುಮಗಳ
ಹತ್ತಗಡೆ ವಾಸ್ತವಿಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಉಚಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಅದು ತಪ್ಪಿದರೆ ತವರಿನ
ನೆನಪು ತಾಕಲಾಡುತ್ತದೆ.

ಹಣಚಿ ಬಟ್ಟಿನ ಮ್ಯಾಲ ಹರಿದಾಡೂ ಕುಂಕುಮ
ವಾರೀಗಿ ಪುರುಷ ಇದರೀಗಿ| ಕುಂತರ|
ಹೆಚ್ಚಿನ ತವರ ಮರತೇನ||

“ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರ ಎಲ್ಲಾ ರು ಇದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಕಾಣೆ-
ಸೋದಿಲ್ಲ! ನಾನಿದ್ದದ್ದೇ ಸುಳ್ಳೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ-
ಕ್ರಮ. ನೇರದಾರಿ, ಅದರೆ ಮಡದಿಗನಿಸುತ್ತದೆ “ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರ ನಲ್ಲನಂಥ
ದರಿಲ್ಲ.” ಅವನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವನ ಮುಂದಿಲ್ಲ ಒಡೆದು ಕಾಣಿಸುವಂಥದು-
ಹವಳದಂಥ ಹಲ್ಲು. ಅವನ ಸೊಲ್ಲು ಕೇಳಿದರೆ ಅದೊಂದು ಸಮಾಧಾನದ
ಗುಟೆ.

ಕೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆಯುವ ಸಾಧನೆ ನಡೆದಾಗ ಅದೆಂಥದೋ
ವಿರಸಮೊಳೆನು ಹಾಲು ಹುಳಚಿಡುತ್ತವದು. ಆಗ ದೂಡಿಕೆಯಿಂದ ನೆಮ್ಮದಿ
ಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು. “ ವಾರೀಗಿ ಪುರುಷರು
ಉರೀಗಿ ಹೋದರ | ನಾರಿ ನಿನಕಣ್ಣು ಒಳಹೊರಗ ” ಎಂದು ಇನ್ನಾರೋ
ಕೇಳುವಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸರಸ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರ
ಹವುರಾಗಿ ನೆನಪಿನ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡತೊಡಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಸೀಗಿ ಹಾಸೆಂದ ಮಲ್ಲಿಗಿ ಮುಡಿಯಂದ
ಬ್ಯಾಸತ್ತರ ಮಡದಿ ಮಲಗೆಂದ | ನನರಾಯ
ತನನೋಡಿ ತವರ ಮರಿಯಂದ ||

ಪತಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಹರಳು ಕರಗಿಸುವಂಥವು.
ಅದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತವರಮನೆಯ ನೆನಪು ಮನ-ಬುದ್ಧಿಗಳೆರ
ಡನ್ನೂ ಕರಗಿಸಿ, “ ತವರಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿರಿ; ಅಥವಾ ನಾನೇ ಹೋಗುವೆನು”

ಎಂದು ಛಲಹಿಡಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆ, ಕೈಲಾಗದ್ದು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಹರಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಗಂಡನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಮಡದಿಯನ್ನು ಬಡಿಯುವನು, ಆಕೆ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವಳು.

ಮನಸ್ಸು ಹೊಯ್ದಾಡಿ ತಲೆಕಾಯಲು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಡದಿಯನ್ನೇ ನೋ ಬಡಿಯುವನು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಾಗ ಅದು ಏನೇನು ಮಾಡಿಸಿತು ತಿಳಿಯೋಣ.

ಮಡದೀನ ಬಡಿದಾನ ಮನದಾಗ ಮರಗ್ಯಾನ
ಒಳಗೊತ್ತಾಗಿ ಸೆರಗಹಿಡಿಯುತ | ಕೇಳಾನ |
ನಾ ಹೆಚ್ಚೋ ನಿನ್ನ ತವರೆಚ್ಚೋ ||

ಆ ಮಾತು ಮಡದಿಯ ಮನಹೊಕ್ಕು, ಮೈಹೊಕ್ಕು ಪ್ರದಯವನ್ನು ತಟ್ಟಲು, ಆಕೆ ಸಮತೂಕಕ್ಕೆ ಬರುವಳು, ಕರ್ತವ್ಯಕೈಮಾಡಿ ಕರೆದಂತಾಯಿತು, ಎದ್ದಳು.

ಸಿರಿಗಂಧ ಚಕ್ಕಿಒಡೆದು ನಡೆದು ಒತ್ತಲುತುಂಬಿ
ತಿರುಗಾಡಿ ನೀರು ಬೆರಸೇನ | ನನಮನಿಗಿ
ಹಿಡಿದೊನ್ನು ತರುವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ||

ಆಕೆಗೆ, ಒಮ್ಮೆ ಗಂಡನ ಪುಂಡಾಟ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವಂತೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗಂಧದಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಗುತ್ತಿರುವದೃಶ್ಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಅಡ್ಡ ಬಂದು ಹೇಳುವುದೇನಂದರೆ -

ಅರಸ ಒಳ್ಳೆವರಂತ ವಿರಸವಾಡಲಿಬೇಡ
ವರುಷದ ಮಾತು ಮನದಾಗ | ಇಟಗೊಂಡು
ಪರಸಿಗೊಡಲ್ಲಿ ತಗದಾರ ||

ಮಡದಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು- ವಿರಸವಾಡಲಿಬೇಡ, ಯಾಕಂದರೆ ಅದು ಮರಣಕ್ಕೆದಾರಿ. ವಿರಸ ಮರಣವಲ್ಲವೇ? “ ಸರಸಜನನ ವಿರಸಮರಣ” ಎಂದಿಲ್ಲವೇ ಕವಿವಾಣಿ? ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದು ಸಮರಸ. “ ಸಮರಸವೇ ಜೀವನ,” ವೆನಿಸಿದೆ. ಅತ್ತಿ ಹೂವಿನ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ಅಚ್ಚೀರಿನ ವಂಕಿಯುಟ್ಟು ನೂರುಮಾತು ಹೇಳಿದರೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಮನೆಪುರುಷರು ಇಚ್ಛೆಯ

ವರಲ್ಲ. ಆದರ ಮನವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ, ಹೃದಯವನ್ನು ತಟ್ಟುವ ಮೃದು-
ವಚನಗಳಿಂದ ಸದಾಶಿವನನ್ನು ಒಲಿಸುವುದು ಸುಗಮವೆನ್ನುವುದು ಆಕೆಗೆ
ಕ್ರಮೇಣ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಟ್ಟಾಣಿ ಗುಂಡೀಗಿ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಲಿಬ್ಯಾಡ
ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೀಡ ಬಳಗಿಲ್ಲ | ಪತಿಪುರುಷ
ಕಟ್ಟಾರ ತಮ್ಮ ಪದರಾಗ ||

ಮನೆತನವು ಲಂಡೋಬಂಡೋ ರಾಜ್ಯವಾದಾಗ, ಪತಿಯು ತಾಯಿ-
ತಂದೆಗಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಮನೆತನದ ನೆಮ್ಮದಿಗಾಗಿ ಬೇರೊಂದು
ಲಗ್ನವಾಗುವ ವಿಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದು, ಮಡದಿಗೆ ಆದರೆ ಸುಳುಹು ಹೇಗೋ
ಹತ್ತುವದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀದಿಗೆಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆನ-
ಸಿತು ಆಕೆಗೆ. ಏನು ಮಾಡಿದಳು ಮುಂದಿನ ಯುಕ್ತಿ?

ರಾಯಬರತಾರಂತ ರಾತ್ರಿಲಿ ನೀರಿಟ್ಟ
ರನ್ನ ಬಚ್ಚಲಕ ಮಣಿಹಾಕಿ. | ಕೇಳೇನ |
ಸಣ್ಣವಳ ಮ್ಯಾಲ ಸವತ್ಯಾಕ ||

ತಾನಿನ್ನೂ ಸಣ್ಣವಳು, ಹಡೆಯುವ ಹಂಗಾಮು ಮೀರಿಲ್ಲ. ಚೆಲು
ವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. "ಆಳುವವನಿಗೆ ಅರವತ್ತು ಹೆಂಡಿರು" ಎಂದು
ಗಂಡಸು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮದತ್ತ ನೋಡ-
ಬೇಡವೇ ?

ಅಂಗೀಯ ಮೇಲಂಗಿ ಛಂದೇನೊಸನರಾಯ
ರಂಜಿ ಮ್ಯಾಲ ರಂಜಿ ಪ್ಪತಿರಂಜಿ | ಬಂದರ |
ಛಂದೇನೊ ರಾಯ ಮನಿಯಾಗ ||

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಆ ಗರತಿ ಬೀಸುಕಲ್ಲಿನ ಮುಂಡೆ ಕುಳಿತು ಬೀಸ
ತೊಡಗಿದಾಗ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಒಂದು ಹಾಡು ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಂದ ನುಸುಳು-
ವದು. ಸಕ್ಕರೆನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಡನಿಗೆ ಆ ಹಾಡು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ನೀತಿ-
ಯನ್ನು ಉಸುರಿರಬಹುದು.

ಇಬ್ಬರೆಂಡಿರನಾದ ಏಡಿಯ ಮುಳ್ಳಾದ
ಕೋಡಗನಾದ ಕಪ್ಪಿಯಾದ ಬಾಲೇರು|
ಮಾಡಿಟ್ಟ ಸಿಂಬ ಅರಿವ್ಯಾದ||

ಹೊರಬುದ್ದಿಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಗಂಡನನ್ನು ಸಮದಾರಿಗೆ ತರುವ ಬಗೆ
ಹೇಗೆಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ, ತನ್ನವರಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ “ ಬಾಯಿಬಿಡಬೇಡ,
ಮನ ಹೇಸಿ ಮನಿಗೆ ಬರತಾರ” ಎಂಬ ಸಲಹೆ ಬಂದಿತು.

ಗರತಿಯೆಂದರೆ ಕವಿತೆಕಟ್ಟುವ ಗಾಯತ್ರಿಯಿದ್ದಂತೆ, ಕವಿತೆ ಹಾಡುವ
ಕವಿಯಿತ್ತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವೆಂತೂ ಇದ್ದೇ
ಇದೆ, ಅದೇ ಗಂಡನ ಹೊರಬುದ್ದಿಯ ವಿಷಯ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರ ಹಾಸಿಗೆ-
ಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಗಿದ್ದವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಬೆಳಿಗಿನಲ್ಲಿ
ಬೀಸುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಳು ಗರತಿ. ಅಂದು ಹಾಡುವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ಹಾಡೇ ಹವಣಿಸಿ ಹಣಕಿಟ್ಟಿತು.

ಹೆರವರೆ ನೆ ಗಾಗಿ ಹೊರಗ ಮಲಗುವ ಜಾಣ
ಗಿಡದ ಮೊಲೆರೆಡು ಗಿಣಿಕೂತು| ನುಡಿಹಾವು
ಎರವನ್ನೋ ರಾಯನಿನ ಜೀವ||

ನಿಳಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿದ್ದು ಮಡದಿಗೆ. ಆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾ-
ದದ್ದು ಗೂಡಾಗಿ, ಇದಲ್ಲ ಪ್ರೇಮವಿಕಾಸದ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ
ಒಂದೊಂದು ಪಾಠವಲ್ಲವೇ?

ತನ್ನಂತೆ ಪಥರ ಬಗೆದಡೆ

“ತನ್ನಂತೆ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣು ಮುಂದಾದ
ಕೈಲಾಸ” ಎಂಬ ತ್ರಿಪದಿಯ ಚುಟುಕವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಪಥರನ್ನು ತನ್ನಂತೆ
ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನ ಮಗುವಿನಂತೆ ಬಗೆಯಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಒದ್ದು
ಕೈಲಾಸ ಬಿನ್ನಾಣವೇ ಆಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಗಳಿಗೆ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ

ಮಗನಂಗ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಮಗ ಅಥವಾ ಮಗಳು. ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆಯವ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಪಾಠವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ?

ವಧುವರರು ಲಗ್ನ ಬಂಧನದಿಂದ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಾಗಿ ಸತಿಪತಿಗಳ-
ನಿಸಿದರು. ಅದೊಂದು ಪ್ರೇಮದ ವಿಕಾಸವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೆ
ಅದು ಪರಿಶುದ್ಧ ಗೋಳುಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿಷ್ಕಾಮಪ್ರೇಮವೋ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ
ಪ್ರೇಮವೋ ಆಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನಕ್ಷೇತ್ರ ಮನೆತನವೇ.
ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವು ಚಿಗುರಿದಾಗ. ಮಗುವೊಂದು ಮೈದಳಿದು ಉಡಿಗೆ
ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ದಂಪತಿಗಳು ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆಯವ ಪಾಠಕಲಿಯ
ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಬಿತ್ತು ಭೂಮಿಗಳ ಸಂಗಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ದಂಪತಿಗಳು ಆ
ಮಗುವಿಗೆ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿಯ ರಕ್ತದ್ರಾಸದಿಂದ ಮಗು
ಮೈದಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಮಗು ಮೈದೊಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಅತಿಥಿಯಂತೆ ಬಂದು
ಮನೆಯವನೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಗು ಮಾನವನ ತಂದೆಯೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ
ಮಗು ಕೇಳಬಲ್ಲದು ತಂದೆಗೆ-ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗುವೋ ಅಥವಾ ನಿನ್ನ-
ತಂದೆಯೋ?

ತತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಬತ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ತಾಯಿ ಕಣ್ಣಿರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲನೆ-
ಪೋಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಎದೆ ಹಾಲು ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ
ಆಕೆಯ ಬಾಯಿ ಲಾಲಿ ಲಾಲನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಟಕಂನೀರಿನ ಎದೆ-
ಹಾಲು, ಅಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುವ ಬಾಯಲಾಲಿ ಇವೆರಡೂ ಮಗುವನ್ನು
ಇಡಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾವ ಪೌಷ್ಟಿಕವಿದೆಯೋ ಅದಂಥ
ಪೌಷ್ಟಿಕವಿದೆಯೋ ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಮಗು ಅಳವುದೊಂದು ಮೊಲೆಯೂಡಿ-
ಸಿದರೂ ಹಸಿವೆಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಆಗ ಅದು ಹಸಿವೆಗಾಗಿ ಅತ್ತುದಲ್ಲವೆಂದು
ತಿಳಿದು, ತಾಯಿ ಲಾಲಿಯನ್ನು ಹಾಡುವಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಾಲಿಗಿಂತ
ಲಾಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಲಾಲಿಯ ಹಾಡಿದರ ಲಾಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಾನೆ. ಹಾಲ ಹಂಬಲ ಮರೆ-
ತಾನ" ಎಂಬ ಚುಟುಕೆ ಮತ್ತು " ಜೋಗುಳ ಹಾಡಿದರ ಆಗಳೇ ಕೇಳಾನೆ |
ಹಾಲ ಹಂಬಲ ಮರೆತಾನ | ಕಂದಯ್ಯಗ | ಜೋಗುಳದಾಗ ಅತಿಮುದ್ದೆ "
ಎಂಬ ತ್ರಿಪದಿ ಏನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತದೆ, ಗೊತ್ತೇ? ಲಾಲಿಯು ಹಾಲಿಗಿಂತ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಲಿನ ಹಂಬಲವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುವ
ಲಾಲಿಯ ಬೆಂಬಲವು ಮಗುವಿನ ಬೇಸರವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುವದು.

ಮಗುವೆಂದರೆ ಅವ್ಯಕ್ತಲೋಕದ ಬಾಲನಟ, ತಾಯಿ ಹೊಟ್ಟೆಯೇ
ಆತನಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ಕೋಣೆ, ಅಲ್ಲಿ ವೇಷತೊಟ್ಟು ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.
ತಾಯಿ ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿ; ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತ ಒದಗಿಸುವವಳು
ತಂದೆಯೋ ಕಥೆ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಭಾಗವತ. ಆ ಅವ್ಯಕ್ತ ಲೋಕದ ಬಾಲ
ನಟನ ರೂಪವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ತಾಯಿಯೇ ಸಮರ್ಥಳು. ತಾಯಿ ಹಾಡುವ
ಕವಿ; ಮಗು ಹಾಡುಕೇಳುವ ಕವಿಕುವರ. ತಂದೆ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ತಣೆಯುವ
ಕವಿ. ಅದೊಂದು ರಸಿಕ ಹಾಗೂ ಮೂಕಕವಿಗಳ ಕಿರುಮೇಳ.

ಮಗುವಿನ ಮುಖ ಬಂಗಾರದ್ದು, ಅದು ತೆಂಗಿನ ನೀರಿನಿಂದಲೇ
ತೊಳೆಯಲು ಆಹವಾದದ್ದು, ಆ ಕುರಿತು ತಾಯಿ ಹಾಡುವ ಲಾಲಿಯನ್ನು
ಯಾರು ಕೇಳಿಲ್ಲ?

ಅಡಿಬಾ ಎನಕೆಂದಾ ಅಂಗಾಲ ತೊಳೆದೇನೆ
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತಿಳಿನೀರಿ ತಕ್ಕೊಂಡು
ಭಂಗಾರಮಾರಿ ತೊಳೆದೇನೆ ||

ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಮಗು ತೊಳೆದ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸು-
ತ್ತದೆ, ನೋಡಿದರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾದೀತು, ಪ್ರೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಮುತ್ತೇ ಬೇಕು.

ತೊಟ್ಟಿಲದಾಗೊಂಡು ತೊಳೆದ ಮುತ್ತನು ಕಂಡೆ
ತೊಟ್ಟಿ ಮೃಗಾಗಿ ಮಲಗ್ಗಾನೆ | ಕಂದೈಗೆ |
ಮುತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದೇನೆ ||

ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ ಕರಿಯಂಗಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಚಾವುಳ ತಲೆತುಂಬ, ಅಂಗಳ
ಳದಲ್ಲಾಡುವ ನವಿಲಾಟಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ವಿಪರೀತ ಆಟವನ್ನು ರಂಗಯ್ಯ
ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುವನು.

ಕರಿಯಂಗಿ ಕಸೂತಿ ತಲೆತುಂಬ ಜಾವುಳ
ಅಂಗಳದಾಗ ನವಿಲಾಟ | ಅದಕಿಂತ
ರಂಗಯ್ಯನಾಟ ವಿಪರೀತ ||

ಆ ಕಂದಯ್ಯನನ್ನು ಮಾವನಾದವನು ಬಣ್ಣ ಸೂವಬಗೆ ಹೇಗೆಂದರೆ -
ಕಾಡಿಗೆ ಚಿದ್ರ ಕಣ್ಣು ತೀಡಿಯಾಡಿದ ಹುಬ್ಬ
ಮಾವೀನಹೋಳು ನಿನಕಣ್ಣು | ಕಂದಯ್ಯ |
ಮಾವಬಣ್ಣೇನು ಕರೆದಾನ ||

ಮಗುವಿನ ಆಟ-ಮಾಟಗಳನ್ನು ಕಂಡವರು, ಬಗೆದೋರಿದಂತೆ
ಬಣ್ಣ ಸುವಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೀರಿಸುವರೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಕೂಸು ನನಕಂದಯ್ಯ ಕೇಸಬಿಟ್ಟಾಡಾಗ
ದೇಶದಿಂದೆರಡು ಗಿಣಬಂದು | ಕೇಳ್ಯಾವ
ಕೂಸ ನೀದಾರ ಮಗನೆಂದು ||

ಈಸಾಡುವ ಇಳಿಗೂದಲನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅಡುವಾಗ, ಅದಾವುದೋ
ದೇಶದಿಂದ ಹಾರಿಬಂದ ಗಿಣಗಳು ಅಚ್ಚ ರಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತವೆ- ಕೂಸೇ,
ನೀನು ದಾರಮಗ- ಎಂದೂ, ಕಂಡಕಂಡ ಮಗುಗಳಿಗೆ ಕೇಳುವವೇ? ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನುಡಿವಕ್ಕಿಗಳು ನುಡಿಸುವವೇ? ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ
ಮಗುವಿನೊಡನೆ ತವರೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನವಿಲು
ತಲೆಬೇನೆಯಿಂದ ಒರಲುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಮಗುವಿನ ಚಿಲ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು
ನಗತೊಡಗಿತಂತೆ.

ತವರೂರಿಗೋದಾಗ ನವಿಲು ಬಣ್ಣ ದಪ್ಪ
ತಲಿಬ್ಯಾನಿಯೆದ್ದು ಅಳುತ್ತಿತ್ತು | ಕಂದನ
ಚಿಲುವೀಕಿ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿತ್ತು ||

ಅತ್ತರೆ ಒಬ್ಬನೇ ಅಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಕ್ಕರೆ ನಾಲ್ವರು ಜೊತೆಗೂ-
ಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತಿಗಿ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ ಈ ಸಂಗತಿ. ಕಂದನ ಚಿಲುವಿಕೆ-
ಯಲ್ಲಿ ಮಗುಳುನಗೆಯು ಚಿಲ್ಲುವರಿದಿರಲೇ ಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಆತನ
ಮಗುಳು ನಗೆಯಲ್ಲಿ ನವಿಲುಪಾಲ್ಗೊಂಡಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಲೆನೋವಿನ

ಗಸಣೆಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡಿತೇನೋ. ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಪರಮಾವಧಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತಿಳಿದನಾವು, ಮಗುವಿನ ಅಳುವಿನ ಅಪರಾವಧಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಮಗು ಅಳಲು ತೊಡಗಿತೆಂದರೆ ಯಾರು ರಂಬಿಸಿದರೂ, ಹೇಗೆ ರಂಬಿಸಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಅಳುವಿನ ಅಬ್ಬರ-ಅರ್ಭಟಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಹೋಗಿ ಬರುವವರು, ಸುತ್ತೇಳು ನೆರೆಯವರು ಯಾತಕಳಂತಾನೆಂದು ಎಲ್ಲಾರು ಕೇಳ್ಯಾರ ! ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಕಾಯದ ಹಾಲಿನ ಕೆನೆ ಬೇಕಂತೆ ! ಹಾಲು ಕಾಯದಿದ್ದರೆ ಕೆನೆ ಬರುವುದೆಂತು? ಹಾಲು ಕಾಯುವವರೆಗೆ ತಡೆಯಲಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಹಾಲು ಕಾಸದೆ ಕೆನೆತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರನ್ನು ವ ಛಲವನ್ನೇ ಬಿಡಲಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಸೂಜಿಯ ಹಿನ್ನೆಯೊಳಗಿಂದ ಅನ ಹಾಯಿಸನ್ನುವುದೂ, ಮುಗಿಲ ಮೇಲಿನ ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವುದೂ ಮಗುಗಳ ವಿಚಿತ್ರ ಹಟಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಏನನ್ನು ಬೇಡಿ ಚಂಡಿ ಹಿಡಿಯುವವೋ ಆ ವಿಷಯವನ್ನರಿತರೂ ಪರಮಾರ್ಥ-ಯವುಂಟಾಗದಿರದು.

ಮಗುವಿನ ಹಠದ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ತಾಯಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು

ಹಾಲಬೇಡಿ ಅತ್ತಾನ ಕೋಲಬೇಡಿ ಕುಣಿದಾನ
ಮೊಸರಬೇಡಿ ಕಸರ ತುಳಿದಾನ | ಕಂದಯನ
ಕುಸರೀನಗೆಜ್ಜೆ ಕಸರಾಗಿ ||

ಕಂದನ ಕಿರಿಕಿರಿ ಇಂದೇನು ಹೇಳಲಿ
ಬಂದೀಗಿಹಾಲು ಸುರುನೆಂದ | ಛೇಜೆಯ
ಚಂದ್ರಮನ ತಂದು ನಿಲಿಸೆಂದ ||

ಇದೆಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಹಠಗಳ ಮಾದರಿಯಾಯಿತು, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಮಗನ ತುಂಟತನ, ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ, ಜಗಳಗಂಟತನ ಇವುಗಳ ಮಾದರಿಯೇ ಬೇರೆ.

ಓಣ್ಣಾಗ ಅವಚಾರಿ ಮನಿಯಾಗ ರಿಪಿಗೇಡಿ
 ಆಡ ಹೋದಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಗೇಡಿ ಬಾಳಾನ
 ಹ್ಯಾಂಗ ಸಂಬಸಲೆ ಹಡೆದಮ್ಮ||
 ಕಂದವ್ವ ಕಾಡಿದರ ರಿಂದವ್ವ ಮನಿಗಲಸ

ಕಂದೆಲ್ಲಿ ಆಡ್ಯಾನ ಕಡಗಲಿ ಭಲ್ಲಾನ
 ದುಂಡ ಮುತ್ತಲ್ಲಿ ಉದರ್ಯಾನ ಕಂದನ
 ಬಂದೂಲಿ ಕಂಡವರು ಕೊಡಿದವ್ವ||

ಕಂದಯ್ಯ ಅಳದೀರೊ ಕವಳೀಯ ಹಣ್ಣೇಗಿ
 ತುಂಬುಚ್ಚಿ ಬೀಳ್ವ ಮಗಿಮಾವ ನೀಬೇಡಿ
 ಅಳದೀರೋ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣ||

ಸಾರಿಸಿದ ಮನಿಯಾಗ ನೀರ್ಯರು ಭಲ್ಲಾರ
 ಪಾರಿವಾಳಾಡಿ ಗಿಣಿಯಾಡಿ ಹಡೆದವ್ವ
 ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾಡಿ ಮನಗ್ಯಾರ||

ಮಗುವಿನ ಹಬ್ಬದ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ತಲೆ
 ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಮಗು ಸಕ್ಕರೆಯೆಂದು ರುಚಿಯನಿಸುವಂತೆ, ಅತ್ತರೂ ಒಂದು
 ರುಚಿಯೆಂದು ಬಗೆದು, ಭಾವಿಸುವ ತಾಯಿಯ ಸಹನೆ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಬಾರದು.
 ಆಕೆ ಮಗುವಿನ ಅಳುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಲ್ಲವ-
 ಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಅಳುವ ಕಂದನ ತುಟಿಯು ಹವಳದ ಕುಡಿಯಂಗ
 ಕುಡಿಹುಬ್ಬ ಬೇವಿನೆಸಳಂಗ ಕಣ್ಣೋಟಿ
 ಶಿವನ ಕೈಯಲಗ ಹೊಳೆಡಂಗ||

ಇಂಥ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭೂತಿಯ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ತಾಯಿಯ ಸಹ-
 ನೆಯೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕವಳಿಸದಿರದು. ತಾಳಬೇಕು, ಅಹುದು. ಅದರೆ ತಾಳ-
 ಮೇಳ ತಪ್ಪಿದರೆ ತಾನೂ ಕುಳಿತು ಅಳುವುದೇ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ತಾನ ಕಾಡ್ಯಾನ ಮತ್ತೇನು ಬೇಡ್ಯಾನ
ಮೆತ್ತ ಮೆತ್ತನ ಧಿಮಕವೆ ಕೊಟ್ಟರ
ಗಪ್ಪುಚಿಪ್ಪಾಗಿ ಮಲಗ್ಯಾನ||

ಮಗು ಅಳುಬುರಕ ಇರಬಹುದು. ಹಟಮಾರಿ ಇರಬಹುದು.
ಕಿಡಿಗೇಡಿ ಇರಬಹುದು ಜಗಳಗಂಟಿನಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ತಾಯಿ ಅದನ್ನು
ಅಲ್ಲಗಳೆಯಬಹುದಾದರೂ ಮಗುವನ್ನು ಒಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರಳು.

ಅತ್ತರ ಅಳಲೆವ್ವ ಈ ಕೂಸು ನನಗಿರಲಿ
ಕೆಟ್ಟರ ಕೆಡಲಿ ಮನಿಗಿಲಸಿ ಕಂದನಂಥ
ಮಕ್ಕಳಿರಲೆವ್ವ ಮನಿತುಂಬ||

ಅಳುಬುರಕನಾಗಿ ಮನೆಕೆಲಸವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಹಾಗೂ ಕೆಡಿಸುವ
ಮಗುವಿನ ಉಪಟಳಕ್ಕೆ ತಾಯಿ ಬೇಸತ್ತರೂ, ಈ ಕಂದನಂಥ ಮಕ್ಕಳಿರಲೆವ್ವ
ಮನಿತುಂಬ ಎಂದು ಹಾರಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಗುವಿನಿಂದಾದ ಬೇಸರವನ್ನು
ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತು, ವಿನೆಂದು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು ಕೇಳಿರಿ—

ಅಳುಬಂದು ಅತ್ತರಿಯ ಹಸ್ತುಬಂದುಂಡರಿಯ
ಎತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳೆಂಬ ಹಟವರಿಯ| ನನ ಕಂದ|
ಅಳವಾತ ಅತ್ತ ಬಗೆಯೇನ||

ಹೀಗೆ ತಾಯಿಯು ವಿರೋಧ ಪರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, ಪ್ರತಿಪ್ರಸಂಗ-
ವನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ. ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆಯುವ ಪಾಠವನ್ನು
ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದು ಆಕೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡತೆ, ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು
ಬರುವದು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ತಾಯಿ ಜಗಜ್ಜ ನನಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ? ಅಲ್ಲವೇ ನಡೆ-
ದಾಡುವ ಭೂಮಿ ಅಲ್ಲವೇ?

೧೦ ಅತ್ತೆಮನೆಯ ಅರಸಿ

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಸೊಸೆಯೆಂದರೆ ತೊತ್ತಿ-
ಗಿಂತ ತೊತ್ತಾದ ಪಡಿದೊತ್ತೇ ಸರಿ. ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು
ಲೇವಳಮಾಡಿ ಸಲಹಿದ ತನ್ನನ್ನು ಏಳಲ ಮಾಡಿದರೆ ಆಕೆಯ ಜೀವ ತಾಳಿ-

ಕೊಂಡೀತೇ? “ಎಂಥೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟೀ ದದವಮ್ಮ” ಎಂದು ಮನದಲ್ಲೆಯ ಮರ-
ಮರ ನುರುಗದೆ ಇರಲಾರಳು, ಬೀಸು ಕಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ
ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಡು ಏನಂದರೆ —

ಚಿಂತಾಕು ಇಡಲಿಲ್ಲ ಚಿಂತೆಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ
ಎಂಥಲ್ಲಿ ಕೋಪ್ಪ ದದವಮ್ಮ ! ನಡುಮನಿ
ಜಂತಿ ಜರಿದುಂಗ ಜರದೇನ ॥

ಈ ಸೊಸೆಯ ಪಾಡು ಇನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯದಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕೆಲ-
ವೊಂದು ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯರ ಪಾಡು ಇದಕ್ಕಿಂತ ನಿಶ್ಯಷ್ಟವಾಗಿರುವುದುಂಟು.
“ಹುಟ್ಟಿದಮನೆ ಹೋಗಿಹುಟ್ಟಿವೆ, ಕೊಟ್ಟಮನೆ ವಿವರಾಶ್ರಿ” ಆಗಿರುವುದುಂಟು.
ಅಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಹಬ್ಬ, ಇಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದ ಉತ್ಸವ. ಮನೆಕೆಲಸ ಮೃ-
ಮರದ ಮೂಡುವಷ್ಟು. ಮೇಲೆ ಕೂಲಿಯ, ಕೇಸಮಾಡಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗಳಿಸಿ
ತರಬೇಕು. ಇಂಥ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತವರು ಮನೆಯನ್ನು ಮರೆವುದೇಂತು? ಇದು
ಸಾಕು, ಅದು ಸಾಕುಸಾಕು.

ಈಗೊದಗಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಿಂದೆ ಬೇಡಬಯಸಿದ್ದೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು
ಪ್ರೀಮಾತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಲಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯವನ್ನು ಬೇಡಿ,
ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹಾರಯಿಸುವ. ಎಷ್ಟುಗಡೆ ನಡಸಬೇಕು.

ಆಕಳಂಥಾ ಆತ್ಮಿ ಗೋಕುಲದಂಥಾ ಮಾವ
ಪ್ರೀತ್ಯಷ್ಟ ನಂಥ ಪತಿರಾಯ ! ಇದ್ದರೆ
ಸಾಕಿದ ತವರು ಮರೆತೇನ ॥

ಇದು ಬಹಳ ಉಚ್ಚ ತರದ ಹಾರಯಿಕೆಯಾಯಿತು. ಗೋಕುಲ ಪ್ರೀ-
ತ್ಯಷ್ಟ ರಂಥವರ ಸಂಪರ್ಕವೆಂದರೆ ಈ ಸೀಮೆಯಲ್ಲ. ಗಗನಗೋಪುರವೇ
ಆಗಿದೆ. ತನಗೊಪ್ಪುವ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ಬಾಯಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ತುತ್ತಲ್ಲದ ಪರಿಸರವನ್ನು
ಹಾರಯಿಸುವುದು ವಾಸ್ತವಿಕ ಅದು ಕೈಗೆಟುಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ,
ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಅಂಥ ಹಾರಯಿಕೆ ಯಾವುದು ಹಾಗಾದರೆ?

ಅರಸು ಶೂಕದನಲ್ಲ ಗಳಿಸುವ ಮೈಮನ
ನಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವತ್ತಿ. ಸಿರಿಗಂಗಿ. ಮನಿಯಾಗ
ಬದುಕು ಮಾಡೂದು ಅರಿದೇನ ॥

ಬಯ್ಯ ಹೇಳಿದವರು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು, ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದವರು ಕೆಡಕು ಹೇಳಿದರು. ಅತ್ತೆ, ಗಂಡ ಹಾಗೂ ಭಾವ ಅವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಿರಿಯರು. ಹಿರಿಯರಾಗಿ ಹಿರಿತನದಿಂದ ಪಾಠಕಲಿಸುವಾಗ ಸಿಡಿಪಿಡಿ ಮಾಡಲಿ, ಬಯ್ಯಲಿ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೊಡೆಯಲಿ. ಆದರೆ ಗೂಳಿಬಿದ್ದಾಗ ಅಳಿಗೊಂದು ಕಲ್ಲು ಒಗೆದಂತೆ, ಒಂದು ಮೊಲಕ್ಕೆ ಒಂಬತ್ತುನಾಯಿಬಿಟ್ಟಂತೆ ಸಣ್ಣ ವರೆನ್ನದೆ ದೊಡ್ಡ ವರೆನ್ನದೆ, ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಕೈತೊಳಕೊಂಡು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದರೆ ಸೊಸೆ ಏನುಮಾಡಬೇಕು? ತವರವರಂತೂ ಕೊಟ್ಟಹೆಣ್ಣು ಕುಲಕ್ಕೆ ಹೊರತು, ಕೊಳ್ಳಿ ಒಲೆಯಲ್ಲೆ ಉರಿಯಬೇಕು - ಎನ್ನುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಿವಿಮರಕುಟ್ಟುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ, “ಕರುಣದಿ ಕಾಯೊ ಗೋಪಾಲಾ ! ನಾ ! ದುರುಳರ ವಶವಾದೆ ರುಕ್ಮಿಣೀಲೋಲಾ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದೇ ದಾರಿ ಆಕೆಗೆ. ರುಕ್ಮಿಣೀಲೋಲನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ನೆರವನ್ನು ಒದಗಿಸದಿದ್ದರೆ, ಆತನ ಬಳಿಗೇ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೇ ಆಕೆ ನಡೆಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. “ದಾರಿಯಾವುದಯ್ಯ ಪೈಕುಂಠದ ದಾರಿಯಾವುದಯ್ಯ” ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಯಾರಿಗೆ? ತನಗೆ ಸರಿದೋರಿದ ಇಲ್ಲವೆ ಸಿಕ್ಕದಾರಿಹಿಡಿದು ಸಾಗಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಬಾವಿಗೋಕೆರೆಗೋ ಬೀಳಬೇಕು; ಉರಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡೋ, ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿತಗುಲಿಸಿಕೊಂಡೋ ಅಸುನೀಗಬೇಕು. ಅಂಥ ಆಕ್ರಮ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುವಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಉಳಿದುಕೊಂಡರೆ? ಅಡಿಗಡಗೂ ಸಾವಿನ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಮೈಯೊಡ್ಡ ಬೇಕು; ಮನವೊಡ್ಡ ಬೇಕು. ಸಾವು ಸಹ ಅತ್ತೆಮನೆಯ ಮೇಲುಗಟ್ಟಿದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗತಿಯೇನು?

ಅರಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಅತ್ತೆ. ತಾನೂ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಮನೆಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗಿಬಂದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಅತ್ತೆಯಾದವಿಷಯ— ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಮಾತೀಗಿ ಮಲಕಿಲ್ಲ ರೀತೀಗಿ ತೊಡಕಿಲ್ಲ
ಸಾಸೀವಿ ಕಾಳ ಹುಳುಕಿಲ್ಲ ! ಅತ್ತೀಗಿ !
ಸೋಸಿ ನಡೆದರೆ ಅರಿಕಿಲ್ಲ ||

ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಮಾವಯ್ಯನ ಹೆಸರೇ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ದಿವಂಗತ ನಾಗಿರುವನೋ ಅಂಥ ಪದವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆದಿರುವನೋ ತಿಳಿಯದು. ಮಾವಯ್ಯನ ತರುವಾಯ ಭಾವಯ್ಯ “ ತಂದೆಯಡಗಿದ ಬಳಿಕ ನೀನೇ ತಂದೆ” ಅನ್ನಬೇಕಲ್ಲವೇ ಅವನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮಗಳು? ಅವರದೂ ತಮ್ಮನ ಹೆಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಟಬರು. ಪತಿಯ ನೆರಳಿನಂತೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ಭಾವಯ್ಯನ ಮಡದಿಯ ರೀತಿ, ಭಾವಯ್ಯ ಮಾವಯ್ಯನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವನು ನೆಗೆಲೈಯು ಚಿಕ್ಕತ್ತೆ ಅಂದರೆ ಸಹಾಯಕ ಅತ್ತೆಯಾದವಳು. ಅದ್ದರಿಂದ ಸೊಸೆ ಅವರಲ್ಲರ ಕಾಟ ಕೀಟಲೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನಿಸಲೇಬಾರದು.

ಭಾವಯ್ಯ ಮುನಿದರ ಬಲಗಾಲ ಹಿಡೆದೇನ
ಭಾವಯ್ಯನ ಮಡದಿ ನೆಗೆಣೆ | ಮುನಿದರ
ಬಾರಕ್ಕನೆಂದು ಕರೆದೇನ||

ಆ ತರ್ವಾಯ ಬರುವುದು ಪತಿಯ ಅಂದರೆ ಮಾರಾಯರ ಸರತಿ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮೈದುನ ದೊರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಎದ್ದಿಲಗಾಟವನ್ನು ಸೊಸೆತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವದಂತು? ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಅದೇ ಅಶ್ಚರ್ಯ. ಅಸಂದರ್ಭದ ತಪ್ಪುಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಗರತಿ ಬೀಸುಕಲ್ಲಿನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಬಪ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಮಾರಾಯರು ಬಯ್ಯರ ಬಾರವು ಕಣ್ಣೀರು
ಮಾರಾಯರ ತಮ್ಮ ಮೈದುನ! ಬಯ್ಯರ
ಮಾಡಿಲ್ಲದ ಮಳೆಯು ಸುರಿದಂಗ||

ತಾನು ತನ್ನತ್ತೆಯೊಡನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೇ? ಆಕೆಗೆ ಅಪಚಾರವನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದನೇ? ಆ ಪಾಪದ ಫಲವೇ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕುರಿಸುತ್ತಿರುವದೇ-ಎಂದು ಗರತಿ ಅನುತಾಪ ಪಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅತ್ತಿಗೆಯಿಂದರೆ ಹೆತ್ತಾಯ ಸರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದವಳು ನಾನು. ಮೈದುನನಿಗೆ ನಾನು ಅತ್ತಿಗೆ, ಅವನು ಅತ್ತಿಗೆಯೊಡನೆ ಹೆತ್ತಾಯಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸಬೇಡವೇ? ಆತನ ಅಪರಾದವು ಕ್ಷಮ್ಯವೆನಿಸದು. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಒಳಗೊಳಗೆ ಕುದಿ-ಕುದಿದು ಬೇಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನೈದುನ ಬಯರ ಹೊಯ ಹೋಳಿಗೆಯಾದೆ
ಕೊಯ್ ಮಲ್ಲೇಗಿ ನೆನೆಯಾದೆ! ಮರ್ತ್ಯದಾಗ
ಅತ್ತೀಗಿ ಹೆತ್ತಾಯಿ ಸರಿಯೆಂದ||

ಈ ಎಲ್ಲ ನವಗ್ರಹಗಳೊಡನೆ ಗಂಡನೂ ದರಮಗ್ರಹವಾಗಿ ಸೇರಿ
ಕೊಂಡರೆ ಗರತಿಗೆ ಇನ್ನಾವ ದಾರಿ? ಇದ್ದಾಗಿಯೂ ಸೇರದ ಗಂಡಯ್ಯನನ್ನು
ಏನೆಂದು ಕರೆಗಳು ಗೊತ್ತೇ? “ ಬಾರೋ ಗಂಡಯ್ಯ ಮಲಗೋಣ, ಮಂಚದ
ಮೇಲೆ ತಾಳೆ ಹೂವಿನ ತಲೆದಿಂಬು” ಉಂಡರುಟ್ಟರು ಸೇರದ, ಮಂದ ಬಾಚಿ
ದರೂ ಸೇರದ ಪತಿರಾಯ ತಾಳೆ ಹೂವಿನ ತಲೆದಿಂಬಕ್ಕೆ ತಲೆಕೊಟ್ಟು ಮಂಚದ
ಮೇಲೆ ಹವದಿಸಲು ಬಲ್ಲನ್ನಲ್ಲ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗರತಿ ಮತಿದೇವನಿ-
ಗಾಗಿ ದೇವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದರೆ-

ಉಂಡರುಟ್ಟರು ಸೇರ ಮಂಡೆ ಬಾಚರು ಸೇರ
ಗಂಡನಲ್ಲ ಕಾಣೋ ದುಸ್ಥಾನ! ಹೊಟ್ಟೆಲೆ
ಕೆಂಡದಂತೆ ಮೂಡೂರಘುರಾಮ ||

ಕೆಂಡದಂತೆ ಮೂಡಿ ಬಂದೇ ರಘುರಾಮ. ಪ್ರತಿ ಪರರುರಾಮನಂತೆ
ತಂದೆಯ ದುಸ್ಥಾನತನದ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಲೆನ್ನುವುದೇ ಆಕೆಯ
ಅಭೀಪ್ಸೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಗರತಿ ಅತ್ತೆಮನೆಯ ಅರಸಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸುಗಮದಾರಿ
ಯಾಗುವದು.

೧೧ ಸಮರಸದತ್ತ

ಜೀವ ಬೇರೆ, ಜೀವನ ಬೇರೆ. ಜೀವವಿರುವಲ್ಲಿ ಜೀವನವಿರದು.
ಜೀವವನ್ನುವುದು ರಸವಿರಸಗಳ ಬೊಗಸೆಯೊಳಗಿಂದ ಹಾಯ್ದ ಸಮರಸದತ್ತ
ಸ್ವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಸಮರಸದ ದಾರಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭ
ವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ನಿಜವಾದ ಜೀವನದ ಕುರುಹು.

ಗೃಹಿಣಿಯ-ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದರೂ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತರವಾದದ್ದು. ಮನೆ, ಮಕ್ಕಳು, ಬಳಗ, ನೆರೆಹೊರೆ ಇವುಗಳೊಡನೆ ಸುಸಂಬಂಧ. ಮದುವೆ, ಮುಂಜೆ, ಶೋಭನೆ, ಕುಪ್ಪಸ ಮಾಡುವುದು, ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸುಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು. ದೇವರು ದಿಂಡಿರು, ಹರಕೆ ವೃತ್ತ, ಜಡತೆಗೆಯುವುದು, ಮುತ್ತಯ್ಯೆಯರನ್ನು ಉಣ್ಣಿಸುವುದು, ಕುಲಗುರುಗಳ ಸೇವೆ, ಅತಿಥಿಗಳ ಸತ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿದು ನಿಸ್ತರಿಸುವುದು. ಹಬ್ಬಹುಣ್ಣಿವೆಗಳನ್ನು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಒಪ್ಪುಗೊಳಿಸುವುದು. ಇವೆಲ್ಲ ಗೃಹಿಣಿಯರ ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳಾಗಿವೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದರೂ ಆರ್ಥಿಕ-ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲುಚಾಚುವಂತೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವುದೂ ಗೃಹಿಣಿಯ ಆದ್ಯಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತವರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಸುಳಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೇ ತಾಯಿಲಾಲಿಯನ್ನೂ ಜೋಗುಳವನ್ನು ಅಲಿಸಿ ಆನಂದಪಟ್ಟವಳು. ಅಜ್ಜಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಕುಳಿತು ಕತೆ ಕತೆ ಕಾರಣಕೇಳಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೋದವಳು. ಒಗಟು-ಒಡಗತೆಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು ಕೇಕೆಹಾಕಿದವಳು. ರಸಿಕತೆಯಿಂದಬೀಗಿ ಮೂಕಕವಿಯಾದವಳು. ಹಾಡುಕೇಳಿ ಹಿಗ್ಗಿ ವವಳು, ಹಾಡುಬರೆದಿದ್ದ ರೂ ತರಲತನನ ಗುಣಗುಣಿಸುವವಳು. ಹಸುಳೆ ಕೊಡುಗೂಸಾಗಿ, ಮದುಫಣಿಗಳಾಗಿ, ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಸೇರಿ ತಾಯಿಯಾಗುವ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೊದಿದ ಹಚ್ಚು ಡಪದರು ಮುಖವನ್ನು ಮುಸುಕಿರಲು, ಒಂದೊಂದುಮಾತು ಹೇಳಿನಗುವ ನಗಿಸುವ ಗಂಡನ ಹಲ್ಲುಗಳೇ ಹಚ್ಚು ಡಪದರೊಳಗಿನ ಬಿಚ್ಚು ಮಲ್ಲಿಗೆ. ಅಂಥ ಪರಿಶುಭ್ರಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು ತನ್ನಮೇಲೆ ಬಿಚ್ಚಿಯೊಗೆವ ರಾಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತವರು ಮನೆಗೆ ಹೇಗೆಬರಲಿ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಸರಸಸಂಬಂಧವು ಅಳವಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ವಾದ-ಸಂದಾದ ನಡೆದಾಗ ಕೊಂಕುನುಡಿ ಕತ್ತಿತ್ತಿ ಬರುವುದು ಸಹಜಕ್ರಮ, ಕೊಂಕುನುಡಿ ಚೀಳಿನಕೊಂಡೆಯಾಗಗೊಡದೆ, ಅದು ಕಿವಿ ಸೇರಿ ಹೃದಯಕ್ಕಿಳಿವ ಒಂಕು ಕೊಳವೆಯಾಗುವಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಅದು ಉಭಯರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕರವಾದಪಥ್ಯದೊಳಗೆ

“ಮಾತು ಮನೆಕೊಂಡಿತು” ಎಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯುಂಟು. “ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಮಥಿಸಿದರೆ ವಿಧಿಬಂದು ಆತುಕೊಂಡಿಹುದು” ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವೆರಡು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ, ಸತಿಪತಿಯರು ಮಾತು ಬೆಳೆಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿರಸವುಂಟಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಅಂಥ ವಿರಸವು ಸುಳಿಯ ದಂತೆ ಜೋಕೆಯಾಗಿ, ಮಾತಿಗೊಂದು ಪಡಿಮಾತು ನುಡಿದರೆ ಅದು ಸರಸೋಕ್ತಿ ಯೆನಿಸುವದು.

ಒಮ್ಮೆ, ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಉಂಡು ಮಲಗಿದರು. ಅದರ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಗಂಡ. ಹೆಂಡತಿ ಕಾರಣ ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಸರದು ನಾ ಮಲಗಟಿಗೆ ಸರಗೀಯ ಕೊಂಡ್ಯೊತ್ತಿ
ಕಾಲುಂಗುರೊತ್ತಿ ಬಳಿಯೊತ್ತಿ| ರಾಯರ|
ನತ್ತೊತ್ತಿ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದ||

ರಾಯರು ಬರಿಗೈಬುಟ್ಟರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸರಗಿ, ಬಳಿ, ಕಾಲುಂಗರ, ನತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ರಾಯರು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. “ಒಲುವೆ ನಮ್ಮ ಬದಕು” ಎಂಬ ನಿಲುವು ಉಭಯರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸತಿಯು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂಕು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ “ ಸರಗಿಯ ಕೊಂಡಿ ಒತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲುಂಗರ ಒತ್ತಿತು, ಬಳಿ ಒತ್ತಿತು, ನತ್ತು ಒತ್ತಿತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದನಿದ್ರೆಬಾರದಾಗಿದೆ.” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದಳಲ್ಲದೆ, ನಿಮಗೇಕೆ ನಿದ್ರೆಬರಲೊಲ್ಲದು ಎಂದು ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಸತಿಯಾಡಿದ ಕೊಂಕ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳೆದೆ, ಗಂಡನು ಕೊಂಕಿ-
ಕೊಂದು ಮರುಕೊಂಕು ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ.-

ಜಾಡಿ ಜಮಖಾನೊತ್ತಿ ಕಂಬಳಿಯ ಕರಿಯೊತ್ತಿ
ಉಂಗುರುಡಗೊಣೆ ಖಡೆಯೊತ್ತಿ| ಸತಿಯಳ|
ಮುರುವೊತ್ತಿ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದ||

ಅಳಿಯನಾದವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯು ತುವರವರು ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಎಂದು ಜಾಡಿ-ಜಮಖಾನೆ - ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಂಗುರ-ಉಡುಗುಣ-ಖಡೆ-ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ-ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಉಂಗುರ, ಉಡುಗುಣ, ಖಡೆಗ-ಗಳ ವಿಷಯವೂ ಅಂತೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯೋಣ. ಜಾಡಿ-ಕಂಬಳಿಗಳ ಕರೆ ಹಾಗೂ ಉಂಗುರ-ಕಡಗಗಳ ಏಣು ಒತ್ತಿ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗಂಡನು ಪ್ರತಿನುಡಿದದ್ದು ಕಲಹಕೋಲಾಹಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗದೆ, ಸರಸೋಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಕನಾದವಳು ತಮ್ಮನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದ-ಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸೊಸೆಯಾದವಳಿಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಾಗಿರದೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಮನೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು ಹೊಸನಂಟುತನವಲ್ಲ. ಗಂಡ ಅಂದರೆ ಸೋದರಮಾವನು, ಸೋದರ ಸೊಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಚಿಕ್ಕಂದವಾ-ಡುತ್ತ ಬಂದವನು. ವಿನೋದವು ತುಸು ಕೈಮೀರಿತೇನೋ, ಸೊಸೆ ಬಾಯಿ-ಪಾಠವಾದರೂ ಮೌನದಿಂದ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತಳು. ಆಗ ಅಜ್ಜ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ ಮಗನಿಗೆ ಅಂದರೆ ಮೊಮ್ಮಗಳ ಗಂಡನಿಗೆ.

ಮಾತಿನ ಮಡದೀಗಿ ಸೂತಕದ ಗೊಂಬೀಗಿ
ಯಾತರಲೆ ಹೊಡೆದೊ ನನತಮ್ಮ! ನಿನ್ನಾಕಿ
ಮಾತಿಲಿ ಅಳುತ ಕುಂತಾಳೋ||

ಮಗನ ಅಥವಾ ಮೊಮ್ಮಗಳ ಗಂಡನ ಉತ್ತರ ಹೀಗಿದೆ-

ಕಾರಿ ಹಣೆ ಲೆ ಹೊಡೆದೆ-ಕಮಳದೊ ಮಲೆ-ಹೊಡೆದೆ
ತ್ವಾಟವಾಗಿರುವ ಗಜಲಿಂಬಿ! ಲ್ಲೊಡೆದರ
ನೋಜೀಲಳತಾಳ ಹಡೆದವ್ವ||

ಮೋಜಿನಿಂದ ಹೊಡೆದ ಪೆಟ್ಟು ಮೋಜಿನಿಂದ ಅಳಹಚ್ಚುತ್ತದೆ.
ಕಾಕಿಹಣ್ಣು-ಕಮಲದ ಹೂಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಗ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದಂತೆ
ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಜಲಿಂಬೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದಾಗ ಹತ್ತಿದ ಪೆಟ್ಟು ಅಳುವು
ಮಾತ್ರ ತರಿಸಿತಲ್ಲದೆ, ಕವಳು ಹತ್ತಿ ಬೀಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಪುಣ್ಯ.

ಹಾಗೂ ಉಂಟು, ಹೀಗೂ ಉಂಟು. ಭಿನ್ನ ವಾದ ಅಭಿರುಚಿಯಿಂದ
ಲೋಕದಲ್ಲಿ. ಕೆಂಪು-ಕಪ್ಪುಗಳ ಮೇಲು ಕೀಳಾಟ, ಕರ್ರಗಿನವರು ಕಾಗದ ಮೇಲೆ
ಕೆಂಪಗಿನವರು ಮೊಟ್ಟೆ ಯ ಮೇಲೆ— ಎನ್ನುವ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯಿದೆ. “ಮಾವಿನ
ಹಣ್ಣು ಮನಿಯಾಗ ಇಟಗೊಂಡು, ನೀರಲಕ್ಕಾಕ ಮನವಿಟ್ಟು” ಎಂದು ಕೇಳಿ-
ದವರೂ ಉಂಟು.

ಕಪ್ಪು ಹೆಂಡತಿಯಂತ ಕರಕರಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ
ನೀರಲದ ಹಣ್ಣು ಬಲುಕಪ್ಪು | ಇದ್ದರು|
ತಂದು ನೋಡಿದರ ರುಚಿಭಾಳ ||

ಎಂಬ ಹಾಡಿಗೆ ಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದುಂಟೆಂದು ಹಾಡು ಯಾವುದೆಂದರೆ—

ಕೆಂಪು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಸಂತೋಷ ಪಡಬ್ಯಾಡ
ಅತಿ ಯ ಹಣ್ಣು ಅತಿಕೆಂಪು| ಇದ್ದರು|
ಒಡೆದು ನೋಡಿದರ ಹುಳಭಾಳ||

ಇದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ರಸಿಕತನದ ಮಾದರಿ, ಮೆಚ್ಚಿದ
ನಾಯಿಗೆ ಮರಣವೂ ಸುಖವಂತೆ. ಒಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕೆಂಪುಹೆಣ್ಣು ಆಕರ್ಷಕ—
ವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕರೆಹೆಣ್ಣು ಮನಸೆಳೆಯುಂಥದು. ಗುಣದೋಷ
ಗಳು ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟು. ಕೆಂಪು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮನಸೋತವನಿಗೆ ಅಡಿ-
ಸಾಡುವ ರೀತಿ ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಕೆಂಪನ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಹೀನಿ ತನಿಯಿಂದ
ಅಂತರಲೆ ಬೆಳೆವ ಎಳೆಹುಣಚಿ| ಕಾಯೀಗಿ|
ನಂಥವರು ಬಾಯಿ ಬಿಡತಾಳಿ|

ಕಪ್ಪು ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದು ಕಂತೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಲಿಂಗವೆಂದು ಉಪಾಸಿಸು-
ವವನನ್ನು ಕುರಿತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಸಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕರನ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕಮಳದ ಹೂವೆಂದ
ಕರಲಾಗ ಬೆಳೆವ ಕಡಲಿಯ| ಗಿಡಕಾಗಿ|
ಧೊರಿ ಮಗ ತೇಜಿ ಇಳಿದಾನ||

ಹಡೆದತಾಯಿ, ಪಡೆದ ಅತ್ತೆ. ತಾಯಿ ಕರುಳಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ
ಜೀವಜೀತನ ಬೇರೆ, ಅತ್ತೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಭಾವಜೀತನ ಬೇರೆ
ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ನಿಲುವೆ
ತಿರುಗು ಮುರಗೂ ಆಗಬಹುದು. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಂತಿದ್ದರೂ
ನೆಲ ಮುಗಿಲಗಳ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಅಳತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ತ್ರಿಪದಿ
ಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಅತ್ತೆ ಸತರೆ ಸೊಸೆಯು ಏನೆಂದು ಮರಗುವಳು
ಹಿತ್ತಲ ಕಡೆವ ತಡಕೊಂಡು| ನಮ್ಮನೆ|
ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೇ ತೊಲಗಿತು||

ತಾಯಿ ಸತರೆ ಮಗಳು ಏನೆಂದು ಕೊರಗುವಳು
ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ಹಿಡಕೊಂಡು| ನಮ್ಮನೆ|
ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯೇ ನಡೆಯಿತು||

ಕವಿಯೆನಿಸಿದವನು ಕಾಂತೆಯ ಮಾತಿನಂಥ ಸವಿ ನುಡಿಯನ್ನು ರಚಿ-
ಸಿದರೆ, ಕವಿಯನ್ನು ಹಡೆದವಳು ಕಾಂತೆಯ ಮಾತನ್ನೇ ಕವಿತೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪ-
ಡಿಸುವಳು, ತೋರ್ಪಡಿಸುವಳು. ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಈ ತ್ರಿಪದಿ ಭಾವಗೀತೆಯೋ
ಬೆಡಗಿನ ಬಿನ್ನಾಣವೋ ಅಥವಾ ಅವೆರಡರ ಇಮ್ಮೈಯೋ ತಿಳಿಯುವವರು
ವಿರಳ.

ಬಾಯಾಗ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎದಿಮ್ಯಾಲ ಮಲಿಯಿಲ್ಲ
ನೂರಿಂದು ಮಕ್ಕಳ ಹಡೆದವ್ವ| ಕಾಳವ್ವ|
ತಪ್ಪಿಯ ಕಡರುತ ಹೊರಟಿವ್ವ||

ಬಜ್ಜ ಬಾಯಿ, ಒಣಗಿದ ಎದೆ. ಹಡೆದ ಮಕ್ಕಳೋ ನೂರಾರು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗೇನು ದಾರಿ ? ತಿಪ್ಪ ಕೆದರಿದಾಗ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಉಟ. ಹಣ್ಣು ಶರೀರದ ಹಾಗೂ ಬಹುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ಮಂದಿಕೆ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಏನು ಹಾಕುವಳು ? ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಲಾಗಿರುವ ಹಳಸು— ಹೊತ್ತಕ ಅನ್ನದ ಚೂರು. ಆ ಮುದುಕಿಯ ಶೆಸರು ಕಾಳವ್ವನಿದ್ದು ದನ್ನು ಕೋಳಿವ್ವ ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ತ್ರಿಪದಿಯು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸತ್ಯಚಿತ್ರವಾದ ಬೇರೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತದೆ. ತಿಪ್ಪಿಕೆದರಿ ನೂರಾರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಲಹುವ ಕೋಳಿವ್ವ ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಾಗ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಎದಿಯಾಗ ಮಲಿಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿಯ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ತೋರಿಸುವ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು—

ಮೂಗುತಿ ಮುಂಭಾರ ತುರುಬಿನ ಹಿಂಭಾರ
ಸೇರಿನ ವಂಕೆ ಕೈ ಭಾರ । ನನ ಗೆಳದಿ
ನಾ ಕೊಟ್ಟ ಸೀರಿಸಿರಿ ಭಾರ ॥

ಮುಂಭಾರಕ್ಕೆ ಮೂಗುತಿ. ಹಿಂಭಾರಕ್ಕೆ ತುರುಬು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಸೇರು ಸೇರುವಂಕಿ. ಎಡಬಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲ ಕಾಯು ಕೊಂಡವು. ಇನ್ನು ಗೆಳತಿಕೊಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ನಿರಿ ಭಾರವು ಏತರ ಸಮತೋಲ ಕಾಯು ಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂಬುದನ್ನು ತುಸು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ನಿತಂಬವೇ ಆ ಹಿಂಭಾಗವಾಗಿರಬಹುದೇ ?

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಗೊಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾಗಿದ್ದ ದುಸ್ವಪ್ನ. ಅಂತೆಯೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹುರುಪು. ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಡಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೊಟ್ಟು ಹಿಗ ಬೇಕು. ಕರಕೊಂಡು ತಿನ್ನ ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಹಜ ಬುದ್ಧಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಕ್ಕೆ ರಸಿಕತನದಿಂದ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾರ್ದಿಕ ವಿಶಾಲಭಾವನೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

೧೨ ಕೊಡಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಳುಸ್ಪು.

ಸಮೃದ್ಧವಾದ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನವೊಂದು ಕೊಡ ಹಾಲು ಇದ್ದಂತೆ. ಆ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪ್ಪಿನ ಹರಳು ಬಿದ್ದರೆ, ಅದೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟು ವಿಷವಾಗುವದು. ದಾಂಪತ್ಯಜೀವನದ ಕೊಡ ಹಾಲು ಕೆಡಿಸುವ ಉಪ್ಪಿನ ಹರಳು ಯಾವುದೆಂದರೆ- ಗಂಡನಲ್ಲಿರುವ ಹೊರಬುದ್ಧಿಯ ಹವ್ಯಾಸ. ಅದು ನಿಜವೋ ಹ್ಯಾರುಸುದ್ದಿಯೋ-ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಳು. ದುರ್ವಾಸನೆ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿಯುವದು. ಗಂಡನನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೂಣಿಕೆ ತೊಡುವಳು. ಆ ಹೂಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೇ ಎದೆ-ನಡುಗುವದು.

ಆರ್ಥಾಣದಡವ್ಯಾಗ ಯಾರಾಣೆ ಕೊಡಲೆವ್ವ
ಸೂರ್ಯ ನಿನ್ನಾಣೆ ಶಿವನಾಣೆ| ಕೊಟ್ಟಿರ
ಆರ್ಥಾಣ ಗೆಡು ಬರುವೇನ||

ಆತ್ಮೆ, ಮಾವ, ಭಾವ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆತನವೇ ಸುಖದ ನೆಲೆಯಾಗಿರಲು ಪತಿದೇವರಿಗೆ ಈ ದೆವ್ವ ಹೇಗೆ ಬಡಕೊಂಡಿತು? ಮುಂಚೆಗಳಿನಲ್ಲಿ ದಿನತಪ್ಪದೆ ಹಾರಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪವಿತ್ರ ಹಾರಯಿಕೆಗೊಂದು ನುಸಿ ಓಡಕೊಂಡಿತೇ? ಎಂದೇನೇನೋ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಳು.

ಆತ್ಮೆ ಆತ್ತೀಕಾಯಿ ಮಾವ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವ
ಭಂಗಾರ ಕೋಲ ಹಿರಿಭಾವ| ನನ ಮನಿಯ|
ಅರಿಸಿಣ ಕನೆಯು ಅರಸರು||

ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಚಿಂಗಳಸವೇ ಜೋಲಿಟ್ಟಿತ್ತಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಳವಳಕ್ಕೀಡಾಗಿದ್ದರೂ ಎದೆಗೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಪಿದಾ-ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಡಿದ ಮಾತು ನೆನಪಾದರೆ ಅವಳಿಗೇ ನಾಚಿಕೆಯನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಗಂಡ ಪಂಡಿತರಾಯ ರಂಡೀಯ ಮಾಡಿದರ
ಭಂಡ ಮಾಡವರ ಮಗಳಲ್ಲ| ಕೊರಳಾನ
ಗುಂಡು ಬೇಡಿದರ ಕೊಡುವೆನ||

“ಅತ್ತೆ ಕಲಿಸಿದ ಕಳವು, ಗಂಡ ಕಲಿಸಿದ ಹಾದರ” ಎನ್ನುವ ಗಾದೆ
ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ
ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತೆ? ರಂಡಿ ಮಾಡುವ ಗಂಡನಿಗೆ ಕೊರಳೊಳ
ಗಿನ ಗೊಂಡು ಕೊಟ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿಸುವಂತೆ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ
ಹೊರಬುದ್ದಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ?

ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ ನನ್ನ ಮಲ್ಲಿಗೆಂಥರಾಯಾ
ಎಲ್ಲಾ ರು ನನ್ನ ಬಯ್ಯಾರು| ಆಕೃತಿಯ|
ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೇಳು ನಿನ ಕುದರಿಗೆ||

ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ “ಆಕೃತಿ” ಯಾವುದಿರಬೇಕು? “ಎಲ್ಲಾ ರು ನನ್ನ
ಬಯ್ಯಾರು ” ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಘಟನೆ ಎಂಥದಿರಬೇಕು? ಗಂಡಪಂಡಿ-
ತರಾಯನ ಭಂಡಲೀಲೆಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ತೋರುತ್ತದೆ.
ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಂಚಿನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಎಂದೋ ಕಂಡಿದ್ದಳು
ಹೆಂಡತಿ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಗುವ ಮಡದಿಯಾದರೂ ಹಾರು
ಹಕ್ಕಿಯ ಪುಚ್ಚ ಎಣಿಸಬಲ್ಲ ಜಾಣಾಕ್ಷಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ನೀರಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವ
ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲ ಚತುರೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಆಕೆ.

ಕಾಗೀಗಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಕರಿಯ ಹುಬ್ಬಿನ ಜಾಣ
ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಮನಿಯಾಗ| ಇಟ್ಟಿಗೊಂಡು|
ನೀರಲಕ್ಕಾಕ ನೆದರಿಟ್ಟ||

ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಅವನು ಕರಿಯ ಹುಬ್ಬಿನ ಜಾಣ. ಕಾಗೀಗೇ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಕರಿಯ
ವನು. ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಗಿಂತ ನೀರಲಹಣ್ಣೇ ಅವನಿಗೆ ಆಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೆರವರ
ಹಣ್ಣು ಗಾಗಿ ಆ ಜಾಣ ಹೊರಗೆ ಮಲಗತೊಡಗಿದಾಗಲೇ ಕೈ ಹಿಡಿದವಳು ಕಳ
ವಳಕ್ಕೀಡಾದಳು. ಅದನ್ನು ಇನ್ನಾರ ಮುಂದೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ?
ನಡೆಪಥದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೇ ಆಗಿರುವ ಹಿರಿಯಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ
ಯೊಳಗಿನ ಸಂಕಟವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡಲು ಆಕೆ ಸಾಂತ್ವನ ಪಡಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ-

ಪರಿಮಳದರಸರು ಪರನಾರಿಗೊಂದರ
ಮನಿ ಮಡದಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ| ತಾವ್ತಮ್ಮ
ಮನಹೇಸಿ ಮನಿಗಿ ಬರತಾರ ||

ಪರಿಮಳದರಸರು ಮನಹೇಸಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ
ಸಾಧಿಸುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ನಿರ್ಧನನಾದ ನಂತರ ಜ್ಞಾನ ಬಂದು ಉಪಯೋಗ-
ವೇನು? ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಅದು ಮುಗಿಲಮೇಲಿನ ಚಿಕ್ಕ. ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ
ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬಲ್ಲದು. ಹಗಲು ಮೂಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?

ಮುಗಿಲಮ್ಯಾಲಿನ ಚಿಕ್ಕ ಹಗಲು ಮೂಡಿದರೇನ

ಅಗಲಿ ಇರುವವರ ಗೊಡವೇನು! ಮಾಣಿಕ!

ಹಾವಿನ ಬದಲಿದ್ದು ಫಲವೇನು||

ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುವಳು. ಮಾಣಿಕವಾದರೇನಾಯಿತು, ಹಾವಿನ
ಬಳಿಯಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲ! ಹೊರಬುದ್ಧಿಯ ಸವಿಗಂಡವನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ಬರುವುದೇ
ದುಸ್ಸಾಧ್ಯ. ಸರಿದಾರಿಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಳಿವಯಸ್ಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಿರಿ-
ವಂತನಿಗೆ ನಿರ್ಧನತೆಯುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹಸಿ, ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಯಿ-
ರುವ ವರೆಗೆ ಸೂಳಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕಳಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸೂಳೀಗಿ ಹೋಗವನ ಸುಲಿದು ಮಟ್ಟೀಕಟ್ಟಿ

ಊರಹೊರಗವನ ಹೆಡಮುರಗಿ| ಕಟ್ಟಿದರ

ಸೂಳೆಂಬ ಶಬ್ದ ಬಿಡುವಲ್ಲ||

ಹೊರಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಿಲುವುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲ ನಿಲುವೆಯಲ್ಲಿ
ಗಂಡಸನೇ ಸೂಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ
ಬುದ್ಧಿ ಬಂದರೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಸೂಳೆಯನ್ನು
ಹಿಡಿದವನೇ ಗಂಡಸು. ಹಿಡಿದವನು ಬಿಡುವದು ಸುಲಭ,
ಸಹಜ. ಎರಡನೇ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ವಿಟನು ಸೂಳೆಯನ್ನೂ, ಸೂಳೆ ವಿಟನನ್ನೂ
ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆವಾಗ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಗಿಯೆನಿಸುವುದು. ವಿಟ
ಬಿಟ್ಟರೂ ಸೂಳೆ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾಳೆ! ಇನ್ನು ಮೂರನೇ ನಿಲುವೆಯಲ್ಲಿ ವಿಟನ
ಕೈ ಸೋತದ್ದರಿಂದ ಸೂಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸೂಳೆಮಾತ್ರ ಆತ
ನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆವಾಗ ಗಂಡಸು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾಗಲಾ-
ರನು. ನಿರ್ಜೀವ-ನಿರ್ಧನನಾದಾಗ ಸೂಳೆ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಚಿಲ್ಲೆಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.

ಅತ್ಯಪ್ತ ಜೀವಿಯಾದ ಗಂಡಸು ಪರಹೆಣ್ಣನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡು-
ತ್ತಾನೆ. ಹರಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಆಲೆ ಬೀರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಫಲವೇನು?
ಸೇದಿಭಾವಿನೋಡಿ ನಾಯಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುವಂತೆ, ಭಾವಿಯೇನೋ ಕಂಡಿತು.
ನಾಯಿಗೆ ನೀರಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸೇದಿಭಾವಿ, ಭಾವಿಯ ನೀರು ಕೈಗೆಟಕುವ
ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳುವುದಂತೂ ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು.

“ನಿನಗಿದ್ದ ದಾರಿ ನನಗಿಲ್ಲವೇ” ಎಂದು ಕೇಳುವ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಟು
ಬಿದ್ದರೆ, ಗಂಡಯ್ಯನೇ ಗತಿ ಏನಾದೀತು? ಗಂಡನು ಸೂಳೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಮ
ರೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದರೇನು, ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗಂಡನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮದು
ವೆಯ ಗಂಡ. ಅವನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಗರತಿಯ ಹಣೆ ಕುಂಕುಮ ಕಾಣುವುದು!
ಗಲ್ಲ ಅರಿಸಿಣ ಕಾಣುವುದು! ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳು, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಾಲುಂಗುರ ಈ
ವೈಭವವನ್ನು ಕಳಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ? ಗಂಡನನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು ಅಂದರೆ ಸೂಳೆಗೆ
ಒತ್ತಿಗೊಟ್ಟು ತಣಿಸಿದ್ದರೆ ಮುತ್ತಯ್ಯ ತನ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ-
ಭಾಗ್ಯ. ಸೌಭಾಗ್ಯ!

ಮದುವೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದ ರೂ, ಆಕೆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ -
ರೂ ಗಂಡನು ಉಡಿಕೆಯಾಗಿ, ಪಳಗಿದ್ದ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಉಡ
ಕಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಉಡಿಯೊಳಗಿನ ಅಂಗವಂತೆ. ಆದರೆ ಕಿರಿಬೆರಳು ಹಿಡಿದ ಮಡದಿ
ಯೊಂದಿಗೆ ಸಿಡಿಪಿಡಿ ಏಕೆ? ಕೈಲಾಗದ್ದು ಮೈ ಪರಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಂತೆ. ಸಹನೆ
ಯೆನ್ನುವದು ಹೆಂಗಸಿಗಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು. ಆಕೆ ನಡೆದಾಡುವ-
ಭೂಮಿಯನ್ನುವುದು ಹದಿನಾರಾಣೆ ಸತ್ಯ.

ಮಗನನ್ನು ತಾಯಿಯಿಂದ ಕಸಗೊಂಡು ಸೊಸೆ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿಸಿ-
ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು ಅಗಲಿಸಿ ತನ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ-
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಸೂಳೆ. ತಾಯಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿ ಶಂಖ ಹೊಡಿ
ಯುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಮಗ ಜೊತೆಯಾಗಿದ್ದರೆ; ಗಂಡನ ಗೊಡ
ವೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. “ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ ರಾಯ” ಎಂದು ಕೇಳು
ವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಕಳೆದರೂ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲದ ಗಂಡ ಬಂದಾಗ ಹೆಂಡತಿ
ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ-

“ನೀವೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಂದಿ? ನೀವೆಲ್ಲಿ ಅಡಿಬಂದೀ?”

“ಬೆಟ್ಟಂಬು ಬ್ಯಾಸಗಿ ತನುಗಾಳಿಗೆ ಹೋಗಿದೆವು”

“ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆಚಂದ್ರನಂತೆ ಗಾಯಗೊಂಡಿದೆ. ಅದಿಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಬಂದಿ?”

“ಬಾಳೆಯ ಬನದಲ್ಲಿ ಹಾಡು ಬರುವಾಗ ಬಾಳೆಯ ಗರಿ ತಾಕಿದೆ.”

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸತ್ಯಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೂರು ಸುಳ್ಳುಗಳ ಶರಬಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾನೆ ಗಂಡ. ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೆ ಇದ್ದಾಗ, ಗಂಡ ನಿರುತ್ತರನಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಅಣೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧ ನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ತೋಳುದ ತಲೆಗಿಂಬು ಮಾರುದ ಹಾಸೀಗಿ

ಮಾಣಿಕದಂಥ ಮಗ ಮುಂದೆ ಮೆಲಗಿದರ

ಮಾರಾಯರ ಗೊಡವೆ ನಮಗೇನ||

ಎನ್ನುವ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದ ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನ ಹಾದಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರದೆ, ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾನು ಹಾಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ರಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಕು ಇಟ್ಟು-ಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇದೆ. ಆರೆಂಬು ಎತ್ತುಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕಮತವಿದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಅದರೆ ತನ್ನ ಮನೆಗಿಲಸ ತಾನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.- ಎಷ್ಟೂ ಅಸವಿಸಿಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಆಸರಿಯನ್ನು ಅಳದಿಟ್ಟು, ಬೇಸರಿಕೆಯನ್ನು ಬಳದಿಟ್ಟು, ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಕಾಲಲ್ಲಿ ತುಳದಿಟ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವಳೋ ಹಿತಚಿಂತಕಳು ಒಂದು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಆಕೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರುತ್ತಾಳೆ.-

ಚಿಂತಾಕು ಇಟಗೊಂಡು ಚಿಪ್ಪಾಟಿ ಬಳಿಯುವ ಬಾಲಿ

ಚಿಂತಿಲ್ಲವೇನು ನಿನಗಿಷ್ಟು! ನಿಮ್ಮರಾಯ!

ಅಲ್ಲೊ ಬ್ಬಳ ಕೂಡ ನಗತಾನೆ||

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಗರತಿ ಬೆರಗುಬಟ್ಟಳೇ? ಬೇಸರು ಪಟ್ಟಳೇ? ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದಳೇ? ದಿಜ್ಞಾಢಳಾದಳೇ? ಏನೋಲ್ಲ. ನಗುನಗುತ್ತಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮರುನುಡಿದಳು.

ನಕ್ಕರೆ ನಗಲೆವ್ವ ನಗೆಮುಖದ ಕ್ಯಾಡಿಗಿ

ನಾ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಡಿವ ಪರಿಮಳ! ದಾ ಹೂವ

ಅವಳೊಂದು ಘಳಿಗೆ ಮುಡಿಯಲಿ||

“ಮೊದಲೇ ನಗೆಮುಖದ ಕೇದಿಗೆ. ಅದು ನಾ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಡಿವ ಪರಿಮಳದ ಹೂ. ಪಾಪ ! ಅವಳಿಗಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಕು? ಸಹಜವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಅವಳೊಂದು ಗಳಿಗೆ ಮುಡಿಯಲಿ ಎನ್ನುವ ಸಹಾನುಭೂತಿಯು ನಮ್ಮ ಗರತಿಯಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೇತು? ಜೀವನಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನುವುದು ಅದ್ಭುತ-ಸಿದ್ಧಿ. ಅಂಥ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಗರತಿಯು ಆತುಲ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಿದಳೆಂದರೆ, ಜೀವನವು ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಅದೆಂಥ ಸಹಜಯೋಗ ? ಬಾಳ ಕಡಲು ಬಿಟ್ಟು, ಸನ್ನಿಹಿತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಸ ಕಲಿಯುವ ಎತ್ತುಗಡೆ ನಡೆಸದೆ, ಆಕೆ ಗಟ್ಟಿಜೀವ ಮಾಡಿ ಜೀವನದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಯೇ ಧುಮಕಿ ಮುಳುಗುತ್ತ ತೇಲುತ್ತ ಈಸ ಕಲಿತವಳು. “ಈಸಬೇಕು ಇದ್ದು ಜೈಸಬೇಕು ” ಎಂದು ಪುರಂದರದಾಸರು ಹಾಡಿದರು. ಗರತಿ ಅದನ್ನು ನಡೆದು ತೋರಿಸಿದಳು. ಗೃಹವೆಂಬ ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೃಹಿಣಿ ಸಾಧಿಸಿ ಗಳಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ, ಗೃಹಿಣೀ ಗೀತವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಜಾತಿಗೇ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಳು. ಬರೆದಿಟ್ಟ ಗ್ರಂಥವಲ್ಲವಾದರೂ ಅದು ಆಕಾಶದಡವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ-ಧ್ವನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

೧೩ ತನ್ನಂಗ ನೋಡಿದರೆ

“ತನ್ನಂಗ ನೋಡಿದರ ಭಿನ್ನಿಲ್ಲ ಭೇದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಗರತಿ ಹಾಡಿದರೆ “ತನ್ನಂತೆ ಬಗೆದೆಡೆ ಕೈಲಾಸ ಬಿನ್ನಾಣವಕ್ಕು” ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಎರಡೂ ಹಾಡುಗಳ ಪೂರ್ತಿ ಪಾಠ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಕಣ್ಣು ಮುಂದಾದ ಕೈಲಾಸ-ಎಂದು ಗರತಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುವಂತೆ, ಕೈಲಾಸ ಬಿನ್ನಾಣವಕ್ಕು-ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ನಿಚ್ಚಳಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ತನ್ನಂಗ ನೋಡುವುದು ಸುಲಭವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗದು. ತನ್ನನ್ನೇ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದವನು, ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆದರೆ ಏನು

ಪ್ರಯೋಜನ? “ ಹಿಗ್ಗುವ ಮುಗ್ಗುವ ನೆಗ್ಗುವ ತಗ್ಗುವ, ಅಗ್ನಿಯೊಳಗೆ
 ದಗ್ಧವಾಗುವ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಿಗ್ಗುವಿಯಾಕೋ ” ಎಂದು ದಾಸರು ಕೇಳಿದ್ದು ನಿಜ.
 ಆದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೋ ತಿಳಿಯದು. ತನ್ನ
 ದೇಹವನ್ನೇ ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿದವನು ತನ್ನನ್ನೂ ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡದಿರುವನೇ?
 ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ, ಅನ್ನಿಗರ ಹೊಟ್ಟೆಗಳೂ ಹಸಿದಿಲ್ಲವೆಂದು
 ಭಾವಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಉಪವಾಸ ಕಡೆಹುವ ನೀತಿಯು, ತನ್ನಂತೆ
 ಪರರ ಬಗೆಯುವ ನೀತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಯಾರ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಡಿದರೆ ಯಾರು ಅಜಿವಾನ ತನ್ನ ಬೇಕು? ಈ
 ಲೋಕೋತ್ತಿಯು ತನಗೆ ಆಡಸಿದ ಆಪತ್ತನ್ನು ತಾನೇ ಭೋಗಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ,
 ಅನ್ಯರಾರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ- ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ-
 ದಪ್ಪೇ? ಆದರೆ ಕೂಸಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋಯತೊಡಗಿದಾಗ ತಾಯಿಯಾದವಳು
 ಅಜಿವಾನ ತಿಂದು, ಅದರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉದುವದಿಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ
 ಆಡಸಿದ ಆಪತ್ತನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಗುರುಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಡಬುಕೊಟ್ಟ ಕಲ್ಲಕ್ಕನಿಗೆ ಮಲ್ಲಕ್ಕನಾಗಿ ದೊಸ ಕೊಡುವುದು—
 ಇದೊಂದು ಮೊದಲ ಪಾಠ. ಕಡಬು ಕೊಡಲಿ ಬಿಡಲಿ ಕಲ್ಲಕ್ಕನಿಗೆ ಕೈಲಾ-
 ದಪ್ಪು ನೆರವು ನೀಡುವುದು ಮನುಷ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಸಹಜಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ತಾನು
 ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಉಂಡಬಳಿಕ ಉಳಿದದ್ದು ನಾಳೆಗಾಗಿ ಇರಲಿ-ಎನ್ನವದಕ್ಕಿಂತ
 ಇನ್ನೊಬ್ಬರಹೊಟ್ಟೆಯೂತಣಿಯಲೆನ್ನುವುದು ವಿಶ್ವಾಸಗೊಂಡ ಉದಾರತೆಯೇ
 ಅಹುದು. ಹೆರವರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವ ಶಕ್ತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ
 ಹೇಳಿಕೊಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಅದೂ ಹೋಗಲಿ “ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ” ಎಂದು
 ಬಾಯಿಂದ ಗುಣಗುಣಿಸದಿದ್ದರೂ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾರಯಿಸುವುದು ಅಸಾಧಾರಣ
 ಧರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ.

ಹಸುವಿಗೆ ಹಾಲಕೊಟ್ಟು ತಿಳುವಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಕೊಟ್ಟು
 ಬಸಲಿಗೆ ನಿಂತವರ ನೆರಳಿಗಿ ಕರೆದರೆ
 ಅಸವಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯ ಮಗನಿಗಿ||

ಕೆಲವೊಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಬಳಗದವರಿಂದಲೋ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದಲೋ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಕನಾಸಿ ಕಂಗಾಲಿಗೆ ಬೇಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೊಡುವ ದೇವದಾಸಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮವಾದ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ಥಕಕರವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಅದೊಂದು ಬಡವನಿಗೆ ರಾಜಮಾರ್ಗವೇ. ಯಾರಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ನೀನೇ ಲವಾ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಕೊಡಲು ಸಂಗಯ್ಯ ನೀಡು ಮಕ್ಕಳ ನನಗ
ನನಗಲ್ಲ ನನ್ನ ಗೆಳೆಗೆ! ಕೊಟ್ಟಿರ
ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೊನ್ನ ಬಡಿಸೇನ||

ಗೆಳತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವ ಗೆಳತಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಭಾವದ ಕಾಣಕೆಯನ್ನು ತಾನು ಒಪ್ಪಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅದೊಂದು ಸ್ನೇಹ, ಅದೊಂದು ಭಕ್ತಿ, ಅದೊಂದು ತ್ಯಾಗ ? ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತನಗೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿ ಮನಗೂಡಿ ಹೋದಂತಿದೆ; ರಕ್ತಗತವಾಗಿಯೂ ಬಿಟ್ಟಂತಿದೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯ ಔದಾರ್ಯದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸದೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಕ್ಕಾಗದು.

ಯಾರಾಸಿ ನನಗಿಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯದ ಬಲವಿಲ್ಲ
ಕಲೊಳ್ಳಿ ಊರ ಕೊರಂಗೆದೇಕೋಬ
ನಿನ್ನೊಲೆ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲ||

ನಂಬಿದ ದೈವತವು, ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಂಟಿಗಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಲೇ ಕೊಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೆ ತುಸು ತಡೆದು ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಬೇಡಲಾರೆ ಎನ್ನುವ ಭಕ್ತನಿಗಾಗಿ ಸರ್ವಬಾಗೀನುಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇರುವವು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಿರತೆ ಬಾರದಿರುವವರು ಬೇಡಲಾರೆ ಎನ್ನುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಲಾರರು. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯರ ತುತ್ತಲ್ಲ ಅಸಾಮಾನ್ಯರ ಗುಣವು. ಸಾವಿರಕ ಸತ್ತರು ನೂರಕ ಧರ್ಮರು
ಆಗ ಬಿತ್ತಾಳ್ಗೆ ಬೆಳೆದಾರ ನಮ್ಮವರು
ಬಲವಂತ ಹಾರ ತವರವರು ||

ತಪರವರ ಬಲವಂತಿಕೆ ಬಂದಾಟಿಕೆಯದಲ್ಲ; ಹಗಲುದರೋಡೆಬೋರ
ತನದ್ದಲ್ಲ. ಆಗ ಬಿತ್ತಿ ಆಗ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಸತ್ಯರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮರ ಬಲವಂತಿಕೆ.
ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಟಕುವಂಥದಲ್ಲ. ಸಾವಿರಕೊಬ್ಬರು ಸತ್ಯರು ಸಿಕ್ಕರೆ,
ನೂರಕ್ಕೊಬ್ಬರು ಧರ್ಮರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಣ್ಕೆಯಂದೋ ಅರ್ಜಿವಾಗುವೆಂದೋ ಐದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು
ಗರತಿಗೆ ದೊರೆತರೆ ಆಕೆಗೆ ಹಿಗ್ಗಿನೋ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಚಿಂತೆ
ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಏನು ಆ ಚಿಂತೆ? ಆ ಅಯ್ಯ ತೆಂಗುಗಳನ್ನು ಯಾರಾರಿಗೆ ಕಳಿ-
ಸಬೇಕು? - ಎನ್ನುವುದೇ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ, “ನಮ್ಮಮ್ಮನ
ಬಳಗವೆಂದರೆ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಂತೆ” ತನಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ತೆಂಗುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಗಕ್ಕೆ
ಹಂಚಿಸುತ್ತರೆ, ಮೂಸಿನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು-
ಮೊಡ್ಡ ಬಳಗ!

ತೆರೆದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ, ಕೊಡಬೇಕು, ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಬೇಕು.
ಎನ್ನುವುದೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಧರ್ಮ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತನಗೆನ್ನುವ ನಂಬಿಗೆ ಪೂರ್ಣ-
ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸ್ವರ್ಗದ ಬುತ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂಬ ಅಲೆಯಿಲ್ಲ; ಉದ್ದೇಶ-
ವೂ ಇಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ತನಗೆ ಎಂದರೆ, ತನಗೆ ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ.

ಸೊಲ್ಲಾ ಪುರದಣ್ಣ ಗ ನಿಲ್ಲದೆ ಬರಹೇಳ

ಸೀರೆಲ್ಲೊ ಅವನೆ ಕುಬಸ್ಯೊಲ್ಲ, ಅಣ್ಣನ

ಮಾರಿ ನೋಡುವ ಮನವಾಗಿ||

ಲೌಕಿಕರಿಗೆ ಪರಮಾವಧಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿಯೆಂದರೆ ಇದೇ ಅಲ್ಲವೇ?
ಸೊಲ್ಲಾ ಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬರಹೇಳಿರಿ; ಕೂಡಲೇ ಬರಲಿ. ತಂಗಿಗೆ
ಸೀರೆಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಕುಬಸ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನವೇ ಬೇಡ.
ಅಣ್ಣನ ಮುಖನೋಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸುವ
ತಂಗಿಯೂ ಧನ್ಯಳು. ಅಂಥ ತಂಗಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರೀತಿ ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯ-
ವನ್ನೂ ಪಡೆದ ಅಣ್ಣನೂ ಧನ್ಯನು! ಪ್ರೀತಿಯಂಥ ಭಾಗ್ಯ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೇನಿದೆ? ಜಗತ್ತಿನ ಸಿರಿಯೆಂದರೂ ಸಂಗರವೆಂದರೂ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಅದು.
ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನುವುದೂ ಆ ಪ್ರೀತಿಯ ಕುರುಹೇ ಆಗಿದೆ.

ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರೆಂದರೆ ಅಡಿಗಿರುವ ಜೋಡು ಮೊಲೆಯಂತೆ. ಕಣ್ಣು ಎರಡಿದ್ದರೂ ಕಾಣ್ಕೆ ಒಂದೇ ಇರುವಂತೆ, ಮೊಲೆಯೆರಡಾದರೂ ಹಾಲು ಒಂದೇ. ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರೆಂದರೆ ತಂತಮ್ಮ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಅಗಲಿ ಹೋಗುವ ಹಕ್ಕಿಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಕದನವಾಡಿಯೋ ಕಚ್ಚಾಡಿಯೋ ಮುಖವರೆಯಿಸುವ- ರೀತಿಯಲ್ಲ. ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಎರಡು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವ- ಗಳು. ಆದರೂ ಜೀವನವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ, ಒಂದೇ. ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ ಒಂದರ. ತಲೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕುಕ್ಕಿ ಓಡಿಸುವುದಲ್ಲ; ಓಡಿಹೋಗುವುದೂ ಅಲ್ಲ.

ಅಡಿನ ಮಲಿಹಾಂಗ ಜೋಡು ನಾವಿಬ್ಬರು
ಅಡಬೇಡ ತಂಗಿ ಕದನವ! ಜಗಳಕ
ಜೋಡಿನ ಹಕ್ಕಿ ಅಗಲಾವಾ||

ಎಂದು ಅಕ್ಕನಾದವಳು ತಂಗಿಗೆ ಹಿತನುಡಿ ಉಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮಾತು ತಂಗಿಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತುವದು. ಆಗಾಗ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮುಂದೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅಕ್ಕನ ಗಂಡನು ಅಗಲಿ ಶಿವನಡಿ- ಯನ್ನು ಸೇರುವನು. ಅಕ್ಕಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗಳು, ಆಕೆಗೊಂದು ಚಿಕ್ಕತೋಟ ವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ತೀವ್ರ ಕಾಳುಬರಲೆಂದು. ಆದರೆ ಮಳೆರಾಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ಗೆಳದಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದನೇನೋ. ಅಕ್ಕ ನಿಗೆ ಸಹಾಯನೀಡುವಷ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆ ತಂಗಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಣ ಮಾಯೆ, ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಲ್ಲವೆನ್ನು ವಂತಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಳೆರಾಜನನ್ನು ಒಲಿಸುವು- ದಕ್ಕೆ ಹದವಾದ ಹೃದಯ ಮಾತ್ರ ಆಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆಂದರೆ ಹೃದ- ಯದ ಕೂಗು, ಅದು ಹುಸಿಹೋಗದ ಬಾಣ; ರಾಮಬಾಣವೇ. ಸಫಲಗೊಳ್ಳ ದಿದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಅಕ್ಕನ ಊರಾಗ ಮೆಕ್ಕೆಯ ಫಡದಾಗ
ಗಕ್ಕನೆ ಬಾರೊ ಮಳೆರಾಜ! ನನ್ನಕ್ಕ!
ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಮರಗ್ಯಾಳೋ||

ತಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ತವರು ಹೆಚ್ಚು ; ತಂದೆಯಿದ್ದರೆ ಬಳಗ ಹೆಚ್ಚು .
 ಗೆಳೆಯಂದರೆ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಡೆಪಥದ ಸಹೋದರಿಯೇ. ನಡೆಪಥಕ್ಕೆ
 ಕುಲಭೇದವಾಗಲಿ, ಜಾತಿಭೇದವಾಗಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ, ಹೆರವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣೆ-
 ಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕಳೆಯಿದ್ದರೆ ಗುಣ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ದನಿಹೊಂದಿ
 ಕೆಯೂ ಆಗುವುದೆಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಸಮಾನ ಶೀಲರಾದವರಲ್ಲಿ ಸಖ್ಯ
 ವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಗೆಳದಿ ದನಿಯ ಕೂಡಿಸಬಾರೆ
 ದನಿಸುದ್ದ ನನ್ನ ಗುಣಸುದ್ದ | ಗೆಳೆದವ್ವ |
 ಗುಣಕ ಕಟ್ಟಿನಿ ಗೆಳತನ ||

ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚೆಲುವೆಯಾದ ಆ ಗೆಳದಿಯ ತಲೆ
 ಕೂದಲು ಚೊಗಚಿಯ ಕಾಯಂತೆ, ನಿಗುಚಿ ಬೈತಲೆ ತಗದಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ “ಸಿರಿ-
 ಗೇನು ಕಡಿಮೆ ಸಿಂಗರಕೇನು ಕಡಿಮೆ ಸೌಂದರ್ಯಕೇನು ಕಡಿಮೆ” ಎನ್ನಬಹು
 ದಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಗೆಳೆಯನ್ನು ಒಡಗೂಡಿ ನೀರಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಕೂಡಿದವರೂ
 ಕುಲಕೇಳುವರು, ಏನು ಹೇಳಬೇಕು?

ನಾನು ನನ್ನ ಗೆಳತಿ ಕೂಡಿ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ
 ಕುಲವಕೇಳ್ವಾರ ಬಹುಮಂದಿ | ಕೇಳಿದರ |
 ಕುಲವೆರಡು ನನ್ನ ಮನ ಒಂದು ||

ಕುಲವೊಂದಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮನವೊಂದಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕತೆ
 ಹೆಚ್ಚು. ಮನಒಂದಾದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಧಾರಾಳತೆ-
 ಯೆಂದರೆ ಒಂದು ಕೊಟ್ಟು ಎರಡು ಬೇಡುವುದಲ್ಲ; ಕೊಟ್ಟು ಹಿಗ್ಗುವುದು,
 ಈ ಕಿಸೆಯಿಂದ ತೆಗೆದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು. ಅವು ಒಂದೇ
 ಅಂಗಿಯ ಎರಡು ಕಿಸೆಗಳು. ಒಬ್ಬನೆ ತೊಟ್ಟು ಅಂಗಿ ಅದು.

ಗೆಳತಿ ಹಡೆದಾಳಂತ ನಗತ ಬಾಗಿಣಿಯ
 ಜರತಾರದಂಗಿ ಮುಯ್ಯೆಯ | ಗೆಳೆದವ್ವ |
 ಜನಕೊಪ್ಪುವ ಮಗನ ಹಡೆದಾಳ ||

“ ಮಗ, ನಿನ್ನ ಹಡಿಲಾಕ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು ಜೀವ” ಎನ್ನುವ ಗೆಳೆಯರು ಅನಂದೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವೊದಗಿದ್ದು ಒಂದು ಅನಂದೋತ್ಸವವೇ.

೧೪ ಬಾಳ ಪ್ರಸಾದ

ಒಪುವಿಸ್ತಾರವೂ ಅಳವೂ ಆದ ಒಂದು ಸರೋವರವಿದೆ. ನೀರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಸಿಹಿ ಸಿಹಿ ಸಕ್ಕರೆ! ಹಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ಆರೋಗ್ಯ. ಜೀವನವೆನ್ನುವುದು ಅಂಥ ಸರೋವರವೆಂದು ಜಾನಪದರು ಬಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಆನೆ-ಒಂಟಿ, ಎತ್ತು-ಕೋಣ ಬಂದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತವಂತೆ. ಗುಬ್ಬಿ ಕಾಗೆಗಳೂ, ಇಣಚಿ-ನರಿಗಳೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವಷ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತವೆ. ಆನೆ ಒಂಟಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ದೊಡ್ಡದು. ಗುಬ್ಬಿ ಕಾಗೆಗಳ ಒಡಲು ಚಿಕ್ಕದು. ನೀರಿನ ಪಾಲು ಸರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಗೋಣಿ ಗುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜಾನಪದರು ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯವರಿಗಾಗಿ ಕರ-ಬುವಂತಿಲ್ಲ; ಚಿಕ್ಕ ಹೊಟ್ಟೆಯವರಿಗಾಗಿ ಕನಿಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

“ ಬಂದಾಳ ಬಾಲಿ ಬಂದಾಳ ಹೊಲದಿಂದ ಬಂದಾಳ” ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ದಿ. ಮಧುರಚೆನ್ನರ ಗೀತೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಾನಪದ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಡಿನ ವಿಷಯ ಜಾನಪದ, ಹಾಡಿನ ದಾಟಿ ಜಾನಪದ, ಅದರ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ಸವಿಯೋಣ.

ಹೊಲದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟವಳು ಒಬ್ಬ ಬಾಲೆ, ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ. ಸಂಜೆಯಾಗಿದೆ, ಆಕೆಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಉರುವಲಿನ ಹೊರೆಯಿದ್ದರೆ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೂಸಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದಾಳೆ; ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಡಿನ ಕೊರಳ ಹಗ್ಗವಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಕೂಸಿನತ್ತ ಬಾಲೆಯ ಹಂಬಲವಿರುವಂತೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮರಿಯು ಸಲುವಾಗಿ ಆಡಿನ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಆ ಗುಂಪು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಸುಳುಹು ಕಂಡು ಆಡಿನ ಮರಿ-

ಗಳು ಓಡಿಬಂದವು ಬಾಗಿಲಿಗೆ. ಆಡು ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಮರಿಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಿತು. ಬಾಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ತನ್ನ ಶಿಶುವನ್ನು ಮುದ್ದಿಟ್ಟಳು. ಬಾಲೆ ಮತ್ತು ಆಡು ಓಡಿ ಬಂದು ಮಗು-ಮರಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದ ನೆಕ್ಕಿ ಅಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದಂತೆ, ಮಗಳೂ ತನ್ನ ಕೂಸನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಳಲ್ಲವೇ? ಆ ಕೂಸು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಗೊಂಬೆಯಾದರೂ ಮಗಳು ಓಡಿಹೋಗಿ ಅದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಕರಿಗೊಂಬೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯದಾಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಹರ್ಷದಿಂದ ತುಂಬಿತು.

ಅಂಗಳದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಡು ಎಳೆಹುಲ್ಲು ಕಚಿತು. ಮರಿ ತಾಯಿಮೊಲೆಹಾಲು ಕುಡಿಯಿತು. ಬಾಲೆಯಂತೂ ಸಂಜೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಂಜಾ-ವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಉಂಡವು. ತಕ್ಕನೆ ತಾನೂ ಉಂಡಳು. ಆಮೇಲೆ ತಡವೇಕೆ? ಮೆತ್ತಗಿನ ಹಾಸಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಗುರುವಿನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದಳು. ಹರನನ್ನು ನೆನೆದಳು. ಅದೇ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಳು. ನಿದ್ರೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ ಹೊಲವನ್ನೂ ಮರೆತಳು. ಮನೆಯನ್ನೂ ಮರೆತಳು. ನಿದ್ರೆಯಿಂದರೆ ಸುಖನಿದ್ರೆ. ಕನಸೆಂದರೆ ಸವಿಗನಸು.

ಬಾಲೆ ಕನಸು ಕಂಡಳು. ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಣತಿಯ ದೀವಿಗೆ ಜಡೆಮುಡಿಯ ತಂದೆ ಬಂದು- ನೋಡು ಮಗಳೇ ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಬಾಲೆ-ಸ್ವಾಮೀ, ಶಿರಬಾಗುವೆ. ಪ್ರೇಮೀ, ಕರವ ಮಂಗಳವು ಎಂದಳು.

ಜಡೆಮುಡಿಯ ತಂದೆ ಕೇಳಿದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬಾಲೆ ಮರು ಸುಡಿದದ್ದು ಹೇಗೆಂದರೆ-

ಹೊಲ ಮನೆ ಯಾರದು? — ನೆಲಜಲ ನಿನ್ನದು.

ಸುಖದ ಶಿಶು ಯಾರದು? — ಸಕಲ ಜೀವ ನಿನ್ನದು.

ನಿನ್ನವಲ್ಲ ವೇತಕೆ? — ನೀನೆ ತಂದೆ ಲೋಕಕೆ

ನೀನು ಒಡತಿ ಅಲ್ಲವೇ? — ಪ್ರಾಣ ತೊತ್ತು ಅಲ್ಲವೇ?

ಕೆಲಸ ಗೈವುದಿಲ್ಲವೇ? — ಚಲನ ವಲನ ಬೇಡವೇ?

ಸುಖಕೆ ನಲಿವುದಿಲ್ಲವೇ? — ನಿಖಲ ಲೀಲೆ ಹೊಲ್ಲವೇ?

ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ. — ಏನು ಬೇಕು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ.

ಏನುಬೇಕು ಹೆಚ್ಚಿ ಗೆ! ಯಾವುದು ಪರಮವಸ್ತು? ದೇವನ ಮೆಚ್ಚು ಗೆ
 ಗೆ. “ ನಾನು ನಿನ್ನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ! ” ದೇವನು ನಮ್ಮವ, ದೇವನು ನಮ್ಮವ-
 ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಹಜವಾಗಿ. ಸುಲಭವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ
 ಅದನ್ನೊಪ್ಪುವಂತೆ ದೇವನು - “ ಇಂವ ನಮ್ಮವ ” ಎನ್ನ ಬೇಕಲ್ಲ! “ ಇವನಾರು
 ಇವನಾರು ” ಎನ್ನುವಂತಾದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ?

ಯಾವ ಒಂದನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಇನ್ನೇನೂ ಪಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ
 ಮೋ ಆ ಒಂದು ಯಾವುದು ? ಅದು ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ದೇವ! ಆ ದೇವನು
 ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ, ಅದೇವನು ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ - ಎಂದು ಮರುಪ್ರಶ್ನೆ
 ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ; ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿರುವ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ದೇವನಷ್ಟು
 ಹತ್ತಿರವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಹತ್ತಿರದೇವನೂ, ನಿರಂತರ ಸಂಗಡಿನೂ ಆದ ದೇವ
 ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಪಡೆದರೆ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಒಡೆಯರೇ ನಾವು. ಸಮ್ರಾಟರೇ
 ನಾವು ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡಬಹುದಾಗಿದೆ ಆ ಒಬ್ಬ ದೇವನನ್ನು ಪಡೆದದಕ್ಕೆ
 ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಾಧನವೇನು ? ಸಾಧನ ಅದೇಕಾದೀತು, ಸಹಜಕ್ರಮವೆಂದ
 ರೆ ಸರಿಹೋದೀತು.

ಶ್ರಮದ ದುಡಿಮೆ, ಸಾಧಾರಣಊಟ, ಮಕ್ಕಳು. ಸಾಕಿದಪ್ರಾಣಿ;
 ಆಟದಗೊಂಬೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ ಅಂತ-
 ರಂಗದ ಅರಸನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವ ಜೀವನವೇ ಸುಖದಬಾಳು. ಬಡತನ
 ಒಡೆತನಗಳ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಆಳಿಸಿಹಾಕಿ, ನಿತ್ಯಪ್ರಪ್ತರಾದವರಿಗೆ ಸುಖನಿದ್ರೆ
 ಸವಿಗನಸು ದಿವ್ಯಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಬಂಧನಾಳ ರಂಜಯ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು -
 ನೋಡಿದರೆ, ಇದೇ “ ಬಾಲೆ ” ಯೆ ಆಭೀಪ್ಸೆಯೆಂದು ಕಂಡು ಬರುವನು.
 “ ನಾ ನಿನ್ನ ಮಗಳಯ್ಯ. ಲೇಸಗಿತ್ತಯ್ಯ. ಬಡವಯ್ಯ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಾಸೀವಿ
 ಕಾಳಷ್ಟು ದಯೆವಿರಲಿ. ” ಪರಮಾತ್ಮ ಕೃಪೆಯ ಒಂದು ಅಣುವಿನಷ್ಟು ಸ್ಪರ್ಶ
 ಸಿದರೂ ನಾವು ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಭಯ-ಸಂಕಟ-ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಗೆ ಬೆದರುವ
 ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಬೆಚ್ಚುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೂದಲು ಸಹ ಕೊಂಕ
 ದೆ ಅದರೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದು. ಎಂದು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು ತಮ್ಮ

“ಮದರ್” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗರತಿಯಬಾಳು ಪ್ರೇಮಾ ರಾಧಸಯ ಪ್ರತೀಕ. ಸೇರವಾದ ಜಪತಪಗಳಾಗಲಿ, ಪ್ರತನಿಯಮಗಳಾಗಲಿ ಇರಲೇಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿಬಂದ ಅಶರೀರವಾಣಿ, ಅಮರವಾಣಿ ನಮ್ಮ ಗರತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿ ತಿಯನ್ನೇ ಬಣ್ಣಿಸಿದಂತಿದೆ-

ಪ್ರೇಮದೋಳಾರಾಧಿಸೆ ಆ ದೇವನ ಜಪತಪವಿನ್ನೇಕೆ ?
 ಪ್ರೇಮದೋಳಾರಾಧಿಸದಿದರೆ ಆ ಜಪತಪವಿನ್ನೇಕೆ ?
 ಒಳಗು ಹೊರಗು ಆ ದೇವನೇ ಕಾಣಲು ಜಪತಪದಿಂದೇನು ?
 ಒಳಗು ಹೊರಗು ದೇವನ ಕಾಣದ ಆ ಜಪತಪದಿಂದೇನು ?

ದುಡಿಮೆಯೇ ದೇವಪೂಜೆ. ಮಕ್ಕಳ ಜೋಪಾಸನೆಯೇ ದೇವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ ಬಡಿವಾಣಿ. ಕೊರೆಯುವ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ದೇವನಡಿಗೆ ಇಡುವುದೇ ದಕ್ಷಿಣೆ. ಗರಗತಿಗೆ ಗಂಡನಾಗಲಿ ಮಗನಾಗಲಿ ದೇವನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದೇ ತೋರುವರು.

ತಂದೆಯ ಹಿಂದೆ ಮಗಬಂದನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಗರತಿ ಹೇಳುವ- ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಪತಿ ಗಾಳಿದೇವರಾದರೆ, ಮಗುಗೂಳಿ ದೇವರು. ಆಕಳ ಹಿಂದೆ ಕರುಬಂದ ಹಾಗೆ, ತಂದೆ ಮಗ ಬಂದರು, ಎನ್ನುವ ವಿಷಯ ಸಂಸಾರ ವೇದದ ಒಂದು ತ್ರಿಪದಿಯಾಗಿದೆ.

ಗಾಳಿದೇವರ ಗೂಡ ಘೂಳಿದೇವರ ಬಂದಾ
 ಆಕಳ ಹಿಂದೆ ಕರು ಬಂದಾ| ನನ ಮನಿಯ
 ಮಾರಾಯರ ಹಿಂದೆ ಮಗ ಬಂದಾ||

ಗಂಭೀರವಾದ ನಡಿಗೆ ಆಕಳದು: ಟುಣುಪುಣು ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಬರುವ ರೀತಿ ಕರುವಿನದು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಯರ ಹಿಂದೆ ಮಗಬರುವುದು. ಬಡತನವೆಂದರೆ ಜೀವದ ಹಂಗುದೊರೆದು ನಿಂತಸ್ಥಿತಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಳುಕುವವ ರಿದ್ದಂತೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಗೆರೂಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸೋಂಕಿಸಿ ದಿಟ್ಟರಾಗಿ, ಧೀರರಾಗಿ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಗೆಲುವಡೆದವರುಂಟು. ಪ್ರಾಣಕೊಟ್ಟಾರೆ ಹೊರತು, ಸ್ವಾಭಿಯಾಸವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳರು. ಪೈಶಾಚಿಕ ಪೃತ್ತಿಯಂ

ಧೂಳಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ಈ ನೆಲವನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ
ಜೀವನವನ್ನು ಬದುಕಿ, ಬರೆದು ಹೋದವರುಂಟು.

ಅತ್ತಿಯ ಮನೆ ಸೊಸೆ ಎತ್ತೇರಿಬರುವಾಗ
ಕಿತ್ತೂರ ದೊರೆಯು ನೆದರಿಟ್ಟು! ಕೇಳಾನೆ!
ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ನೊಗದೋರೆ||

ಪುಂಡಪೋಕರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಹುಚ್ಚ ಮುಂಡೇಗಂಡತನ ಇರು
ವುದೆಂದು ಬಹುಜನರು ತಿಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದೇಶವನ್ನಾಳುವ ದೊರೆಗೆ
ಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕ್ಷಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚ ಮುಂಡೇಗಂಡತನ
ಹುದುಗಿರಬಹುದು. ಅದು, ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಅತ್ತೆಮನೆಗೆ ಎತ್ತೇರಿಬ
ರುವ ಚೆಲುವೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಕಿತ್ತೂರದೊರೆಯ ಆಶೆ ಚಿಗುರಿ ಬಾಯಿಗೆ
ನೀರೂರಿತು. ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು-“ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮೊಗದೋರೆ”
ಆದರೆ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಆ ಬಾಲೆ ಬೆದರಲೂ ಇಲ್ಲ, ಬೆಚ್ಚಲೂ ಇಲ್ಲ.
ನಾಚಿಕೊಂಡು ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸಲಿಲ್ಲ; ದೋಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ.
ಚೊಕ್ಕಟವಾದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮರುನುಡಿದಳು ಏನೆಂದರೆ-

ಹತ್ತು ನಿನ ರೂಪಾಯಿ ನತ್ತೀನ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ
ಅತ್ತಿ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಅರ್ಜುನ್! ಕಾಲಾನ್ನ
ಮೆಟ್ಟಿನ ಬೆಲೆಯು ನಿನಗಿಲ್ಲ||

ಆಕೆಯ ಮೊನೆಮಾತು ಆತನ ತಿಳಿಗೇಡಿತನವನ್ನು ತಿವಿದು ಎಚ್ಚರ
ಗೊಳಿಸಿರಲೇಬೇಕು. ಕಟು ನುಡಿದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಓಡಿತಂದು ದಗು ದುಳಿಯ
ಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿರಲೇಬೇಕು. ಗಂಡ ಅರ್ಜುನನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಆತನ ಕಾಲ್ಮ-
ರೆಯ ಬೆಲೆ ದೂರೆಯ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ. ಎಂಥ ಮಾತು ಮರುನುಡಿದದ್ದು! ಮಾನ-
ವಂತರು ಮುಖತೋರದೆ ಉರುಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸಾಯಬೇಕು! ಜಾನ-
ಪದದಲ್ಲಿ ಈ ಕತೆ ಮುಗಿಯುವದಿಲ್ಲ. “ಅವನು ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಕಿತ್ತೂರಿನ ದೊರೆ.
ಕಡು ಪೀಡೆಕಾರ. ನನಗಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಕುನಸಿಟ್ಟು, ಹಂಗುದೊರೆದು
ನನ್ನನ್ನೂ. ನನಗಾಗಿ ನನ್ನ ಮನೆತನದವರನ್ನೂ ಕ್ರೂರೋಪಾಯಗಳಿಂದ
ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿಸಬಹುದು, ಧೂಳಿಹಾರಿಸಬಹುದು. ಮನೆತನದವರ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ಹದ್ದು-ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬದಡಿಗೇಮಾಡಿ ಎಡೆಬಡಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗ

ವೇ ಬಂದೊದಗದಂತೆ, ಅದರ ಬೇರನ್ನೇಕತ್ತರಿಸಿಹಾಕುವುದು ಪರಮೋಪಾಯ”
ವೆಂದು, ಅದೆಂಥದೋ ವಿಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ ಅಸುನೀಗಿ
ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಅಡಸುವ ಘೋರವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಉಳಿಸಿದಳಂತೆ.

ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಗೂ ಕೊಟ್ಟ ಮನೆಗೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿತರುವ
ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿರುವುದು ನಾಡಿನಭಾಗ್ಯವೇ. ಅದರೆ ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ
ಒಂದೊಂದು ಹರಳು ಕಾಣಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಅದು ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಹೊರ-
ಬಿದ್ದು ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತರೆ, ಅದು ಒಂದು ಭೂಷಣವೇ. ಬಳಗದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಕೊಂಡತೆಯೇ, ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸುವುದು.

ಕೂಡಿದರ ಕೂಡಬೇಕು ಬೇಡರ ಹುಡುಗನ

ಪಾವುಡದ ಚುಂಗು ನೊಳದುದು | ಬಿಟಗೊಂಡು,

ಓಡ್ಲೋಗೋ ಮೊಲನ ಜಡಿದಾನ||

ಕಿತ್ತೂರ ದೊರೆಗೆ ಮಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಈ ಕೊಡುಗೂಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ, ಕನ್ಯೆಯ
ಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತಿ ಹಣಕೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಅದು ಜೀವವನ್ನೇ ಬಲಿ
ದಾನವಿತ್ತ ದುರಂತವಾದರೆ, ಇದು ಜೀವವನ್ನೇ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟ ಬಲಿದಾನದ
ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಾದ ಹೂಣಿಕೆ.

ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಸುಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರುವಂತೆ. ಪರೀ
ಕ್ಷಾಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಬರುವುದುಂಟು. ಸುಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರಸಾದವೆನಿಸಿದರೆ, ಪರೀ
ಕ್ಷಾಪ್ರಸಂಗವು ಪರವಶಿಷ್ಟಧಿಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಾದವಾಗಲಿ ಔಷಧವಾಗಲಿ
ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ತಿನ್ನುವ ದೀನಸಲ್ಲ. ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮೀರಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ
ವಿಪರೀತ ಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಗುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವಾದದ್ದು
ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರೋಗಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಔಷಧಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ರೋಗಿಗೆ ತಾರಕವಾದೀತೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು.

ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ಮಾರಕವೇ ಆದೀತು. ಪ್ರಸಾದವನ್ನೇ
ಆಗಲಿ, ಔಷಧವನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೇ, ಪರಮಾ
ತ್ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾದ ಬಾಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಬಾಳಲ್ಲ.
ಬಾಳನ್ನು ಒಪ್ಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುವುದೇ ಬದುಕು.

೧೫ ಕರ್ತಾರನ ಕನ್ಯುಟ

ಒಗತ್ತು ಕರ್ತಾರನ ಕನ್ಯುಟವೆಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಇಕ್ಕಳಿಕೆ, ಕಂಬಿಚ್ಚು, ಅಗಿಷ್ಟಿಗೆ ಇರತಕ್ಕವೇ. ಆ ಉಪಕರಣಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ತಮತಮಗೆ ಒಗ್ಗುವ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಕರ್ತಾರನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಸನ್ನೆಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ಬಾಯಿಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತವೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಣಿಯುವ ನೆರಳಿನ ಭಾಗ ತೀರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ನಿಗ್ರಹದ ಬಿಸಿಲಿನ ಭಾಗವೇ ಅತಿಶಯವಾಗಿದೆ.

ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಸಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಸುಡುಗಾಡಿಗೆಲೋ ಗೋರಿ ಮರಡಿಗೆಲೋ ಹೊರಟ ಮುದುಕನ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಚಿಂತೆ, ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದುಃಖ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಸತಿಯಿಲ್ಲದ ಚಿಂತೆ ಒಬ್ಬಗಿದ್ದರೆ, ಸತಿಯಾದ ಚಿಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಗಿರುತ್ತದೆ. ಸತಿಯಾದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಾದ ಚಿಂತೆ ಇನ್ನೊತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ, ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಭುದ್ವಾರಾಗಿ ತಮಗೆಟುಕುವ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತಿಸುವವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಚಿಂತೆ.

ಚಿಂತೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ, ಗಂಡಿಗೂ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ. ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರೆಯಿಸಿದರೆ ಸಂತೋಷವೋ ಸುಖವೋ ಕೆಲಮೊತ್ತು ಸಂಗಳಿಸುವದು. ಅಭೀಷ್ಟವು ಪೂರೆಯಿಸದಿದ್ದರೆ ದುಃಖವು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನು ಚಿನ್ನದ್ದೋ ಬೆಳ್ಳಿಯದೋ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅಜಗಣೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾಲ್ಕೇಟು ಗಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ಒಂದೆರಡು ಹುಸಿಯೇಟುಗಳನ್ನು ಅಜಗಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವನು. ಗಟ್ಟಿಯ ಮೇಲಿನ ಪೆಟ್ಟು ದುಃಖದ ಪ್ರತೀಕ, ಅಜಗಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ಪೆಟ್ಟು ಸುಖದ ಪ್ರತೀಕ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಮನುಷ್ಯನು ನೂರು ವರುಷಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನೂಕುತ್ತ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಸುಖವೆನ್ನುವದು. ದುಃಖವು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಯೌವನಕ್ಕೂ, ಯೌವನದಿಂದ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಕ್ಕೂ ಅಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡವನಿಗೆ ಗಳಿಸುವ ಚಿಂತೆ, ಗಳಿಸಿದವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕಾದಿಡುವ ಚಿಂತೆ. ಕಾದಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಚಿಂತೆ. ಅಂಥವರಿಗಾಗಿ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾದೆಯ ಮಾತೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. “ಇಟ್ಟು ಮರುಗುವ ನಾಯಿ, ಕೊಟ್ಟು ಕೊರಗುವ ನಾಯಿ. ತಿತಿಮ ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವ ನಾಯಿ.” ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಲು, ಸಾಲಗಾರರಿಗೆ ಸಾಲಕೊಟ್ಟು ಬಳಕೆಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ಕೊರಗು. ಕೊಟ್ಟು ಕೊರಗುವ ರೀತಿಯದು. “ಯುಗಾದಿಯ ವರೆಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಕೇಳ ಬೇಡಿರಿ” ಎಂದು ವಿನಂತಿಸುವವನ ಮನದಲ್ಲಿ, “ಯುಗಾದಿ ಆದಬಳಿಕ ಗಂಟನ್ನೂ ಕೇಳ ಬೇಡಿರಿ” ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿರುತ್ತದೆ. “ಯಾವ್ವಾ, ಸಾವಕಾರ್ತಿ, ಖರೇ ಹೇಳ ಬೇಕೆಂದರೆ ನಾವು ಒತ್ತುವಷ್ಟು ಒತ್ತಿದೆವು. ನೀವು ತಾಳುವಷ್ಟು ತಾಳಿಕೊಂಡಿರಿ. ಇನ್ನು ನಾಳಿನ ಯುಗಾದಿಗೆ ಹಿಂದಿನದೂ ಮುಂದಿನದೂ ಸೂಡಿಯೇ ಹರಿದು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಸಾವುಕಾರರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿರಿ” ಇಂಥ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ “ಕೊಟ್ಟವ ಕೋಡಗ, ತಗೊಂಡವ ಹಣಮಂತ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಅದಕ್ಕೆ “ಕೊಟ್ಟವ ಕೋಡಗ ಇಸಗೊಂಡವ ಈರಭದ್ರ” ಎನ್ನುವ ಪಾಠಾಂತರವೂ ಉಂಟು,

ಜಗತ್ತನ್ನು ಏನು ಸೆರೆಮನೆಯೆಂದೂ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅದರೊಳಗಿನ ಸೆರೆಯಾಳುಗಳೆಂದೂ, ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಟ್ಟಿ, ಹೊಡೆಬಡಿದು ತ್ರಾಹಿತ್ರಾಹಿ ವಿನಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಜನ್ಮ ತಳೆದದ್ದು ದುಃಖಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಯೇ ಎಂದು ಸಂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಅಯ್ಯನ ಜೋಳಿಗೆಯೊಳಗಿನ ಹೋಳಿಗೆ. ಅಯ್ಯಾ ಎಂದರೂ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ, ಅಯ್ಯನವರೇ ಎಂದರೂ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಕಸುಗೊಳ್ಳುವ ತ್ರಾಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜೋಳಿಗೆಯೊಳಗಿನ ಹೋಳಿಗೆಯ ಆಶೆಗಾಗಿ ಜಗತ್ತು ಕೈಚಾಚುತ್ತದೆ, ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ವರ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟುಗಾಗಿ ಹಾವುಗಾರನು ಪಾಪಿಜಂಡಾಲ ಎಂಬ ಅರಿವೆಯ ಗೊಂಬೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅದರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ತೂರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟವರು ಕೊಟ್ಟರು. ಕೊಡದಿದ್ದವರು ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿ ಬದಿಗೆ ಹೋದರು.

“ಮಕ್ಕಳ ಕೆಡು ಶಿವನೇ” - ಎಂದು ಗಂಡುಳ್ಳ ಬಾಲೆ ಹಾರಯಿಸಿದರೆ, “ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸು ಗುರುವೇ” ಎಂದು, ಹೆಂಡತಿಯುಳ್ಳ ತರುಣನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬೇಡುವ ಬಾಯಿ ಒಂದೇ ಆದರೂ ಬೇಡುವ ವಸ್ತುಗಳು ನೂರೇಂಟು. ಅಂಥ ನೂರೇಂಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇಡುವವರು ನೂರು ಸಾವಿರ ಜನರು. ಒಂದು ಬೇಡಿದರೋ, ಒಂದೇದಿನದಲ್ಲಿ ನೂರ್ಜನ ಬೇಡಿದರೋ ಎಂದು ದೇವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಒಂದನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ ಇನ್ನೇನೂ ಬೇಡುವ ಅಗತ್ಯವುಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಒಂದನ್ನು ಅರಿತು ಬೇಡಿದವನು ಕೊಡುವನು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ಶಿವ. ಒಬ್ಬ ಅನಾಥಳಾದ ಕುರುಡ ಮುದಿಕೆಗೆ ಒಲಿದು ದೇವರು-“ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ” ಅಂದಾಗ, ಆ ಮುದಿಕೆ ಕೇಳಿದಳಂತೆ- “ನನ್ನ ಮರಿ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ-ತುಪ್ಪ ಉಣ್ಣುವುದನ್ನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಲಿ” ಆ ಮಾತಿಗೆ ದೇವನು ತಥಾಸ್ತು ಅನ್ನಲು, ಆ ಮುದಿಕೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಬಂದವು. ಪ್ರಾಯ ಬಂತು. ಲಗ್ನವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಬಂತು. ಅದು ೨-೩ ತಲೆಗಳ ವರೆಗೆ ಉಳಿಯಿತು. ಮರಿಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಭಾಗ್ಯದೊಡನೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ-ಆರೋಗ್ಯಗಳು ಆಕೆಗೆ ದೊರೆತವು.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು, ಅದು ಇಜ್ಜೋಡವಾಗಲು. “ಕೋಡಗನ್ನು ಕೋಳಿ ನುಂಗಿತ್ತು” ಎಂದು ತಂತಿ ಬಾರಿಸುವುದು “ಅಂಗಿಯ ಮೇಲಂಗಿ ತರವಲ್ಲೋ ರಾಯ” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕೊಕ್ಕು ಆಲುವರೆದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅವನು ೨ನೇ ಮಡದಿಯನ್ನು ತರದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಶಿವಭಕ್ತನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಶಿವನು ಕಲಿತನೋ, ಶಿವನನ್ನು ಕಂಡು ನಾವು ಕಲಿತವೋ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಂಡಿರ ಸಮಾಗಮ ಸುಖವನ್ನು.

ಇಬ್ಬರೆಂದರ ಕಾಟ ಇರಳು ತಗಣಿಕಾಟ
ಕಿಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಾಟ ಬಲುಕಾಟ| ಜವರಾಯ|
ಒಬ್ಬ ಬಿಟ್ಟೊಳ್ಳಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯೋ||

ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರ ಕಾಟುನಾಥದಂಬುದನು ನಿಂದೆ | ಅರಸನ
ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ, ಚನ್ನಾ ಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೆಂಡಿರ ಗಾಟಕಾಗಿ
ಮಗದ ಕುಣಿಯಾಗ ಡೊಗ್ಗಿದನಪ್ಪೋ, ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಲೋ | ಎಪ್ಪಾ |
ಹ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಲೋ” ಎಂದು *ಜನಪದ್ಧತಿ* ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಹಾಡಿನ
ಹಾಡು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ?

ಇಬ್ಬರೆಂದಿರನಾದ ಏಡಿಯ ಮುಳ್ಳಾದ

ಕೋಡಗನಾದ ಕೊರವಾದ | ಬಾಲೇರು |

ಮಾಡಿಟ್ಟ ಸಿಂಜಿ ಅರಿವ್ಯಾದ ||

ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರು ಸವತಿಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಗಂಡನೊಡನೆ
ಬಾಳ್ವೆಮಾಡಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರು ವನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳ್ವೆಮಾಡು-
ವುದು ಜಟಿಲವಾದ ವಿಷಯ. ಇದೊಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿಹೋಗಿ ಗಂಡನನ್ನು
ಮತ್ತು ಇದ್ದರೆ ಒಂದೆರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೀದಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ಆ ಬಡ
ಪಾಲು ಗಂಡ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎರಡು ಹರಕು ಸೀರೆಗಳೊಳಗಿನ
ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಇಡಿಯ ಸೀರೆ ಮಾಡಿದಂತೆ
ಆ ಸಂಸಾರ. ದಿಂಡುಹಾಕಿದ ಆ ಸೀರೆಯ ಒಂದು ತುಣುಕು ಹಸಿರು,
ಇನ್ನೊಂದು ಕೆಂಪು ಅಥವಾ ನೀಲಿ ಇರಬಹುದು. ಅದು ಜಾತಗಾರ
ಪರಂಪರೆಯ ಸೀರೆಯನಿಸಬಹುದು. ಶಿನೇ ಮದಿವೆಯಾಗಲಿ ಉಡಿಕೆಯಾ-
ಗಲಿ ಬಹುಶಃ ಜಾತಗಾರ ಸೀರೆಯ ನೆನಪು ತರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಉಡಿಕೆಯ ಹೆಂಡತಿ ಉಡಿಯಾನ ಲಿಂಗಿಂದ

ಕಿರಿಬಳ್ಳು ಹಿಡಿದ ಮಡದಿಯ | ಸಂಗಾಟ

ಸಿಡಿಸಿಡಿ ಯಾಕೋ ಸಿರಿರಾಯ ||

ಬೆನ್ನು ಸತ್ತ ಹೆಂಗಸು, ಬೆನ್ನು ಬಿರಿದ ಗಂಡಸು ಇವರನ್ನು ಗಂಡ-
ಹೆಂಡರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ವಿಧಾನವೇ ಉಡಿಕೆ. ಆಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮೊ-
ದಲ ಗಂಡನ ಒಂದೆರಡು ಮಕ್ಕಳು ಇರಬಹುದು. ಈತನೊಡನೆ ಮದುವೆಯ
ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳೂ ಇರಬಹುದು. ಅಂಥಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಪಿಡಿ ಕಾಣಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳದೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ?

ಇವೆರಡನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಡಿಕೆಯೂ ಅಲ್ಲದ ೨ ನೇ ಮದುವೆಯೂ ಅಲ್ಲದ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜೀವವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಮನೆಯ ಜಂಜಾಟಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಉಪಾಯ. ಮೊದಮೊದಲು ಹೆಂಡತಿಸತ್ತ ವಿದುರನು, ತನ್ನ ಪೌರುಷ ಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿಯೆನ್ನುವಂತೆ, ಗಂಡ ಸತ್ತವಳೊಬ್ಬಳ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸುವ ರೂಢಿ ಉಂಟಾಯಿತೇನೋ. ಆಕೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ, ಗಂಡ ಸತ್ತಮೇಲೆ ರಂಡೆ ಮುಂಡೆಯಾದಳು. ಯಾರಾರಿಗೋ ರಂಡಿಯಾಗತೊಡಗಿದಳು. ಆ ದಾರಿ ಉಭಯರಿಗೂ ನಿರ್ಭಯದ ಉಪಾಯ. ಒಬ್ಬನನ್ನೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡವಳು ರಂಡೆಯೆನಿಸಿದಳು. ಹಲವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವಳು ಸೂಳೆಯೆನಿಸಿದಳು.

ಸೂಳೆಗೆ ಹೋದವನು ಏನಾದ ಎಂತಾದ
ಕಾಡು ನಾಯಾದ ಕಟಿಯಾದ | ಆ ಮುದುವ
ಸೂಳೆ ಕಾಲಿಗೆ ಕೆರವಾದ ||

ಹಸಿದ ನಾಯಿಗೂ ಹಳಸಿದ ನುಚ್ಚಿಗೂ ಗಂಟು. ಉಡುಕಿಯಹೆಂಡತಿಗೂ ಸೂಳೆಗೂ ಎಂದೆಂದೂ ಹೋಲಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಆಕೆ ಹೆಂಡತಿ. ಹೆಂಡತಿ ಹೆಂಡತಿಯೇ, ಸೂಳೆ ಸೂಳೆಯೇ.

ಸೂಳೆಗಿ ಹೋದವನ ಸುಲಿದು ಮಟ್ಟಕಟ್ಟ
ಊರ ಹೊರಗವನ ಹೆಡ ಮುರಗಿ | ಕಟ್ಟಿದರ
ಸೂಳೆಂಬ ಶಬ್ದ ಬಿಡುವಲ್ಲ ||

ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನಾದರೂ ಮರೆತಾನು, ಸೂಳೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆತಾನು ? ಹೆಂಡತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳ ಜಂಜಾಟವಿರುವುದು ಸಹಜವಷ್ಟೇ ? ಅಂಥ ಪರಿಸರವು ಗಂಡನಿಗೆ ಆಗಬರದು. ಹೆಂಡತಿಯೇ ನೊ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪ್ರತಿಫಲ ಮಾತ್ರ ಬೇಡವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸೂಳೆಮನೆಯ ಪರಿಸರವೇ ಬೇರೆ.

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ಮರಿಯಿಲ್ಲ. ಕೂಸಿನ ಅಳುವಿಲ್ಲ. ಹಾಸಿಗೆಯ ಕೊಳೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂದಾಗ ನಿದ್ರೆ ಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಳೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಉಲ್ಲಾಸವಾಗಲಿ, ಉತ್ಸಾಹವಾಗಲಿ ಭುಜಗನಿಗೆ ವಸೆಮರೆಸುತ್ತದೆ. "ಸುಖವು ಬೇಡಿಯ ನೆರಳು ದುಃಖವು ದೂಡುವ ಬಿಸಿಲ!" ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಬಾಳು ಅದಾಪದೋ ಪ್ರಸಾದದಂತಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹೆಂಡತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿ, ಜೀವನದ ಜೊತೆಗಾರ್ತಿ ಅನಿಸಿದರೂ ಗಂಡಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ತಾಳಮೇಳು ಇರದಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಜಾಕೀಟು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗಾರ್ತಿ ನಾಯಿರಾಧೆಯೆನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಬಗೆಯ ವಿಷಾದಕರ ಅನುಭವವನ್ನು ಗರತಿ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಳೆ ನೋಡಿರಿ.

ಮುಗಿಲ ಮ್ಯಾಲಿನ ಹಕ್ಕಿ ಹಗಲು ಮುಡಿವರೇನ
ಅಗಲಿ ಇರುವವರ ಗೊಡವೇನ! ಮಾಣಿಕ
ಹಾವಿನ ಬದಲಿದ್ದು ಫಲವೇನ||

ಪತಿಯೆಂದರೆ ಮುಗಿಲ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಚಿಕ್ಕ. ಆ ಚಿಕ್ಕ ರಾತ್ರಿಮೂಡದೆ ಹಗಲು ಮೂಡಿದರೆ ಅದೇತರ ಹೊಳಪು? ರಾಯರು ಹಗಲು ಮಾತ್ರ ಮನೆಗೆಸುವರು, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾರೋ ತಿಳಿಯದು. ಹಗಲು ಮೂಡುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರದೆ ಪತಿಯು, ಮಾಣಿಕ ಧರಿಸಿದ ಹಾಪು ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಣಿಕದ ಸಿಂಗಾರಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ವಿವಾಹಗೇಡುಮಾಡುವುದೇ ಈಪ್ಪಿತ.

ವರಗೇಡಿ ವಗೆತನ ಕುಡಬ್ಬಾಡ ಹಡೆದವ
ವರನೋಡ ವರನ ಗುಣನೋಡ! ಮನೆಯಾನ!
ಸಾಸೀವಿ ಕಾಳಷ್ಟು ರಿಣನೋಡ||

ವಿನಿದ್ವರೂ ಬಾಳು ಒಂದು ಪ್ರಸಾದ. ಅದನ್ನು ಒಲ್ಲಿನ್ನಲಾಗದು, ಚೆಲ್ಲಿಕೊಡಲಾಗದು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡಿ ಕುಡಿದು ಬಿಡಬೇಕು.

೧೬ ದುಡಿನೆಗೆ ಹೇಸಿಕೆಯೇ ?

ದುಡಿನೆಯೆಂದರೆ ಹಣಗಳಿಸುವ ಪರಿಶ್ರಮವೆಂದೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಮೈ-ಕೈ, ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ; ದೃಢವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಆಗಾಗ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸುವುದೇ ದುಡಿಮೆ. "ತಾನು ಉಣ್ಣುವ ಊಟ, ತಾನು ಭೋಗಿಸುವ ರತಿಕೂಟ ಅನ್ಯರಿಂದ ಮಾಡಿಸಬಹುದೇ" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣ ನವರು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಇವೆ. ಕೂಸಿನ ಮೂಗು, ಕಣ್ಣು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಮುಕುಳ ತೊಳೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾಯಿಯಾದವಳು ಇಲ್ಲವೆ ತಾಯಿಯಂಥವಳು (ಅಜ್ಜಿ, ಅಕ್ಕ, ಅತ್ತೆ) ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. -ಕೂಸು ಬಾಲಕನಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬಂದು, ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗುವ ವಯಸ್ಸಾಗಲು ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರೂಢಿ, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವವರು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳೇ. ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದವನು ಅದೆಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಕುಡಿಯನ್ನು ತಾನೇ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯ ಇನ್ನಾವುದಿದೆ? ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಕಸಗುಡಿಸುವುದು, ಮುಸುರೆ ತೆಗೆಯುವುದು, ಭಂಡ ತಾಬಾಣ ತಿಕ್ಕುವುದು, ಬಚ್ಚಲ ತೊಳೆಯುವುದು; ಸಾರಿಸುವುದು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ದನಗಳ ಗಂಜಳ ಬಳಿಯುವುದು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಳುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಆರಯಿಕೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಶಿಸ್ತು ಕಾಯ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡುವಂತೆ, ದನಕರುಗಳ ಪರಾಂಬರೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಮಕ್ಕಳೇ-ಮರಿಗಳಂತೆ ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಎತ್ತು; ಕುದುರೆ, ಆಡು; ಮಣಕ ಕರು ಮೊದಲಾದವು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಓರಣವಾಗಿ ಲಕಲಕಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು

ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಸಾಧಿಸುವದೂ ಇಲ್ಲ. ದನಗಳೆಂದರೆ ಮನೆತನದ ಅಸ್ತಿ; ಜೀವಂತ ಧನ. ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಾನು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ; ಮನೆಯೊಡೆಯ ಮನೆಯೊಡತಿಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಗ ಮಾಡುವುದು ಮಧ್ಯಮ. ಆಳು ಮಾಡುವುದು ಹಾಳು, ಎಂಬುದರ ಮನವರಿಕೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಳುಹಚ್ಚಿ ಮಾಡಿಸುವ ಶ್ರೀಮಂತಿಯಿದ್ದರೂ ದುಡಿಮೆಯ ಅನಂದ ದೊರೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ರಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಕು ಎಂಬ ಬಂಗಾರದ ಅಭರಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯು, ಚಿಪ್ಪಾಟಿ ಬಳಿಯುವ ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ, ಜಾನಪದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡಿಕಸ ಬಳಿಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ ಸೋಜಿಗವಲ್ಲವೇ? ಆಕೆ ಕಾರ್ಯಮಗ್ನಳಾಗಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ನೆರಮನೆಯವರು ಬಂದು ಕೇಳಿದರು-ಚಿಂತಾಕು ಧರಿಸುವ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರುವೆಯಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮರಾಯ ಅಲೊಬ್ಬಳ ಕೂಡ ನಗುತ್ತ ಇದ್ದಾನೆ. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆಕೆಗೆ ಎಷ್ಟೂ ತಳ್ಳಂಕವೆ-ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ತಿರುಗಲಿಲ್ಲ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದಳು-

— “ನಕ್ಕರೆ ನಗಲೆವ್ವ ಅದು ನಗೆ ಮುಖದ ಕೇದಿಗೆ, ಆ ಕೇದಿಗೆಯನ್ನು ನಾನು ದಿನಾಲು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಕೆಯೊಂದು ಬಾರಿ ಮುಡಿಯಲಿ. ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಚಿಂತೆ?

ಮತ್ತಾರಾದರೂ ಹರಕೆಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದರೆ, ಚಿತ್ತಬತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಚಿಪ್ಪಾಟಿ ಮಾಡಿ, ಗಂಡನನ್ನು ಎಳತಂದು ಬೀದಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೆನ್ನೋ. ಆದರೆ ಆ ಶ್ರೀಮಂತಿಯು ಮನಸ್ಸು ಸಹ ಶ್ರೀಮಂತವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮಂತ ಮನಸ್ಸು ಅಡಿಸಿದ ಮಾತು ಶ್ರೀಮಂತವೇ ಆಗಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕೈ ರಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾಕು, “ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಸಬರಿಗೆ. ರೊಜ್ಜು-ರಾಡ್ಡಿ ಬಳಿಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತಲ್ಲೀನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೆ ಕೆಲಸವಾದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೀತು?

ತಮ್ಮನೇ ಆಗಲಿ, ಮಗನೇ ಆಗಲಿ, ಆ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಎತ್ತು; ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಾರಕೋಲು ಇವುಗಳೊಡನೆ ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವನೆಂದು

ಅಕ್ಕನಿಗೆ ತಾಯಿಗೆ ಪರಮಸಂತೋಷ. ಅದು ಕೀಳು ಕೆಲಸ, ಧಡ್ಡರ ಧಾವತಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದವರೇ ಅಲ್ಲ. ಹೊಲತೋಟವೆಂದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ಸುರಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಮನೆ ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ತೋಟದ ವೈಭವವೇ. ಅದನ್ನು ಕಂಡವರ ಹಸಿವೆ, ನೀರಡಿಕೆ ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ತೋಟಕ ಹೋದಣ ' ಉಟಕ್ಕ ಬರಲಿಲ್ಲ
ತೋಟದ ಹೂವ ತಲೆತುಂಬ ಇಟಕೊಂಡು |

ಉಟದ್ದುಂಬಲ ಮರೆತಾನೆ ||

ತೋಟದ ಹೂಗಳನ್ನು ತಲೆತುಂಬ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಟವನ್ನು ಹಂಬಲಿಸದೆ ಮಲಗುವ ಅಣ್ಣನ ಹಾಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಜೈತನ್ಯದ ಚತುರಾಯಿಯನ್ನು ತಲೆಯು ಹೇಳುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಬೇಕು.

ಕುದುರೆಯ ಕುಣಿಸುತ ಆನೆಯ ನಡಿಸುತ
ಅರಗಿಳಿಗೆ ಮಾತು ಕಲಿಸುತ | ಬರತಾನೆ |
ಬರಿಗೊಡದಮ್ಮ ಬದಿಗಾಗ ||

ಕುದುರೆ ಕುಣಿಸುವಾಗ ನುರಿತಸ್ವಾರ, ಅನೆ ನಡಿಸುವಾಗ ಸಮರ್ಥ ಮಾವುತ, ಇವೆರಡು ಅವನ ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಅದರಂತೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನೂ ಅಣ್ಣನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅರಗಿಳಿಗೆ ಮಾತುಕಲಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಒಕ್ಕಲಿಗ, ತೋಟಗಾರ ಎಂದರೆ, ಬರೆ ಕೊಳಕು ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಚಿಂದಿ ರುಮಾಲನ್ನು ಸುತ್ತುವ, ಹೊಟ್ಟೆ ಹುರಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಗಂಟು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಾಶೆಯ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುವ ಕಂಗಾಲನಲ್ಲ. ನಗಬೇಕೆಂದರೆ ನಗುವಂಥ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹಕ್ಕಿಹಾರಿದರೆ ಬೆದರುವಂಥ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಗಾಡಿಗೆ ಹೂಡಿದರೆ ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಜಕಾತಿ ಮೀರಿಬರುವಂಥವು. ಒಕ್ಕಲಿಗನೆಂದರೆ ಬೆವರಿನಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ಕೊಳಕು ವಾಸನೆ ಬೀರುವ ನಾತಬಡಕ ಕಾಡು-

ಗರತಿಯ ಬಾಳಸಂಹಿತೆ/೮೦

ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮನೆಯದ, ಸಿಂಗಾರಕ್ಕೆ ದನೆಯದ ರಾಜಜೀವಿ
ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ ಒಕ್ಕಲಿಗ.

ಸರದಾರ ಬರುವಾಗ ಸುರಿದಾವ ಮಲ್ಲಿಗೆ
ಢೋರೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಬರುವಾಗ ಯಾಲಕ್ಕಿ
ಗೊನೆಬಾಗಿ ಹಾಲ ಸುರಿದಾವ||

ಇಂಥ ಅಣ್ಣ ಗಳೆಂದರೆ ತಂಗಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂಗಾರಬಳಿಯ ಮುಂದಿ
ರುವ ಬಿಂದುವಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಅವನ ಜೊತೆಗಿರುವ ಹಿಂಡುಮಂದಿ ಬಂಗಾರ
ಬಳಿಯಾದರೆ, ಅಣ್ಣ ಬಿಂದುವಿ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಕ್ಕನ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಕೇಳಬೇಕು.

ಬಂಗಾರ ಬಳಿ ಮುಂದ ಬಿಂದುವಿದ್ದರ ಚಂದ
ಹಿಂಡು ಮಂದ್ಯಾಗ ನನ್ನಣ್ಣ | ತಾ ಕೂತು
ಬಂದನೆಂದರೆ ಬಲುಚಂದ||

ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಜೊಚ್ಚೆಲಮಗನೆನಿಸಿದ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಐಶ್ವರ್ಯ
ದ ಮುಂದೆ, ಅರಮನೆಯ ಸಡಗರವನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಬೇಕು. ಐಶ್ವರ್ಯವೆ
ನ್ನುವುದು ಈಶ್ವರನ ಅಕ್ಷಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ. ಅದು ಒಕ್ಕಲಿಗನ ತುಂಬುಜೀವ
ನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ದುಡಿದುಗೆ ಹಿಂಜರಿಯದ ಸಮರ್ಥ ಮೈಕಟ್ಟು.
ಹಾಲು ಹಯನುಗಳಿಂದ ಕೈತೊಳಕೊಳ್ಳುವ ಸಿರಿಯೊಟ್ಟು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ
ಅವನ ಕೈಮೇಲೆ. ಕೊಡುಗೈ ದೊರೆ ಅಂದರೆ ಅವನೇ. ಹೊಲ ಉತ್ತಲಿ.
ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆಹೊಡೆಯಲಿ. ಬೀಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಧನ ಮೇಸಲಿ,
ಕುರಿದಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲಿ-ಎಲ್ಲವೂ ಚಂದವೇ.
ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತರೂ ಮುಖ ಅರಳುವದು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು
ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗುವರು ದುಡಿದು, ಉದ್ಯೋಗ ಇವು ಬರಿ
ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಲ್ಲ. ಕೈಲಾಸದಸುಖ ತಂದೊದಗಿಸುವ ಉಪಾಯ.

ತನ್ನ ಮನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ
ದನಕಟ್ಟಿ ಮೇವು ಹಾಕಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೆಗಣೆ-ರೊಜ್ಜುಗಳನ್ನು ಬಳಿಯುವ
ಕೆಲಸ ಹೀನವೆಂದು ಒಕ್ಕಲಿಗನು ತಿಳಿದೇ ಇಲ್ಲ. ಸೆಗಣೆಯೆಂದರೆ ದನಗಳ

ಮಲ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದೂ ಮುಡುಕಿಟ್ಟು ನಕೆಲಸ
ಎನ್ನು ಬೇಕಾದೀತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಸೆಗಣೆಯಿಂದ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆ-ದೇವರ ಮನೆಗಳ
ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸುವರೆಂದರೆ; ಸೆಗಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಭಾವನೆ ಅದೆಷ್ಟು
ಉದಾತ್ತವಾಗಿರಬಹುದೋ ತಿಳಿಯದು, ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸುವಾಗ
ಪಂಚಗವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಅಕ್ಕಳದಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಮೂತ್ರ, ಸೆಗಣೆ
ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಯಾರಿಗೆಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ?

ದನಗಳೆಂದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಒಡನಾಡಿಗಳು, ಮೂಕ ಮಿತ್ರರು,
ಕೂಡಿ ದುಡಿಯುವ ಸಹಕಾರಿಗಳು, ಕೂಡಿ ಉಣ್ಣುವ ಸಹಜೀವಿಗಳು ತೆನೆಯ
ಕೆಳಗಿನ ದಂಟು ತಮಗೆ ದಂಟಿನ ಕುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ತೆನೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ಎಂಬಿವು
ಳೆಯನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಸಿವೆ. ದನಕ್ಕೆ ತೊಸಸಿ ನೋಗಿಕಡಿದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನು ತುರುಸಿ
ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂಥ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಅವರಲ್ಲಿ.

ಹಂತಿಯ ಎತ್ತಗಳ ಮೈಗೆ ಸುಂಕ ತಗುಲಿದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಬೀವಕ್ಕೆ ಕಸವಿಸಿ -

ಹಂತಿಯ ನಮ್ಮೆತ್ತು ಹಂತೀಲಿ ಬಂದರೆ

ಸೆರಗೀಲಿ ಸುಂಕ ವರಸೇನ | ತಮ್ಮನ |

ಹಂತಿಯ ಎತ್ತು ಹದಿನಾರು ||

ದುಡಿಸುವೆಯೆಂದರೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಗೆ ದೇವ ಪೂಜೆಯೇ ಸರಿ. ದೇವರ
ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು ಮೊದಲು ತಾನು ಜಳಕ ಮಾಡಿ, ವಿಭೂತಿ ಇಲ್ಲವೆ
ಗಂಧ ಧರಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಮೀಸಲು ನೀರೆರೆದು ವಿಭೂತಿ ಗಂಧ ಧಾರಣ ಮಾಡು
ವನು. ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮೊದಲು. ಪ್ರಾಜ್ಞಪವನ ಊಟ ಹಿಂದುಗಡೆ.
ಇವೆಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳು ದನಗಳ ಆರಯಿಕೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.
ಎತ್ತು ಅಂದರೆ ಗಂಡು ದನವೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಒಕ್ಕಲಿಗ. ಬಸವಣ್ಣ ನೆಂದು
ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ.

ಹಸನುಳ್ಳ ವಿಭೂತಿ ನೊಸಲೀಗಿ ಹಚಗೊಂಡು

ಬಸವಣ್ಣ ಗ ಮೇವು ಕೊರೆಯುವ | ತಮ್ಮನ |

ಬಸವೇಶ ವರವ ನೀಡಾನ ||

ಗೊಬ್ಬರದ ಗಾಡಿ ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಒಕ್ಕಲಿನ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸದಾ ಹೊಸಿಹೊಳುವವು. ಆದರೆ ಆತನ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರು ಆ ದೃಶ್ಯ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಜಿಲುಪಿಂದೇ ಬಗೆಯೆಂಬರು.

ಕಬ್ಬು ಕಾರುಳವನೆ ಹುಬ್ಬು ಸೇರುಳ್ಳವನೆ
ಗೊಬ್ಬರದ ಗಾಡಿ ಹೊಡೆವವನೆ | ಅಣ್ಣಯ್ಯನ |
ಹುಬ್ಬುಗಿನ್ನೊಂದು ಜಿರಿಯುಂಟೆ ?

ಭೂಮಿ ತಾಯಿಗೆ ಮೂದಲಿಗರ್ಪಣವಾಗುವುದು ಗೊಬ್ಬರ. ಆ ಬಳಿಕ ಬಿತ್ತುವ ಬೀಜ, ಮೂದಲು ಕೈಕೆಸರಾಗಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಬಾಯಿ ಶೋಸರಾಗುವದು, ಹಿಡಿದಿತ್ತಿ ಪದೆಬೇಯುವ ಆ ಜಲಕ ಅನ್ಯುತ ಪವಾಡವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಕಣದ ಅಗಲತೆಯೆಷ್ಟು, ದರಿಯೆಷ್ಟು, ಎತ್ತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು, ಹಂತಿ ಹೊಡೆಯುವ ಆಳುಗಳೆಷ್ಟು, ಹಾಡುವರೆಷ್ಟು, ಅವರೆಲ್ಲರ ಉತ್ಸಾಹವೆಷ್ಟು, ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು. ನೋಡಿಯೇ ತಣಿಯಬೇಕು. ಕಂಡೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೊಲದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವುದು ಮದ-ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಯೇ ಮುತ್ತಿಸಂಕದ ಜೋಳ, ಹವಳದಂತಹ ಗೋಧಿ-ಎಂದು ಯಾರಬಾಯಿಂದಾದರೂ ಸಹಜ ಹೊರಡುವ ಮಾತಾಗಿದೆ.

ಹನ್ನೆರಡತ್ತಿನ ಬಾರಿ ಹೊನ್ನ ನೇಟ ಕಂಬ
ಬಾಸಿಂಗ ಕೊಳಗ ಬಲಗೈಯ | ಅಣ್ಣಯ್ಯ |
ರಾಸಿ ಅಳೆಯೋದು ಜಿಳಗಾಯ್ತು ||

ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಅನುವವು ದಾನಿ, ಆಶ್ರಿತವು ದಾನಿ, ಸೇರವೆಂ ವಿನಫನ ದಾನಿ, ಕೌತುಕದ ದಾನಿ, ಮಹೋನ್ನತದಾನಿಯೆನಿಸಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು ?

೧೭ ಮನೆಯೊಂದು ಆಶ್ರಮ

ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ “ಹರಿಣಾರಿಯ ಮರಿಗಳೈದೆ ನೆಕ್ಕು ತಿರ್ಕುಂ ” ಎಂದು ಓದಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆ. ಆಶ್ರಮದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಋಷಿಯ

ಅಥವಾ ಮುನಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟು ವೈರತ್ವವನ್ನು ಮರೆತು; ಒಂದನ್ನೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತವೆಂದು ಕೇಳಿದೇವೆ ಮನೆಯೂ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವೇ. ಅದಕ್ಕೆ ಗೃಹಸ್ಥನ ಆಶ್ರಮವೆನ್ನಬಹುದು. ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆ, ಹಿಂ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಗಳ ಮಕ್ಕಳಾದ ಭಾಗಾದಿಗಳು, ಸವತಿ-ಮಕ್ಕಳು ಇರುವುದುಂಟು; ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರದ ಜೀವಿಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಂತೂ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದ ಅರಗಿನಮನೆಯಂತಿರುತ್ತವೆ. ಯಾರು ಪಾಂಡವರೋ ಯಾರು ಕೌರವರೋ?

ಶಾಂತೀನಿಕೇತನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು. ಧಾನ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತಾಗ ಇಣಚಿಗಳು ಅವರ ತೊಡೆಯನ್ನೇರಿ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವಂತೆ “ಅದ್ವೈಷ್ಟಾ ಸರ್ವ ಭೂತಾನಾಂ ಮೈತ್ರಃ ಕರುಣ ಏವಚ” ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲದಾಗಿಸಿ, ಸ್ನೇಹ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಬೀರಬಲ್ಲ ಒಬ್ಬ-ವ್ಯಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಸಾಕು. ಆ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ದ್ವೇಷ ಬುದ್ಧಿಯು ತಲೆಯೆತ್ತದೆ ಕರಗಿಹೋಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಆಗ್ನಿ ದಿವ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಸೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತವಳೆಂದರೆ ಮನೆಯೊಡತಿ. ಆಕೆಯ ಹಾರಯಿಕೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇಂತಿದೆ.

ಭಾಗಾದಿ ಬಲಕಿರಲಿ ನೈರಿತಾ ಎಡಕಿರಲಿ

ಭಾಡಿ ನಿನ ಮನಿಯು ಇದರಿರಲಿ | ಬಲಭೀಮ

ದೇವ ನನಮೇಲೆ ದಯವಿರಲಿ ||

ಬಲಭೀಮದೇವನ ದಯೆ ಮನೆಯೊಡತಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಭಾಗಾದಿಯಿರಲಿ, ವೈರಿಯಿರಲಿ, ಭಾಡಿಹೇಳುವ ಪಿಸುಣಿಗಿರಲಿ ಅವರೆನ್ನಲ್ಲ ಒಂದೇ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಜನರಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಅವೆಂಥವೇ ಇರಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿದ ನಾಯಿಯಂತೆ, ಸಾಕದಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಮೆದೊಟ್ಟು ಮನೆಯ ಒಳ-ಹೊರಗು ಕಾರಭಾರಮಾಡುವ ಬೆಕ್ಕು

ಇರುತ್ತದೆ. ಜಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲಿಗಳು ವಾಸಿಸುವವು. ನಾಯಿಗಂಜುವ ಬೆಕ್ಕು, ಇಲಿಗಂಜಿಸಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡೆದು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಆದೇ ಮುಸಡಿಯನ್ನು ಹಾಲುಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದಿ ಹಂಸಕ್ಷೀರನ್ಯಾಯದಂತೆ ಹಾಲಮೇಲಿನ ಕೆನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರನುಂಗಿ, ಬೆಕ್ಕು ಬೆಕ್ಕು ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಗುಬ್ಬಿಗಳು ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿ, ಈ ಮನೆ ತನ್ನದೇಕಲ್ಲ-ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತವೆ. ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ ಚೇಳು. ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲಿ. ಹಲ್ಲಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೆ ಚೇಳು ಕೊಂಡಿ ಯನ್ನೇ ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಲೆಯ ಬೂದಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಂಗಳದ ಸೆಗಣೆಯ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಾಗಲಿ ತಲೆಮರೆಸಿ, ಕೈಹಾಕಬಂದವರಿಗೆ ಕುಟುಕಿ, ಅಡಗಿ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರಕ್ಕಣ್ಣಿಗಾದರೂ ಬಿದ್ದರೆ, ಕೆರವಿನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿಸಿ-ಕೊಂಡು, “ಚೇಳು ಬಸಿರಾಗಿದ್ದೇ ಕಚ” ಆದಂತೆ, ಅಂದು ಅದು ಕುಟುಕಿ ದ್ದೇ ಕಡೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯದ ಪರಿಸರವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು, ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ನಿಸರ್ಗಶಕ್ತಿ ಗೃಹಿಣಿಯೆ ಲ್ಲಿಯಿದೆಯೆಂದೇ ಮನೆತನದ ಹೂರಣ ಕಡುಬಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಂಗಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅದು ಹೊರಬೀಳಲೂಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮನೆಯ ಕೋಣೆ-ಪಡಸಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯವರಿದ್ದರೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೋ ತಲೆವಾಗಿಲಮುಂದೆಯೋ ನಾಯಿಬಿಡಿ ರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನೆತನದ ಹೊಣೆಹೊತ್ತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಮನೆತನದವರೆನಿಸಿವೆ.

ಎತ್ತು ನಂದಿಯ ಅವತಾರವೆನ್ನುವಂತಿದೆ. ಅದು ಶಿವನವಾಹನ ವಾದರೆ ನಂದಿ, ವೃಷಭ ವಿನಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವನಿಗೆ ವಾಹನವಾಗದ ಎತ್ತು ಬಿಡಾಡಿ ದನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯೋ ಏನೋ ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸಹಜೀವಿಯಾಗಿ, ಸಹವಾಸಿ-ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರು ನಂದಿಯ ಅವತಾರವಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಭೂಮಿಗಿಳಿದು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರವರುಷದ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ

ಬರುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಸವೇಶ್ವರ ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಅವತಾರಿ. ಆದರೆ ಎತ್ತು ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಂದಿ. ಅವತಾರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ, ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಿಗೆ ದನದ ರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಾಲಾಹಾರಿ, ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದು. ಹೀಗೆ ಎತ್ತು ಮನೆಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಟುವಾಗಿ, ಬ್ರತಿಯಾಗಿ ಜೀವನ ಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಎತ್ತು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ, ಸತ್ತಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಜನಗಳಿಗೆ ಬರುವದು. ಮಿಣಿ, ಬಾರಕೋಲು, ಕೆರವು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸತ್ತದನದ ತೊಗಲಿನಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ? ಹೀಗೆ ಎತ್ತು ಅಥವಾ ಆಕಳು ಒಕ್ಕಲಿಗನ ರಿಣವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ತೀರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಆಶ ಯವಲ್ಲವೇ?

ಪ್ರಾಣಿಯಾದ ಎತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿ ಪಾನಪ್ರಸಾದ ಶ್ರಮಿಯಂತೆ ಶುದ್ಧ ಶಾಕಾಹಾರದಿಂದ ಬದುಕುವ, ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕರಣಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರತವಾಗುವ ಆ ಎತ್ತು, ಮನೆಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವ ಒಂದು ಮಹತ್ ಪ್ರಾಣಿ ಅದಕ್ಕಿಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟು ಗೋಮಾತೆಯಂತೂ ಗ್ರಹಸ್ಥನಿಗೆ ಮಹತ್‌ಭಾಗ್ಯ; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವತೆ. ಅದರಂತೆ ಎತ್ತು ಅಂದರೆ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಬಸವನೆಂದೇ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ತಿಳಿದೊಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನು ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಸಾರೆ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗರತಿ ಸಹ ಬೀಸುಕುಟ್ಟುವಾಗ ಹಾಡುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಹೆಸರು ಸೇರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯವಂತರೆಂದು ಶರಣು ಮಾಡಲಿಹೋದ
ಮತ್ತಾಕ ಮಾರಿ ತಿರಿನ್ಕಾರ | ಬಸವಣ್ಣ
ಮುತ್ತು ತಂದಿದ ಮಗಡಾಕ ||
ಕಸವು ಹೊಡೆದ ಕೈಯುಕಸೂರಿನಾತಾವ
ಬಸವಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಸೆಗಣೇಯ | ಬಳಿದಕ್ಕೆ
ಎಸಳ ಯಾಲಕ್ಕೆ ಗೊನಿನಾತ ||

ತುಂಬಿದ ಹೊಳೆಯಾಗ ಕೊಂಬು ಕಾಣಿಸತಾನ
 ಇಂಬುಳ್ಳ ಇಣಿಯ ಬಸವಣ್ಣ | ಬರುವಾಗ |
 ಗಂಗೆಮ್ಮ ಕೈಯ ಮುಗಿದಾಳೆ ||
 ಹಾದಿಯ ಹೊಲನೋಡೋ ಗೋದಿಯ ಬೆಳೆನೋಡೋ
 ಹಾದು ಹೋಗವನ ನಗಿನೋಡೋ | ನಂ ಬಸವ |

ಆರಾಮ ನೋಡೋ ಅಡಿಯಾಗ ||
 ಅ ಕಲ್ಲ ಈ ಕಲ್ಲ ಹಸಿರು ಹಳದಿಯಕಲು
 ಹೆಸರಾದ ಕಲ್ಲ ಕೊಡೆಕಲ್ಲ | ಬಸವಗ
 ಹಸರುಗಲ್ಲಿನ ಹೊಲಿಸೇನ ||

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅರಲಿನಿಂದ ಎತ್ತು ಮಾಡಿ, ಬಸವನೆಂದು ಪೂಜಿಸುವ
 ಒಡವೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ. ಆಗ ಹೇಳುವ ಪದದ ಸ್ತೋಗನು ಕೇಳಿದರೇ
 ಗೊತ್ತಾಗುವದು, “ಬಸವಗ ಬಸವೆನ್ನಿರೆ | ಬಸವನ ಪಾದಕ ಶರಣೆನ್ನಿರೆ” ಎಂದು
 ಅರಂಭವಾಗುವ ಹಾಡು -

ಒಂದು ಸುತ್ತಿನ ಕ್ವಾಟಿ | ಅದರಾಗ | ಒಂದುಕೂತಾನ ಬಸವ
 ಎರಡು ಸುತ್ತಿನ ಕ್ವಾಟಿ | ಅದರಾಗ | ಎದು ಕೂತಾನ ಬಸವ
 ಮೂರು ಸುತ್ತಿನ ಕ್ವಾಟಿ | ಅದರಾಗ | ಮೂಡಿಕೂತಾನ ಬಸವ

ಹೀಗೆ ನಾಕು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಿ, ಅಯ್ಯ ಸುತ್ತಿನ
 ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯ, ಆರುಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿ, ಏಳು ಸುತ್ತಿನ
 ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯವರೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ.

ಸನ್ಮಾಸಿಗೊಂದೂ ಆಶ್ರಮವಿರುವಂತೆ, ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೂ ಒಂದು
 ಆಶ್ರಮವಿರುತ್ತದೆನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಸನ್ಮಾಸಿಯು ಲೋಕದ
 ಅಂತರಂಗದ ಕಿಲಿಬವನ್ನೂ ಕಳೆಯುವ ಎತ್ತರ ನಡೆಸಿದರೆ, ಲೋಕದ
 ಬಹಿರಂಗವು ಬಾಳಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾಗುವಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಕೆಚ್ಚನ್ನು
 ಒದಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸನ್ಮಾಸಿ. ಅರಣ್ಯವಾಸಿ, ಗೃಹಸ್ಥ ಗ್ರಾಮವಾಸಿ. ಗೃಹಸ್ಥ-
 ರಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಎತ್ತು
 ಆಕಳುಗಳೇ ಸಹಕಾರಿ.

೧೮ ಒಲ್ಲದ ಒಗೆತನ

ದುಡಿಮೆ ಕಡಿಮೆ, ಒಲುಮೆಹೆಚ್ಚು—ಇದು ಕನ್ನೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ಅದು ಮುಗಿಲ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂಥ ಮಗಳ ಸುಖಕ್ಕೆ ತಾರಕವೂ ಅಹುದೆಂದ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು ನಂಬುವುದೂ ಉಂಟು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನೋಡುತ್ತಾರೆ

ಸಾವಿರಕೊಟ್ಟರು ಸವತಿಯ ಮನಿಬಾಡ

ಸಾವಿರದ ಮೇಲೆ ಐನೂರು| ಕೊಟ್ಟರು|

ಮಲಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮನಿಬಾಡ||

ಈ ಮಾತು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪಿಡಗು ಹಬ್ಬಿದ ಕಾಲದಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಕನ್ಯಾಶಲ್ಕ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಸಾವಿರದಿಂದ ಹದಿನೈದುನೂರರ ವರೆಗೆ ಆ ಶಲ್ಕದ ಬೆಲೆಯಿತ್ತೆಂದು ಈ ಈ ಪದ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸವತಿಯ ಮೇಲೆ ಕೊಡುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಾವಿರ ವರೆಗಿನ ಶಲ್ಕವಿತ್ತೆಂದೂ, ಮಲಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಕೊಡುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶಲ್ಕವಿತ್ತೆಂದೂ ತರ್ಕಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸವತಿಯ

ಮನೆಯವರು

ಸಾವಿರವೇಕೆ; ಮಲಮಕ್ಕಳ ಮನೆಯವರು ಸಾವಿರದ ಮೇಲೆ ಐನೂರೇಕೆ? ಇದು ತಿಳಿಯಲಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನಲ್ಲ. ಸಹಜವೇ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸವತಿ ಒಬ್ಬಾ ಕೆಯೇ ಇದಿರಾಳು, ಇಲ್ಲಿ ಮಲಮಕ್ಕಳ ದಂಡೇ ಇದಿರಾಳು, ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅವೆರಡೂ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಯಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವ ಸುಳುಹಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬೆಲೆಯೇರಿಕೆ ಮದುವೆಯ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಕುರಿತದೇ ಇರಬಹುದು. ಉಡಿಕೆಯ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬೆಲೆಯೇರಿಕೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ.

ರೊಕ್ಕದಾಸೆಗಾಗಿಯೋ ಅಪ್ಪತ್ತದ ಗಸಣೆಗಾಗಿಯೋ ಸವತಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಅದರಂತೆ ಮಲಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮನೆಗೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಲೋಕವಾಣಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂಥ ಅನುಭವವು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂದರಾಗುವುದೇ? ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಶುಭವ್ಯವಹಾರಗಳೆಲ್ಲ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮಗಳನ್ನೂ ಬೀರಿರಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೆಂಪು ಹೆಂಡತಿ ಬೇಕೆಂದು ಕರಕರಿ ಮಾಡುವ ಗಂಡುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು .
ಅಂಥ ಸತ್ಯ ಸಂಗವೊದಗಿದರೂ, ಕಾಗೇಗಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಕರಿಯಹುಬ್ಬಿನ ಜಾಣರಿರಬೇಕು
ವುದೂ ಉಂಟು. ಇದು ಕರಿಹುಬ್ಬುಳ್ಳ ಜಾಣನ ವಿವೇಕಹೀನ ಕೃತಿಯಾದ
ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೆಂಬಣ್ಣದ ಹೆಂಡಿರಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರೇ ಆಗಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಲಿ
- ಕೃಷ್ಣಗುರು. ಯಾಕೆಂದರೆ

ಕೆಂಪು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಸಂತೋಷ ಪಡಬ್ಯಾಡ

ಅತೀಯ ಹಣು ಅತಿಕೆಂಪು | ಇದ್ದರು

ಒಡೆದು ನೋಡಿದರೆ ಹುಳಭಾಳ ||

ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಒಡೆದುನೋಡುವ ಹವ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೇ
ತಪ್ಪು ಹುಳಕಾಣಿಸಬಾರದಾಗಿದ್ದರೆ, ಹಣ್ಣನ್ನು ಒಡೆಯದೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ
ನುಂಗುವುದೇ ಸರಳೋಪಾಯ. ಹಣ್ಣು ಕಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಕೆಂಪೇ ಇರಲಿ,
ಅದು ಹೆಸರುಬೇಳೆಯಿದ್ದಂತೆ. ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮುದುಕನಿಗೆ ಮಾತ್ರ
ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಗರತಿ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಹೆಸರಬ್ಯಾಳಿ ಒಯ್ಯು ಕೆಸರ ಕಲಿಸಿದಂಗ

ಹಸುಮಗಳನೊಯ್ಯ ಮುದಕಗ | ಕೊಟ್ಟರ

ದುಸ್ತಾನದವರು ತವರವರು ||

ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ತವರವರಂತೂ ಅಲ್ಲ. ವೈರಿಗಳು
ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸವತಿಯುಳ್ಳ ಮನೆಗೆ ಹಣ್ಣು ಕೊಡಬಾರದು,
ಮಲಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಮನೆಗೂ ಕೊಡಬಾರದು. ಕೆಂಪು ಹೆಂಡತಿ ಒಳ್ಳೆಯವ-
ಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಕೊಡುಗೂಸನ್ನು ಮುದಿಮಗನಿಗೆ ಕೊಡುವು
ದೆಂದರೆ, ಹೆಸರುಬೇಳೆಯನ್ನು ಕೆಸರಲ್ಲಿ ಕಲೆಸಿದಂತೆ. ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದವಳು
ಚೆಲುವೆಯೋ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವಳು ಚೆಲುವೆಯೋ? ಚೆಲುವಿಕೆ ಕೆಂಪು-ಕಪ್ಪು
ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ತ್ವಚವು ಕೆಂಪಾಗಿರಲಿ, ಕಪ್ಪಾಗಿರಲಿ ಒಳಗಿನ ಪರಿಶುದ್ಧ
ರಕ್ತದ ತೇಜವೇ ಚೆಲುವಿಕೆಯನ್ನು ತರುವದೆಂದು ಹೇಳಲಡಿ ಯಿಲ್ಲ.
ಜಾನಪದರು ಶಿವನ ಹೆಂಡತಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ, "ನಟ್ಟಿನ
ಮೂಗಿನಾಕಿ | ಬಟ್ಟಲಗಣ್ಣಿನಾಕಿ | ಚೆಲುವೆಯೋ? ಚೆಲ್ವಿಕೆಯನ್ನು

ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಅಭಿರುಚಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊಂಡ ಮೂಗು, ಹಾಯ್ದ ಹಲ್ಲು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಚೆಲುವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನೇಕಾಣ್ಣ, ರಂಜಣಿಗೆಯಂಚಿನ ತುಟಿಗಳು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಬಹುದು. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಚೆಲುವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರೆ ತೀರಲಿಲ್ಲ; ಒಳಗಿನ ಗುಣವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಚೆಲುವಿ ಚೆಲುವಿಯಂತೆ ಅತಿಬಾಯಿ ಬಡಬೇಡ

ಚೆಲುವಿದ್ದ ರೇನು ಗುಣವಿಲ್ಲ | ಕೊಳೆನೀರ |

ತಿಳಿಯದ್ದ ರೇನು ರುಚಿಯಿಲ್ಲ ||

ಅಂತೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-ಮನೆ ಕಟ್ಟಿನೋಡು, ಮದುವೆ ಮಾಡಿನೋಡು. ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದು ಒಂದು ದಿಗಿಲಾದರೆ, ಹೆಣ್ಣು ತಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ದಿಗಿಲು. ತೋರಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಮದು ಮಗಳಾಗುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣು. ಹರೆಯದವನನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಮುದುಕನಿಗೆ ಗಂಟುಹಾಕುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಅದೂ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು. “ಮುದುಕ ಗಂಡನ ಮದುವಾಗೆ ಆ ಬಾಲಿ ಇದ್ದ ಬಂಗಾರ ಇಡವೊಳ್ಳ” ವಸ್ತುವೊಡವೆ ಧರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗಲಾದರೂ ಮುದುಕಗಂಡನಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಮಡದಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಬಹುದೆಂದು ಆಕೆ ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಾಳೆನೋ.

ಕತ್ತೆಮಾನವರೂ ಕೆಲವರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿ ದವಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಂಕಣಿಕೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಕತ್ತೆ ತಿಂದು ಸಂತಸಪಡದು. “ಕತ್ತೆಗೆ ಹೂರಣಮೇಸಿದಂತೆ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯಿದೆ. ಕತ್ತೆಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೂರಣದೊಟ ಆಗಿಬರದು. ಆಕೆಗೆ ಕಾಮನಂಥ ಚೆಲುವಾದ ಗಂಡ ದೊರೆತರೂ ಮಾವಿನ ಹೆಣ್ಣಿಗಿಂತ ಬೆಳವಲಕಾಯಿಯೇ ಬಾಯಿಗೆ ರುಚಿಯನ್ನು ವವರಂತೆ, ಬೇರೊಬ್ಬ ಅಷ್ಟದರಿದ್ರನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೋಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಸಿರಿಗೇಡಿಗೆ ಸೀರೆಯುಡಿಸಿದರೆ ಹೊಲಗೇರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತಂತೆ.

ಬೇಲಿಮ್ಯಾಲಿನ ಹೂವ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದರ ಛಾಯೆ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಂಥ ಮದವಿಗಂಡಿನ ಬಿಟ್ಟು
ಹುಲ್ಲಕೊಯ್ಯನನ ಹುಡುಕ್ಕಾಳ||

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಂಥ ಗಂಡ; ಕಂಪುಬೀರುವ ವಸ್ತು. ಹೂಗಾರ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಸತಿಮಾಡಿದ ನೆರೆಹಳ್ಳಿಯ ಮೀನುಗಾರ್ತಿಗೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ-ಗುಲಾಬಿ
ಹೂಗಳ ಕಂಪೊಸರುವಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮೀನುಗಳನ್ನು
ಕಟ್ಟಿತಂದಿದ್ದ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಮುಖದಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದಾಗ
ಗಡದು ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತಂತೆ. ಇನಿಗಂಪನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿ, ಮೀನವಾಸನೆಯನ್ನೇ
ಮೂಗಿಗೆ ಕಳಿಸುವ ಅರಿವೆಯಿಂದ ಮುಸುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ಆಕೆಗೆ
ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿತಲ್ಲವೇ ? ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಂಥ ಮದುವೆಗಂಡನನ್ನು ಒಲ್ಲಗ-
ಳೆದು ಹುಲ್ಲಕೊಯ್ಯುವ ಕೊರವನನ್ನು ಹುಡುಕುವವಳ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು
ಯಾರುಬಲ್ಲರು?

“ ಹಾಲಾಬೋನವುಂಡು ಹಾಸಹೊಯ್ಯೇ ಮಗಳೇ ಅಂದರೆ
ಊರ ಮಿಂಡರೊಡನೆ ನೀರು ಹೊರ್ತನೆ ಅಂದಳಂತೆ” ಇಂಥ “ಅಸಲಜಾತ”
ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ನೋಡಸಿಗುತ್ತವೆ,
ಗಂಡನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಜಾತಿಯಿರುವಂತೆ.

ತಿಂದೋಡಿ ನಿನಗಂಡ ತಿಂದೇನು ಮಾಡಂದ
ತಿಂದೇಳು ಮನೆಯ ತಿರುಗಿಂದಿ ಉಟ್ಟಶಾಲಿ
ಉಂಗುಟಕ ಹಾಕಿ ಹರಿಯಂದ||

ಈ ತಿಂದೋಡಿಯದೂ ಒಲ್ಲದ ಒಗೆತನವೇ. ಅದಕ್ಕಿಂದೇ ಆಕೆಯಗರಡ
ನು ಕೊಂಕುನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ-ಉಟ್ಟಶಾಲಿ ಉಂಗುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಹರಿ.
ಮತ್ತು ತಿಂದು ತಿಂದು ಏಳುಮನೆಯ ತಿರುಗು” ಈ ಎಡಹಾರಿ ಬಲಹಾರಿ
ಎಳೆಗಳನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಹೊಸೆಯಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೂಡಿದ
ಬಳಿಕ ಒಲ್ಲದ ಒಗೆತನ ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. “ಬೇಳು ಕಡಿಸಿಕೊಂಡು
ಔಷದಿಯ ಖಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಬೇಳಿನ ಔಷದಿ ಮಾರುವ
ವನು, ಔಷಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೇಳನ್ನು ತಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳೆಯಸಿರಿಯನ್ನು

ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೋರ್ಪಡಿಸುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಗಂಡುಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. “ಮೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆಯುವವನ ಆಳಾಗಬಾರದು; ಅಟ್ಟುಂಡವನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಬಾರದು” ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಸಿಯೊಂದೇ ಕಂಡುಬರದೆ, ಗಂಡಿನ ಚೌಕಸಿಯೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಗಂಧ ಹಚ್ಚಿಕೆ ಬಲ್ಲಿ ಗಮಕವಾಡಾಕೆ ಬಲ್ಲಿ
ಗಂಡನ್ನಾಕೊಲ್ಲಿ ಗಯ್ಯಾಳಿನಿನಕೆಲಸ!
ತಾಸೊತ್ತಿನಾಗ ತೀರ್ಯಾವ||

“ಸುಖದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಯನು” ಎನ್ನುವಂತೆ, ಒಂಟಿ-ಯಾಗಿ ಆದಷ್ಟು ಮಾಡಿ, ಹೋದಷ್ಟು ತಿಂದು ಸುಖದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಗಂಡ-ಗಂಡನ ಬಳಗ, ನಾಳೆಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳಹಿಂಡು ಇವರೆಲ್ಲರ ತರಡು ತೊಳೆಯುವ ತೊತ್ತುಗೆಲಸ ಯಾರು ಮಾಡಿಯಾರು? ಯಾಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಇದ್ದ ಒಂದು ಜೀವವಯ್ದು ಗಟಾರದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಚೆಲ್ಲಿ-ಕೊಡಬೇಕು-ಎನ್ನುವ ಕನ್ಯೆಯೋ ಕೊಡಗೊಸೋ ಅಕ್ಕನ ಜಾತಿಗಿಳೆದಿರಿದ ವಿರಾಗಿಣಿಯೇನಲ್ಲ.

ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದುಬಂದ ಅನುಭವ ಪರಂಪರೆಯು ನಮ್ಮ ಪರಿಗೆ ಅವೆಷ್ಟೋ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದುಂಟು. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಲ್ಲದ ಒಗೆತನವಾಗಿ ಮೂರಕಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ತಿಣಕುವುದಕ್ಕಿಂತ; ಹೊಳೆಯು ದೂರ ವಿರುವಾಗಲೇ ಕಾಲ್ಮರೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಜಾಣತನವೆಂದು ಬಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಲಾಗದು; ಅಲಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ಅಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಇರಳುಕಂಡ ಭಾವಿಗೆ ಹಗಲು ಬಿದ್ದರು ಎನ್ನುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಲಿಕಾರನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಹೆಂಡತಿ ಯಾಕೊ
ನೀಹೋದಿ ದೇಶತಿರುಗುತ| ನಿನಸಾರಿ
ಬಾಡ್ಯಾಳೊ ಬಾಳಿಸುಳಿಯಾಗಿ||

ವಾಲಿಕಾರನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯೇನೋ ಬೇಕು; ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬಾಳ ಸುಳಿಯಾಗಿ ಬಾಡುವಹೆಣ್ಣು ವಾಲಿಕಾರನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆ ಆಗಲಾರದು. ವಾಲಿಕಾರನು ದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಜೀನಸು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಒಲ್ಲದ ಒಗೆತನವು ಸಲ್ಲದ ಒಗೆತನವಾಗಿ, ಗಂಡನಿದ್ದು ಹೆಣ್ಣು ರಂಡಿ ಆಗುವದಾಗಲಿ, ರಂಡಿತನ ಭೋಗಿಸುವದಾಗಲಿ ಈಪ್ಪಿತವಾಗದು.

ಕುಂಬಾರ ನಿನಗ್ಯಾಕೋ ಗೊಂಬೆಮಾಟದ ಹೆಣ್ಣು
ತುಂಬಿದ ಮಣ ತುಳಿಯಿಂದ! ಮನೆಮನೆಗೆ!
ಹೊತ್ತು ಮಾರಿಂದ ಹೊಸಮಡಕೆ||

ಮಣ್ಣನ್ನು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬು. ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರುಹಾಕಿತುಳಿ. ಮಾಡಿಟ್ಟ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡು. ಎನ್ನುವಂಥ ನೂರಾರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲಳೇ ಗೊಂಬೆ ಮಾಟದ ಹೆಣ್ಣು? ಆಕೆಯ ಮುಖನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಝಳ ಝಳ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ-ಇದು ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ದಕ್ಕುವಂಥ ಕನ್ಯೆ ಅಲ್ಲ ಎಂದು, ಆ ಗೊಂಬೆಮಾಟದ ಹೆಣ್ಣು ಕುಂಬಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತೋ? ಅವರಲ್ಲಿ ಮಡಕೆಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗ ಇರಲಿಲ್ಲವೇ? ಇನ್ನು ಆ ಗೊಂಬೆ ಮಾಟದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕುಂಬಾರಕೆ ಮಾಡಲಾರದ ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಒಗೆತನ ಒಲ್ಲದ್ದಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಕುಂಬಾರ, ಸಿಕ್ಕರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕೊಡಗೂಸಿನ ದೈವ ತೆರೆಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ದೈವವನ್ನು ವುದೂ ಮುಚ್ಚಿದ ಮುಪ್ಪಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಮುಪ್ಪಿತೆರೆದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುವದು-ಅರ್ಥ ರೇಖೆಯೊಡನೆ ಆಯುಷ್ಯ ರೇಖೆಯೂ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದು.

೧೯ ಬೇಕಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಗಬೇಕು. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದರೆ ನಾಲಗೆಯ ಮೇಲೆ, ನಾಲಗೆಯಿಂದ ತುಸು ಸರಿದಾಡಿದರೆ ಹಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಸಿಕ್ಕುಬೀಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವರಾಗಬೇಕೆಂದು ಶರಣರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಲೋಕದಾಗಿರುತನಕ ಬೇಕಾಗಿ ಇರಬೇಕ
ಸಾಕಾಗಿ ಶಿವನಸದರಿಗಿ| ಹೋಗುವಾಗ
ಎಲ್ಲರೂ ಬರತಾರ ಕಳಿಸಾಕ|

ಆಗ ಶರಣರವಾಣಿ ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳುವದು-ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರು. ಶಿವ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಇಡಿಯ ಲೋಕವನ್ನೇ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುವದೋ ಆ ಒಬ್ಬನೆಂದರೆ ಲೋಕಗಳ ತಂದೆ. ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸು, ಪೂಜಿಸು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೋ. ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಮಗಳಿಗೆ—

ದೇವಕಿ ನನ ಮಗಳ ದೇವರಪೂಜಿ ಮಾಡ
ದೇವಕರುಣ ನಿನಮ್ಯಾಲ| ಅದರ
ದೇವರಂಥ ಪತಿಯು ದೊರೆತಾನ||

ದೇವದೇವನು ಒಲಿದು ಕೃಪೆಮಾಡಿದರೆ, ದೇವರಂಥ ಪತಿಯ ದೊರೆಯುವನೆಂದು ಗರತಿಗಂಗೂಶ್ರಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೆಪಡೆದ ಪತಿಯನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಬಗೆಯುವದೇ ವಾಸ್ತವಿಕ. ದೇವನು ಕರುಣಿಸಿದ ಪತಿಯೆಂದರೆ ದೇವರಂಥಪತಿ. ಅಂಥ ಪತಿದೇವನನ್ನು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮರೆಯಲಾಗಲ್ಲ. ಪತ್ರಿ ಆಯ್ತು, ಪುಷ್ಪವಾಯ್ತು, ದೀಪವಾಯ್ತು, ಧೂಪವಾಯ್ತು, ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿರದಿದ್ದರೆ, ಆ ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವವು? ಆ ದೀಪಗಳು ಯಾರನ್ನು ಬೆಳಗುವವು? ದತ್ತಿಯೊಂದರದೇವದೇವನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಸತಿ ದೇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದಂತೆ. ಪ್ರೀತನಾದ ದೇವರದೇವ ಮಹಾದೇವನು ಒಲಿಯವನು. ಮಹಾದೇವನೇ ಒಲಿದಬಳಿಕ ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತೇ ಆಕೆಯ ದಾಗುವುದು.

ಪೂಜಿ ಮಾಡಿದರೇನ ಸತ್ರಿ ಏರ್ಪಿದರೇನ
 ಪತಿಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯಿರದಿದ್ದ ಗೆಳೆದವ್ವ
 ಮಹಾದೇವ ಹ್ಯಾಂಗ ಒಲಿದಾನೆ||

ಮಹಾದೇವನೇ ಒಲಿದರೆ ಉತ್ತಮರ ಗೆಳೆತನ ಸಿಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶ-
 ಯವಿಲ್ಲ; ಆದು ಪುತ್ರಳಿ ಬಂಗಾರವಿದ್ದಂತೆ. ಸಹವಾಸ, ಪರಿಸರ, ಪರಿವಾರ
 ಒಳ್ಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೆ
 ಕೃತಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ; ನಡತೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ
 ನಾಲ್ಕುಜನರ ಮಾರ್ಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತೇವೆ; ಹಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬೀಳುವದಿಲ್ಲ.

ಇದರ ಇರಬೇಕು ಬುದ್ಧಿ ವಂತರ ನೆರೆಯ
 ಬುದ್ಧರಗೇಡಿ ಕುಲಗೇಡಿ ನೆರೆಯದ್ದು
 ಇದ್ದಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಕಳಕೊಂಡ||

ಬುದ್ಧಿ ಕಳಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರಿಬಡಿಯದೆ, ಬುದ್ಧಿ ವಂತರ ನೆರ, ಸಹ-
 ವಾಸ ಗಳಿಸಿದರೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವದು. ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯು
 ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಕಲಿಸುವದು.

ಅತ್ತಿಯ ಮನಿಯಾಗ ಹತ್ತಾರುಬಯ್ಯರ
 ಉತ್ತರಬ್ಬಾಡ ನನಮಗಳೆ ನಿಮ್ಮತ್ತಿ
 ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆಂದು ನುಡಿದಾಳು||

ಅತ್ತಿಯ ಬಾಬುಂದ ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆನಿಸುವುದು ಸೊಸೆಯಾದ-
 ವಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ. ದನಿಬ್ಬರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ
 ಉದ್ದೇಶವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ರಾಜರ್ಷಿ? ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೆನಿಸಿ-
 ಕೊಂಡಾಗಲೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ತಪಸ್ಸು ಸಾರ್ಥಕಗೊಂಡಿತು. ಅದರಂತೆ ಅತ್ತಿ-
 ಯು ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆಂದಾಗಲೇ ಸೊಸೆಗೆ ಧನ್ಯತೆ. ಆ ಧನ್ಯತೆ ಸೊಸೆಗೆ
 ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯ ತಾಯಿಕಲಿಸಿದ ಮೂಲ ಮಹಾಮಂತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವೇ
 ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಆ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಯಾವುದೆಂದರೆ— “ಅತ್ತೀಗಿ
 ಉತ್ತರ ಕುಡಬ್ಬಾಡ.”

ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಕವಿ-
 ಮಾತುಗಳು ನೂರೇಂಟು ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ “ಅತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಡ”

ಎನ್ನುವ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿರುವಂಥ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲಿ ಪ್ರಭಾವವಾಗಲಿ ನೂರೊಂದು
ಕಿವಿಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲಾರವು.

ಅತ್ತಿಮಾವಗಂಜಿ ಸುತ್ತೇಳು ನೆರಿಗಂಜಿ
ಮತ್ತ ನಲ್ಲನ ಥನಿಗಂಜಿ ನಡೆದರ
ಎಂಥಲುತ್ತಮರ ಮಗಳಂದ||
ಅತ್ತಿಯ ಮನಿಯಾಗ ಹತ್ತಾರು ಬಯ್ಯರ
ಉತ್ತರಬಾಡ ನನ ಮಗಳ ನಮ್ಮತ್ತಿ
ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆಂದು ನುಡಿದಾಳ||

ಉತ್ತಮರ ಮಗಳೆನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಡ-ಎನ್ನು
ವುದೇ ಮಹಾಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅತ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಬಾರದು- ಅಂದಾಕ್ಷಣ
ವೇ ಬಾಯಿಹೊಲಿದು ಮಾತಾಡದೆ. ಇರಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ
ಮರುನುಡಿಯುವುದೇ ಬೇರೆ, ಉತ್ತರಕೊಡುವುದೇ ಬೇರೆ. ಮರುನುಡಿ
ಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ತಿರುಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಸ-
ಮೃತಿಯ ಗೊರಟೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವವರಲ್ಲಿ ಸದುದ್ದೇಶವಿರುವುದಾದರೂ
ಅತ್ತಿಮನೆಯ ಭಯಾನಕತೆಯ ಗುಮ್ಮನ ಚಿತ್ರವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದಿ-
ತ್ತುದೆ. ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಸಾಕಿದ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಬೆಕ್ಕಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಡುವ
ಸಿದ್ಧ ತೆನಡೆದಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮಗಳು ಅತ್ತಿಯ ಮನೆಗೆ ನಗುತ್ತ ಕಲಿ-
ಯಂತ್ರ ಹೋಗದೆ ಅಳುತ್ತ ಕರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೇ
ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಅತ್ತಿಯ ಮನಿಯಾಗ ಮುತ್ತಾಗಿ ಇರಬೇಕ
ಹೊತ್ತ ನೀಡಿದರ ಉಣಬೇಕ ತನರವರ
ಉತ್ತಮರ ಹೆಸರ ತರಬೇಕ||

ಎಂದು ತಾಯಿಯೋ ತಂದೆಯೋ ಹೇಳಿದರೆ, ಅಣ್ಣನು ತಂಗಿಗೆ
ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಿರಿಯನಾದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಒಂದೆಡೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸೊಸೆ-
ಯಾಗುವವಳ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಾತು ಮುಂದೆ
ತಂಗಿಗೆ ಹಲವುಸಾರ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರದಾರ ನನ್ನಣ್ಣ ಕರೆದು ತಾ ಹೇಳ್ತಾನೆ
ನೆರಿ ಹೊರಿಯ ಮನಿಯ ಹೊಗಬೇಡ! ನನತಂಗಿ
ಬರಬಾರದ ಮಾತು ಬರತಾವ||

ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ತಾಯಿಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳೋಣ,
ಗುಂಡ ಮಾರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಚೆಂಡು ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣ
ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ನಗಬ್ಯಾಡ! ಎಲೆಮಗಳ
ಬರಬಾರದಪವಾದ ಬಂದಾವ||

ಅಳುವ ಹೆಂಗಸನ್ನೂ ನಗುವ ಗಂಡಸನ್ನೂ ನಂಬಬಾರದೆಂದು
ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯೆ ಸೊಸೆ ನಗುವುದು ಅಪಘ್ನ. ಅದರರ್ಥ
ವೇ ಬೇರೆ, ಪರಿಣಾಮವೇ ಬೇರೆ. ಮೊದಲೆ ಗುಂಡಮಾರಿಯ ಹೆಣ್ಣು. ಅದಕ್ಕೆ
ಚೆಂಡುಹೂವಿನ ಬಣ್ಣ ಬೇರೆ. ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ನಗುವುದರಿಂದ ಏನದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ?
ಅನರ್ಥವೇ. ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ನಗೆ, ಆ ಕೇಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿದರೂ
ಅಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಡುವವರಾರು? ಹೊಸ ನಂಟುತನಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯನಂಟುತನ ಹಳೆಯ
ಜೇನಿನಂತೆ ಸತ್ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಒದಗಿಸುವದು, ಅಂತೆಯೇ ತಾಯಿ ಹೇಳು
ತ್ತಾಳೆ ಮಗಳಿಗೆ.

ಸೋದರ ಮಾವನ ಸೊಸಿಯಾಗು ನನಮಗಳ
ಬಿಸಿಲಾಗ ನೀರ ತರಗೊಡನ! ನಿಮ್ಮಾವ
ನೀರೊಳ್ಳಿಗಿ ನಿಂಬಿ ಬನನಿಲುವಿ||

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂಬೇಕಾಗಿ ಇರಬೇ
ಕೆನ್ನುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾತು. ಅದು ಹೆಂಗಸಿಗಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ಗಂಡಸಿಗೂ
ಗಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೨೦ ಸೌಜನ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ

ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಹಾಡುಗಳೆಂದರೆ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ.
ಗಂಡಸರ ಹಾಡುಗಳು ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡು ಅಯೋಗ

ವಾಹ ಅಂದರೆ ಅಂಅಃ ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರೋಚ್ಚಾರವಿದೆ. ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಸೇರಿದಾಗಲೇ ಉಚ್ಚಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರೋಚ್ಚಾರದ ಸ್ವರಗಳಾಗಿ ನಮ್ಮ ಗರತಿಯರ ಎದೆವಾಡು ಮಂತ್ರವಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ಅಂತೆಯೇ ಅವು “ಸಂಸಾರವೇದ” ಅನಿಸಿವೆ. ಆ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿದ್ದಿ. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಸೌಜನ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಅದನ್ನು ತಾವೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಪಾಂಥಿತವಾದ ಐದು ಮಹತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಜನ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ “ಗೃಹಿಣೀಗೀತ” ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಬೇಕೆಂದವರು, “ಗರತಿಯ ಹಾಡು” ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಗೃಹಿಣಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ಗರತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವದ ಅರ್ಥವಿದೆ; ಅದೇ ಸೌಜನ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ.

ಗರತಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಾಣುವ ಹಂಬಲವು ಜೀವನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇಂಬಾಗಿ ಹರಡಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಮತ್ತಬೀದಿಗೆ ಬಂದ
ಕೃಷ್ಣ ನಮಗೆಲ್ಲಿ ದೊರೆತಾನಾ! ಈ ಪರಿ!
ಎಷ್ಟು ದಿನ ಹೀಗೆ ಕಳೆಯಲೇ?

ವರ್ಷದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಿನ, ದಿನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿಮಿಷ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಮರಣೆ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟವಳಲ್ಲ. ಆಕೆಗೆ ಕೃಷ್ಣ, ನಾರಾಯಣ ಶಿವ, ಹರಿ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ. ಆದರಂತೆ ಬನದಮ್ಮ. ಮಾದೇವಿ, ಸತ್ತವ್ವ ಜಕ್ಕವ್ವ, ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ. ಆಕೆಯು ನಂಬಿದ ದೈವಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ದೇವನ ವಿವಿಧ ರೂಪ-ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕರೆದ ಹೆಸರುಗಳೇ ದೇವನಾಮಗಳಾಗಿವೆ.

ಮನೆಯ ಬಳಗದಲ್ಲಿಲ್ಲ ತಾಯಿ ಹಿರಿಮೆಯೇ ಹಿರಿಮೆ. ಸರದಾಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಳಿಯೇ ಮಂಗಳಕರ; ಶುಭಕರ; ಸುಖಕರವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಭೂಷಣ ಪ್ರದವೂ ಆಗಿದೆ. ತವರುಮನೆಯ ದೀಪಕ್ಕೆ ಇಡಿಯ ಬಳಗವೇ ಹಣ್ಣಿ, ಬತ್ತಿ, ಎಣ್ಣೆ ಆಗಿದ್ದರೆ, ತಾಯಿಯ ನಲಮೆಯೇ ಆ ದೀಪದ ಜ್ಯೋತಿ. ತವರುಮನೆಯ ಆದೀಪಕ್ಕೆ ಹತ್ತುಬೆರಳು ಹಚ್ಚಿ

ಶರಣೆನ್ನುವ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಿತು? ಕೃತಜ್ಞತೆಯೆ ಮಾನವನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಅಳತೆಗೋಲು. ಅಂಥ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ನಾವು ಗರತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಷ್ಟು ಇನ್ನಾರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಾರೆವು.

ತಾಯಿ ತನ್ನ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆಂಜಲ ಕಾಡಿಗೆಹಚ್ಚಿ, ನಿತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಸತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಕಾಣುವ ದೃಷ್ಟಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರಂತೆ ಬಾಯೆಂಜಲ ವೀಳೈವನ್ನು ಸಂತಾನ ವರ್ಗದ ಬಾಯ್ದರೆಗೆ ಸವರಿ ಕಂಡ ಸತ್ಯ-ಕಂಡ ನಿತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಜಳವಾಗಿ ಉಸುರುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡಿದ್ದಾಳೆ.

ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ನೆನಹೆಂದರೆ ಗರತಿಗೆ ಹರಿಗಡಿಯದ ಜೀವರ-ಸವೇ ಆಗಿದೆ. ತಂದೆಯನ್ನು ನೆನೆದರೆ ತಂಗೂಳೂ ಬಿಸಿಯಾಗುವುದೆಂದೂ ಗಂಗಾದೇವಿ ಹಡೆದವ್ವನ ನೆನೆದರೆ ಮಾಸಿದತಲೆ ಮಡಿಯಾಗುವುದೆಂದೂ, ಎದೆತಟ್ಟಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿದರೆ ತವರು ಹೆಚ್ಚೆಂದೂ ತಂದೆಯಿದ್ದರೆ ಬಳಗಹೆಚ್ಚೆಂದೂ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಸಾರುತ್ತಾಳೆ. ಹಡೆದವ್ವನ ಮೋರೆನೊಡಿ ಏನುಂಥರೂ ಮೊಲೆಹಾಲು ಉಂಡಂತೆ. ಅದೇ ಶಾವಿಗೆ - ಸೈದಾನಗಳ ಊಟ; ಬಾಯಿಬೇಡಿದ್ದು ಣ್ಣವ ಭೋಜನ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಗರತಿ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಹರಸುವದೇನೆಂದರೆ-

ಹಾಲುಂಡ ತವರಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹಾಡಲೇ
ಹೊಳೆದೊಡಲಿರುವ ಕರಕೀಯ| ಕುಡಿಯಂಗ|
ಹಬ್ಬಲೆ ಅವರ ರಸಬಳ್ಳಿ||

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಸೌಜನ್ಯ ಇನ್ನೇನಿದೆ?

ಗೆಳತಿಯರೊಂದಿಗೆ ವರತಿ ನೀರಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನೆನಪಾಗುವವು. ಆ ನೆನಪು, ಕರುವನ್ನು ಕಂಡ ಆಕಳು ತೊರೆವು ಬಿಡುವಂತೆ, ಕೂಸನ್ನು ಕಂಡ ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆ-ಹಾಲು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬಂದಂತೆ ವರತಿನೀರಿನ ಸೆಲೆಯೆ ಪುಟಿದಿದ್ದು ಬರುತ್ತದೆಂದರೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನು?

ತಾಯಿ ಮನೆಯೇ ಕಾಶಿಕ್ಷೇತ್ರ ಗರತಿಗೆ. ತಾಯಿಯೇ ಕಾಶಿಲಿಂಗ.
ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಶಿಯೇ. ಕಾಶಿಲಿಂಗ ಅದೆಂಥದೋ ಕಂಡವರಾರು? ಆದರೆ
ತವರು ಮನೆಯ ಕಾಶಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಶಿಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಣುವುದು
ಸುಲಭ ಹಾಗೂ ಸುಗಮ.

ಕಾಶೀಗಿ ಹೋಗಲಕ ಏಸೊಂದು ದಿನಬೇಕ
ತಾಸೊತ್ತಿನ್ನಾದಿ ತವರೂರಮನಿಯಾಗ
ಕಾಶಿಕುಂತಾಳ ಹಡೆದವ್ವ||

ಜಗಜ್ಜನನಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಹೆಡೆದವ್ವನ ನೆನಪು ಅಡಿಗಡಿಗೆ
ಅಗುತ್ತಿರುವುದೇ ಗರತಿಯ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. “ ಹಿಟ್ಟನ್ನೆ ಬೀಸುವಾಗ
ರೊಟ್ಟಿನೆ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಠಲ ವಿಠಲ ಆನಬಾರದೇ! ಮನಿಯಕೆಲಸದಾಗ
ಅದು ಒಂದು ಕೆಲಸೆಂದು ಆನಬಾರದೇ? ” ಅನ್ನುವಂತೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮನೆಗೆಲ
ಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಗರತಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಕೂಹು ಫಕ್ಕನೆ
ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ಆನಂದಾಶ್ರವನ್ನು ಸುರಿಸಹಚ್ಚುವುದುಂಟು, ಅಂಥ
ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಗರತಿ ಹಾಡಿದ್ದು ಹೇಗಂದರೆ—

ಆಕಳ ಕರುಬಂದು ಅಂಬ ಅಂಬಾ ಎಂದು
ತಮ್ಮವ್ವನ ನೊಲೆಯ ನಲಿನಲಿದು! ಉಂಬಾಗ!
ನಮ್ಮವ್ವನ ಧಾನ ನನಗಾಗಿ||

ಒಬ್ಬಮಗಳು ತಾಯಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ನೆನೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆರೇಂಟು.
ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದವಳು, ಅವರನ್ನೆಷ್ಟು ನೆನೆಸುತ್ತಿರ-
ಬಹುದು? ಆಕೆಯಜೀವ ಆರೇಂಟು ನಿಟ್ಟಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಎಳೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು?
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟು ಕಣ್ಣೀರು ಸೂರೆಯಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು? ಈ ಸಂಕಟವನ್ನು
ಪರಿ ಹರಿಸುವ ಉಪಾಯವೊಂದು ಇರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಗರತಿ ಹೇಳುವ
ಆ ಉಪಾಯ ಯಾವುದೆಂದರೆ—

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಳುಹಿ ಹೆಂಗಿದೆ ನಮ್ಮವ್ವ
ಹನ್ನೆರಡಂಕಣದ ಅರಮನೆ! ಗೋಡೆಮೇಲೆ
ನಮ್ಮಂಥ ರೂಪ ಬರಕೋಳೇ||

“ಅವ್ವಾ! ಅತ್ತರೆ ಕರೆದರೆ ನಾವು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದಂತಾ ಗುವದೇ? ಬಂದಂತಾಗುವದೇ? ನೀನು ಹುಚ್ಚಿ ಯೇನೆ, ಮರುಳೆಯೇನೇ ಅವ್ವಾ? ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಕಣದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿಡು. ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮರೆಯಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ದುಃಖ ಅದೆಂಥದಿರುತ್ತದೆಂಬುದು, ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದು. ಅದು ಹುತ್ತದೊಳಗಿನ ಸರ್ಪವಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ಅದರ ಉಸಿರಿಗವನ್ನು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಶಿವಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲ. —ಎಂದು ಗರತಿ ಲೆಕ್ಕಹಾಕುತ್ತಾಳೆ.

ಇದೆಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ— ದಾದ ಮಗಳ ಅವತಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಸೊಸೆ, ಹೆಂಡತಿ, ತಾಯಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಈ ಮೊದಲೇ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲೌಕಿಕ ಜೀವನದ ಯಥಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲವಳು ಗರತಿಮಾತ್ರ. ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವಂತೆ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬೋಧಿಸುವ ಜಗದ್ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನ ಗರತಿಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಿಗೂದಕ್ಕದು. ತಂದೆ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ ಮಾತ್ರ. ತಾಯಿ ಒಳಗಿರುವ ಜೀವಸೂತ್ರ ತಾಯಿತಂದೆ ಅಂದರೆ ಉಮಾಪತಿ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಭೂ ಎಂದರೂ ಸಾಂಬನೆಂದು ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಡರುತೊಡರು, ಭಯ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಗರತಿ ಕಂಡ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಒಂದು ಬಂಡಿಲಿ ಕಲ್ಲು, ಒಂದು ಬಂಡಿಲಿ ಮುಳ್ಳು,
ಹಿಂದಲ ಬಂಡಿಲಿ ರಣದುರಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು
ಹೊಕ್ಕಳು ಕೊಣಬಗನರಮನೆಗೆ||

ಇಂಥ ದೈತ್ಯ ಸಂಘಾತವನ್ನು ಕುಟುಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷಳಾದ ಗರತಿ; ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದತುಂಬಿದಹಾಗೂಸಜೀವವಾದ ಏಕತೆಯಿಂದ ಎದುರಿಸಿ

ಗೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲಳು. ಗೆಲುವೆಂಬ ಭಾಷೆಹೊತ್ತ ಭಕ್ತಳು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಹೂ
ಣಕೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಲ್ಲಳು. “ ಗರತಿಯ ಹಾಡು” ಕುಟುಂಬ-
ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ದಿನನಿತ್ಯದ ಪಾರಾಯಣಗೀತೆಯಾಗಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪ್ರಯೋಜ
ನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟರೆ, ಸಂಸಾರವು ಅಪಾರವೆನಿಸಿದೆ ಸಂಸಾರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿ
ಸಬಲ್ಲದೆಂದು ಆಶಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಓಂ! ಭಗವತೀ!!

ಕನ್ನಡದ | ಕವಿರಾಜ
ನನ್ನಪ್ಪ | ಲಿಂಗರಾಜ
ಸಿಂಹಿ ಎಂಬಾ | ಸುಧೆಯು
ಸೂಸಿಹುದು ನಾಡೆಲ್ಲ ||

ಕವಿಗಳಲಿ | ಅಗ್ರಜ
ನಿನ ಕೀರ್ತಿ | ದಿಗ್ವಿಜ
ಡಾಳಿಸಿ ನೀ | ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪ
ಬೆಳಗು ಜಗನ್ನೆಲ್ಲ ||

ಅಪ್ಪ ನಿನಗೆ | ಆಯಸ್ಕ
ನೂರು ಹತ್ತು | ವರುಷಿರಲಿ
ಕರ ಮುಗಿದು | ಬೇಡುವೆ
ಅರವಿಂದ ಗುರುವಿನಲಿ ||

ಬಲ್ಲವಳು | ನಾನಲ್ಲ
ಎಳ್ಳಷ್ಟು | ಕಲಿತಿಲ್ಲ
ಮಂದಮತಿ | ನಾನಹುದು
ಸಿಂಹಿಯಾ ಸುತೆ ಮಾತ್ರ ||

ಹುಟ್ಟೂರು | ಚಡಚಣ
ಕನ್ನಡದ | ಕವಿತಾಣ
ತಾ ಹರಿದು | ಬರುತಿಹುದು
ತಂದೆಯೊಲವಿನ ಸೂತ್ರ ||

—ಜೀಜಾಬಾಯಿ ಪನಾರ,

ಕಲಾದಗಿ

